

Sjećanje na žrtvu
Vukovara
1991.

MONOGRAFIJA

Sjećanje na žrtvu Vukovara 1991.

Izdavači

Grad Vukovar
Gradski muzej Vukovar

Urednici:

Tomislav Čorak
Ružica Marić, prof.
dr. sc. Dražen Živić
Ivana Mujkić, univ. spec. oec.
Ana Lovrić, mag. iur.

Lektura:

Žaklina Kurmaić, mag. educ. croat, mag. educ. philol.

Grafička priprema i tisak:

Borovo graf, Vukovar

Naklada:

300 primjeraka

ISBN 978-953-7115-30-2

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem 150818092.

SJEĆANJE NA ŽRTVU
VUKOVARA
1991.

Vukovar, 2023.

Predgovor

Poštovani,

pred vama su stranice koje tekstem i fotografijom svjedoče o snazi i zajedništvu hrvatskog naroda iz čije je spontanosti, osjećaja zahvalnosti i pijeteta prema žrtvama Vukovara proizišao najveći komemorativni skup u Republici Hrvatskoj kojim obilježavamo Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine.

Za ovaj poviješću bogat grad s istoka Hrvatske i njegove građane 18. 11. nije samo običan datum. Dan je to kada na tisuće ljudi, zajedno s Vukovarcima, korača njihovim križnim putom i prisjeća se teške sudbine Vukovara 1991. godine. Ipak, tek malobrojni znaju da je Kolona sjećanja nastala spontano, zahvaljujući Vukovarcima koji su nakon mirne reintegracije na taj datum obilazili lokacije na kojima su stradali vukovarski branitelji i civili te polaganjem vijenaca odavali počast žrtvama Vukovara. Prije povratka u Vukovar svake smo godine u svojim prognaničkim domovima obilježavali datum 18. studeni, okupljali se, molili i bez obzira na to što smo bili rasuti po cijelom svijetu, na taj datum misli svih nas, Vukovaraca, bile su ujedinjene u molitvi i sjećanjima. Upravo stoga ne čudi što smo odmah po povratku u Vukovar, unatoč mnogobrojnim preprekama, slijedeći isključivo vlastitu emociju, poslali sliku zajedništva, snage, hrabrosti i volje za stvaranjem nove budućnosti. Upravo taj osjećaj prepoznao je cijeli hrvatski narod koji nam je iz godine u godinu davao sve veću podršku.

Ova monografija pokazat će vam kako je Kolona sjećanja svih ovih godina rasla zahvaljujući vukovarskim institucijama, udrugama, i pojedincima koji su svojim prijedlozima iz godine u godinu nadograđivali program koji je danas ovakav kakvog ga poznajemo. Uz centralni događaj, odnosno Kolonu sjećanja u koju se svake godine sliju tisuće ljudi iz Hrvatske i inozemstva, obilježavanje traje nekoliko dana te se u tom periodu na prigodan i dostojanstven način odaje počast na vukovarskim stratištima. Popratno se u sklopu obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine istovremeno odvija značajan društveni i edukativni program kroz koji se istina o Domovinskom ratu čuva i prenosi na mlade generacije.

Upravo ovo izdanje ostat će trajni svjedok snage i zajedništva hrvatskog naroda te čuvar istine o početcima vukovarske Kolone sjećanja, koja pripada ne samo nama Vukovarcima nego i cijelom hrvatskom narodu te kao takva zauvijek mora ostati sačuvana i zaštićena od bilo kakvih pokušaja da je se promijeni ili podredi bilo kojem pojedincu ili skupini. Ova monografija ujedno je i odgovor na pokušaj Vlade Republike Hrvatske da kroz donošenje Zakona o proglašenju Vukovara mjestom posebnog domovinskog pijeteta pokuša staviti Kolonu sjećanja pod političku kontrolu. Proizišla iz spontanosti Vukovaraca koji su se vratili u svoj grad, Kolona sjećanja najbolji je podsjetnik na to koliko smo snažni kada smo ujedinjeni u domoljublju i zahvalnosti.

Prilika je ovo i za iskrenu zahvalu svima onima koji su dali svoj doprinos tijekom svih ovih godina, ali i poruka mladim generacijama na kojima ostaje velika odgovornost da pažljivo čuvaju istinu o Domovinskom ratu te dignitet i dostojanstvo vukovarske Kolone sjećanja.

Hvala vam što u srcu nosite Vukovar i čuvate vrijednosti Domovinskog rata.

*Gradonačelnik grada Vukovara
Ivan Penava*

VUKOVARSKA BITKA: kontekst, značenje, simbol

◆ *Uvod*

Ove, 2023. godine navršava se trideset i dvije godine od Vukovarske bitke, jednog od najvažnijih događaja u povijesti stvaranja i obrane moderne hrvatske države, koja je svoju suverenost, samostalnost, slobodu i demokratski sustav trebala braniti u kompleksnim unutarnjim i međunarodnim geopolitičkim i geostrateškim prilikama.

Fenomenološki, paradigmatički i simbolički gledano Vukovarska je bitka iz niza razloga, naročito političkih, vojnih i međunarodnih, sudbonosna prijelomnica Domovinskoga rata jer je u potpunosti razotkrila ekspanzionistički i zločinački karakter agresije Jugoslavenske narodne armije (JNA), Srbije i nositelja velikosrpske državne i nacionalne ideologije i politike na Hrvatsku, hrvatski istok i na osobit način na Vukovar i njegovo područje. S druge strane, i hrvatska je politika nakon „vukovarskih 100 dana rata“ jedini mogući i opravdani put oživotvorenja hrvatskih nacionalnih interesa vidjela isključivo u konačnoj realizaciji projekta državne i nacionalne neovisnosti, za što je u svibnju 1991. godine na referendumu već dobila nepodijeljenu potporu hrvatskih građana.

Zbog iznimnog kratkoročnog, ali i dugoročnog značenja koje je obrana Vukovara u ljeto i jesen 1991. godine imala u kontekstu uspješne obrane Hrvatske i postupnog oslobađanja njezinih okupiranih dijelova, Vukovarska su bitka i vukovarsko ratno iskustvo zauzeli posebno mjesto u hrvatskom kolektivnom nacionalnom sjećanju na Domovinski rat kao simbola pobjede, ali i simbola trpljenja za slobodu i državnu neovisnost.

Uvod

◆ *Vukovarska bitka – opći kontekst*

Vukovarska je bitka, nakon perioda višemjesečnih priprema i pozicioniranja JNA i srpskih paravojskih postrojbi za agresiju na Vukovar i šire vukovarsko područje, a koje su počele već nakon prvih demokratskih izbora u proljeće 1990. (taktičko razmještanje postrojbi JNA i srpskih paravojskih snaga, naoružavanje „golorukog srpskog naroda“, mitinzi, terorističke i druge provokacije), trajala od 24. kolovoza do 20. studenoga 1991. godine. Već je prvih dana prerasla u snažne napade pješačkih i oklopnih postrojbi JNA i njima pridruženih srpskih paravojskih snaga na malobrojne i nedovoljno naoružane hrvatske branitelje, koji su vješto i hrabro uzvraćali i time agresoru, ali i hrvatskoj javnosti dali do znanja da se Vukovar neće predati i da će na njemu srbijski agresor, unatoč golemom nesrazmjeru u ljudstvu, oružju i vojnoj tehnici i opremi, „polomiti zube“.

Izrazito neravnomjeran odnos snaga u ljudstvu, borbenoj tehnici i materijalno-tehničkim sredstvima između hrvatskih snaga koje su branile grad (i cijelu bivšu općinu Vukovar) i srpskih snaga (uključujući JNA) koje su ga napadale – temeljno je opće obilježje Vukovarske bitke. Vukovar i njegovo šire okruženje branili su hrvatska policija, Zbor narodne garde i dragovoljci, kako domaće stanovništvo tako i dragovoljci pristigli iz drugih dijelova Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Europe i svijeta. Različite su braniteljske postrojbe krajem rujna i početkom listopada 1991. godine objedinjene te ustrojene u 204. (124.) brigadu Hrvatske vojske. Nedovoljno je pouzdanih dokumenata na temelju kojih bi vjerodostojno rekonstruirali brojčano stanje hrvatskih snaga na vukovarskoj bojišnici. Uobičajeno se navodi da snage vukovarske obrane, razvučene na približno 35 kilometara gradske i prigradske bojišnice (Bogdanovci), nisu prelazile brojku od 1800 do 2000 naoružanih boraca. Te su snage raspolagale pješačkim naoružanjem i tek nešto topničkog i protuoklopnog oružja. S druge strane, u napadu na Vukovar sudjelovale su brojne snage JNA, pobunjenih Srba i paravojskih postrojbi iz Srbije, koje su bile dobro naoružane i opremljene neograničenim arsenalom oklopnog i topničkog oružja, uz, naravno, zrakoplovstvo i riječnu flotilu.

U smislu vojno-teritorijalne organizacije združene srpske snage koje su napadale Vukovar i njegovo šire okruženje bile su pod zapovjedništvom JNA, i to 1. vojne oblasti sa sjedištem u Beogradu. Na širem području Vukovara i Vinkovaca JNA je angažirala nešto manje od pedeset tisuća vojnika, od kojih desetak tisuća neposredno u napadima na Vukovar i Bogdanovce. Angažirane postrojbe raspolagale su s više stotina tenkova, drugih oklopnih vozila, topništvom, raketnim sustavima... To znači da je odnos snaga između hrvatskih branitelja Vukovara i srpskih snaga koje su opkolile i napadale grad u ljudstvu bio približno 1:5, dok se odnos snaga u borbenoj opremi i vojnoj tehnici zbog izrazite neravnomjernosti ne može niti iskazati.

Upravo zbog nepovoljnog odnosa snaga između hrvatske obrane i neprijatelja koji su opsjedali i napadali Vukovar začuđujuća je činjenica da je organizirana obrana grada puna tri mjeseca odolijevala napadačima, nanoseći mu goleme gubitke u ljudstvu (hrvatske procjene govore o 8000 poginulih neprijateljskih vojnika) i vojnoj tehnici (stotinjak uništenih ili oštećenih tenkova, šezdesetak uništenih ili oštećenih oklopnih transportera, srušeni ili oštećeni zrakoplovi...), ali i sama jako trpeći zbog pogibija i ranjavanja ne samo vojnika nego i brojnih civila (napose staraca, žena i djece) koji su ostali u „podzemlju“ grada, „zarobljeni“ u podrumima i skloništim, uglavnom neprimjerenima za duže zadržavanje i boravak u njima.

Budući da je između hrvatske obrane i agresora postojala izrazita razlika u kontekstu vojnih potencijala, vješta i duga obrana grada morala je počivati na drugim razlozima i elementima. To su, prije svega, dobra organiziranost i inovativan pristup provedbi borbenih zadataka, hrabrost i umješnost u njihovu izvršenju te, osobito, dobro izgrađena svijest da se obranom Vukovara zapravo brani cijela Hrvatska.

Uspješna obrana Vukovara onemogućila je brzi napredak snažnih oklopnih i mehaniziranih srpskih snaga prema zapadu i odsijecanje hrvatskoga istoka od ostatka zemlje. Usporavanjem i potom zaustavljanjem udarnih snaga JNA na prilazima Osijeku i Vinkovcima, a nakon što su im naneseni veliki, teško nadoknadivi gubitci u Vukovaru i Bogdanovcima, potpuno je otupljena oštrica srpske teritorijalne ekspanzije, tako da je hrvatska vlast dobila dragocjeno vrijeme za organizaciju i opremanje Hrvatske vojske, kao i za planiranje osloboditeljskih operacija koje su počele u zapadnoj Slavoniji već u studenome i prosincu 1991. godine, da bi svoj vrhunac doživjele 1995. godine u „Bljesku“ (svibanj) i „Oluji“ (kolovoz). A sve su to bile neophodne pretpostavke mirnoj reintegraciji hrvatskoga Podunavlja (1996. – 1998.) i povratka Vukovara u ustavno-pravni i politički poredak Republike Hrvatske.

Dugoj i organiziranoj obrani Vukovara pridonosile su i nevojne strukture, napose djelatnici (liječnici i bolničko osoblje) vukovarske bolnice koji su u izrazito teškim uvjetima, nadljudskim naporima i bez dovoljno lijekova, medicinske opreme i drugih medicinskih potrepština, obradili više od dvije i pol tisuće ranjenika, uz brigu o brojnim civilima (napose djeci) koji su zaštitu od svakodnevne pogibelji pronašli u podrumima i skloništima bolnice kako u Vukovaru tako i u rezervnoj bolnici u Borovu naselju te brojnim skloništima i podrumima diljem grada. Vatrogasci, djelatnici Pošte i Hrvatske elektroprivrede, novinari Hrvatskoga radija Vukovar, svećenici franjevci, radnici kombinata „Borovo“, djelatnici tvrtke „Komunalac“, „Vodovod“ i brojni drugi brinuli su se za organizaciju života vukovarskih civila i za potrebe hrvatskih branitelja, što je bilo izuzetno teško u krajnje nemogućim i opasnim uvjetima.

Tijekom tromjesečne opsade i žestokih napada branitelji Vukovara postupno su posustajali zbog sve većeg nedostatka sredstava za obranu, ali i zbog velikog i nenadoknadivog broja poginulih i ranjenih boraca, njihovih zapovjednika i civila. Tako su u razdoblju od sredine rujna i početka listopada probijene neke crte obrane na Sajmištu, 2. studenoga okupiran je Lužac, a 10. studenoga Bogdanovci. U prvim danima studenoga JNA je zauzela Priljevo i time presjekla komunikaciju između središta Vukovara i Borova naselja... Unatoč želji i upornim nastojanjima branitelja da se agresoru ne dopusti ulazak u grad i napredovanje vukovarskim ulicama i trgovima, ipak je obrana grada oslabila do te mjere da su između 18. i 20. studenoga JNA i druge srpske snage u cijelosti zauzele sve vukovarske gradske četvrti, uključujući i Borovo naselje. Dio hrvatskih branitelja i manji broj civila uspio je u izvlačenju pod vrlo nepovoljnim vremenskim uvjetima i pod stalnim napadima srpskih snaga, probiti neprijateljski obruč oko grada i dospjeti na slobodni hrvatski teritorij u Nuštru ili u Vinkovcima. Mnogi su u tome probijanju poginuli ili bili zarobljeni, a poslije, nakon mučenja, likvidirani. Za dio branitelja i civila koji su krenuli u izvlačenje, sudbina, tj. mjesto stradanja i posljednjega počivališta u nekoj od do sada neotkrivenih pojedinačnih ili masovnih grobnica, još nije poznata.

◆ *Zločini nad gradom, njegovim braniteljima i civilnim stanovništvom*

Tisuće poginulih, ubijenih, ranjenih, nasilno odvedenih i nestalih osoba, hrvatskih branitelja i civila, uz golema materijalna razaranja, nedvojben su dokaz urbicida, memoricida i kulturocida koji je počinjen nad Vukovarom, ali i djela genocida (actus reus) koji je počinjen nad njegovim stanovništvom.

Prestankom vojnih djelovanja za civilno stanovništvo koje je tri mjeseca živjelo u mračnim i vlažnim podrumima i skloništima te za zarobljene hrvatske vojnike nije nastupilo vrijeme mira i olakšanja. Naime okupacijom grada uslijedila su brojna i sustavna, pojedinačna i masovna smaknuća zarobljenih hrvatskih branitelja i civila, odvođenje zarobljenika u brojne koncentracijske logore u Hrvatskoj i Srbiji te pljačka i progon civilnoga stanovništva među kojima je bilo puno starih i bolesnih, ranjenih, žena i djece.

Po svireposti postupanja nad zarobljenicima isticao se logor „Velepromet“ u istoimenome skladištu na Sajmištu, u južnome dijelu Vukovara, kojega su srpske snage zauzele već sredinom rujna 1991. godine i koji je prema iskazima preživjelih svjedoka bio u funkciji sve do proljeća 1992. godine. U tome su logoru mučeni i likvidirani deseci zarobljenih i iz različitih dijelova grada dovedenih hrvatskih civila i branitelja. Posmrtni ostatci mnogih ubijenih na tome mjestu još uvijek nisu pronađeni.

Tijekom procesa mirne reintegracije hrvatskoga Podunavlja, u rujnu i listopadu 1996. godine, izvršeno je iskapanje masovne grobnice na poljoprivrednome dobru Ovčara nedaleko Vukovara (otkrivene, označene i osigurane snagama UN-a još krajem 1992. godine), iz koje je ekshumirano 200 posmrtnih ostataka tijela ranjenika, zarobljenih hrvatskih vojnika, civila i medicinskoga osoblja iz vukovarske bolnice. Njih su u noći 20. studenoga 1991. godine, a pod kontrolom JNA, i nakon višesatnog mučenja, pogubili srpski „teritorijalci“. Najmlađa žrtva imala je 16, a najstarija 72 godine. Među ubijenima bile su i dvije žene, od kojih je jedna bila u poodmakloj trudnoći. Zločin na Ovčari jedan je u nizu masovnih zločina koje su JNA i srpske snage počinile u napadu na Vukovar i po njegovoj okupaciji, a koje je Međunarodni sud pravde u veljači 2015. godine, u presudi u predmetu „Tužba Republike Hrvatske protiv Republike Srbije zbog povrede odredbi Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida“, označio djelima (actus reus) genocida.

ZLOČINI

Tijekom 1998. godine na Novom groblju u Vukovaru otkrivena je i ekshumirana najveća masovna grobnica u Europi nakon Drugoga svjetskog rata. Iz nje je ekshumirano ukupno 938 posmrtnih ostataka tijela žrtava rata. Grobnica je nastala „humanom asanacijom terena“ koju je nakon okupacije Vukovara provodila JNA. Na mjestu masovne grobnice danas se nalazi Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskoga rata, jedno od najvažnijih i najposjećenijih memorijalnih mjesta sjećanja u Vukovaru.

Naprijed navedeni podatci nedvosmisleno svjedoče o pravome (genocidnom) karakteru srbijanske oružane agresije. No i nad gradom kao arhitektonsko-urbanom cjelinom, s dobro sačuvanim brojnim i vrijednim spomeničkim, sakralnim i kulturnim naslijeđem, počinjen je strašan zločin urbicida, kulturocida i memoricida, pomoću kojih se nastojalo uništiti i izbrisati sjećanje na pripadnost Vukovara hrvatskom nacionalnom i kulturnom prostoru i baštini. Naime, fotografije i videozapisi nastali u vrijeme borbi i neposredno po okupaciji grada svjedočile su o posvemašnjemu pustošenju i totalnoj destrukciji pojedinih gradskih cjelina. Razoreni su cijeli stambeni kvartovi, uništene prometnice, devastirani gospodarski i komunalni objekti, oskrnavljene su crkve i groblja, uništeni parkovi i dječja igrališta, gotovo su potpuno i nepovratno nestali, otuđeni ili trajno oštećeni brojni simboli i vedute Vukovara koje su svjedočile o njegovu bogatome hrvatskom i srednjoeuropskom povijesnom i kulturnom naslijeđu. Razmjeri materijalnih uništenja i pustošenja dobili su dakle kataklizmički karakter. Osim razaranja spomenika i građevina uništeni su ili pokradeni brojni predmeti i knjižno blago iz zbirke vukovarskoga Gradskog muzeja, Franjevačkoga samostana u Vukovaru, Gradske knjižnice Vukovar, kao i drugih ustanova i zbirki pojedinaca s područja grada.

*Fotografije razrušenog Vukovara
iz zraka 1991. godine*

◆ *Vukovar '91. – simbol pobjede i trpljenja*

Po svojim je vojnim, (geo)političkim, geostrategijskim, demografskim, viktimološkim, humanitarnim, društvenim, međunarodnopravnim, duhovnim, vrijednosnim, komunikološkim, psihološkim i drugim aspektima Vukovarska bitka iznimno kompleksan fenomen, koji se opravdano drži sudbonosnim događajem na putu stvaranja i obrane moderne hrvatske države te njezina međunarodnoga i diplomatskog priznanja.

Posebnost Vukovarske bitke u Domovinskome ratu proizlazi iz njezine međašne povijesne uloge koju je imala tijekom stvaranja i obrane moderne hrvatske države, u kasno ljeto i jesen 1991. godine, a koja je ujedno i grad Vukovar jasno definirala i pozicionirala kako u simboličkom tako i u identitetskom smislu. U kasno ljeto i jesen 1991. godine, kada je Republika Hrvatska bila prisiljena skromnim oružjem braniti tek stečenu i proglašenu državnu samostalnost, suverenost i neovisnost, Vukovar je bio poprište razarajuće i krvave ratne agresije, do tada nezabilježene u njegovoj povijesti, kojoj krajnja svrha nije bila samo vojno osvojiti grad i njegovo šire područje kako bi se ostvarili politički velikosrpski nacionalni ciljevi („svi Srbi u jednoj državi“) nego i nasilnim putem trajno ukloniti sva obilježja hrvatskoga nacionalnog i kulturnog identiteta grada.

Premda je, taktički gledano, Hrvatska vojska (u nastajanju) bitku za grad, nakon tromjesečnoga upornog i vještog otpora, formalno izgubila, pa su JNA i srpske paravojne snage grad okupirale, na strateškoj i političkoj razini Vukovarska je bitka bila prekretnica u obrani suverenosti, samostalnosti i neovisnosti Republike Hrvatske. Kao takva ona je postavila temelje uspješnoj obrani i postupnom oslobađanju državnoga teritorija u godinama koje su slijedile.

Hrvatski su građani posebnost Vukovarske bitke i Vukovara spontano prepoznali, što do danas dokazuju brojnim i čestim dolascima u Vukovar i odavanjem poštovanja na mnogim vukovarskim mjestima sjećanja (Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskoga rata, spomen-dom i masovna grobnica Ovčara, srpski koncentracijski logor „Velepromet“, Mjesto sjećanja „Vukovarska bolnica 1991.“, Križ na ušću Vuke u Dunav, bivše sklonište i spomen-obilježje „Borovo Commerce“, vukovarski križni put – „Kukuruzni put spasa“, spomen-dom hrvatskim braniteljima na Trpinjskoj cesti, spomen-obilježja u Borovu, Bogdanovcima, Lovasu, kao i na mnogima drugim, označenim i neoznačenim mjestima sjećanja te se na taj način aktivno zauzimaju za čuvanje i prenošenje istine nacionalnoga pamćenja i ponosa na ljude i događaje iz vukovarske ratne 1991. godine. Na osobit način to dolazi do izražaja u Danima sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine – 18., 19. i 20. studenoga, kada Vukovar postaje odredište više desetaka tisuća ljudi iz svih krajeva Hrvatske i svijeta, koji se slijevaju u nepreglednu Kolonu sjećanja od vukovarske bolnice do Memorijalnoga groblja žrtava iz Domovinskog rata. Vukovar je prepoznat kao simbol otpora, prkosa, hrabrosti, odanosti, domoljublja, zajedništva, pobjede, požrtvornosti, sebedarja, trpljenja i ljubavi prema životu i slobodi. Na tim vrednotama utemeljena je posebnost Vukovara, a na njegovoj je posebnosti ukorijenjena obrana i pobjeda Hrvatske u Domovinskome ratu.

Zbog neočekivano jakoga i uspješnoga otpora vukovarskih branitelja znatno nadmoćnijem agresoru te zbog strašnih razaranja i ljudskih stradanja, Vukovar je postao simbol hrvatskoga otpora srbijanskoj oružanoj agresiji u Domovinskome ratu, a time je zauzeo i važno mjesto u formiranju modernoga hrvatskog kulturnog, socijalnog i nacionalnog identiteta.

I nakon 32 godine zadržana je „slika grada koji je svojom dugotrajnom obranom zapravo spasio ostatak zemlje“.

Zbog svega naprijed rečenoga možemo s punim pravom uskliknuti: Vukovar nije Grad heroj nego Grad Heroja!

Grad Heroja

KOLONA SJEĆANJA ZA HEROJE VUKOVARSKE BITKE

◆ *Simbolika Kolone sjećanja*

Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, povodom obljetnica slamanja herojske obrane i okupacije tog dijela Hrvatske, obilježava se svake godine nizom manifestacija, a svakako da je Kolona sjećanja od prvoga dana prepoznata i općeprihvaćena u hrvatskome narodu kao središnji događaj dostojanstvenoga i primjerenoga obilježavanja vječnoga i neizbrisivoga sjećanja na heroje Vukovarske bitke, kao i sve koji su dali život za Hrvatsku.

Hrabri ljudi u kolonama, koje pripadnici okupacijskih vojnika tadašnje JNA i srpskih paravojskih formacija nakon pada Vukovara progone vukovarskim ulicama, prisiljeni su napustiti svoje domove i grad u ruševinama te krenuti na put u nepoznato. I, kao da nije bilo i previše poginulih tijekom tromjesečne opsade i bitke, na tome putu srpski zločinci u svome krvavom osvajačkom piru uzimaju još stotine ljudskih života, tisuće odvođe u srpske koncentracijske logore, a preko dvadeset tisuća prognano je u više od 500 mjesta u slobodnome dijelu Hrvatske, pa i diljem svijeta.

Tisuće je života izgubljeno, napušteni su domovi i srušeni grad, nestali su dijelovi života koji se ne mogu vratiti.

*Kolona prognanih
Vukovaraca
1991. godine*

◆ *Dani sjećanja na Vukovar 1991. godine u progonstvu*

Prognanički dani Vukovaraca prolaze s mislima na opstanak u novonastalome životu, na povratak logoraša iz srpskih koncentracijskih logora, traje potraga za istinom o svojim najmilijima koji su nasilno odvedeni u nepoznato, misli se na mrtve Vukovara i na dan kada će se opet moći na Dunav. U prognaničkim prozorima često gore svijeće u sjećanje na žrtve, a molitva budi i održava vjeru i nadu da će doći dan kad će se i mnogobrojni nasilno odvedeni u nepoznato konačno susresti sa svojim najmilijima.

Vukovar živi i izvan Vukovara o čemu pišu Vukovarske novine, koje od 1992. godine izlaze u progonstvu. Daleko od svojih domova i Dunava, Vukovarci su i putem vukovarskih franjevaca i svećenika, fra Branimira Koseca i fra Ante Perkovića, povezani sa svojim mrtvima u zajedničkim molitvama i misnim žrtvama. Nema zaborava!

Mnogi Vukovarci tih godina, posebno u jesenje dane, mole za svoje pokojnike. Do posljednjih počivališta i grobova se ne može, jer pojedini pokušaji vukovarskih majki i očeva završavaju prvih godina progonstva na UNPROFOR-ovu punktu između Nuštra i Bršadina.

Nisu došli u Vukovar, kako su to željeli, ali zapaljenim svijećama na groblju u Nuštru i na njivama nadomak Marinaca, isplakani Vukovarci obavili svetu zadaću prema svojim mrtvima

SVIJEĆE NADOMAK VUKOVARA SUZE ZA NADU I MRTVE

između Nuštra i Marinaca preko korova i zaraslih njiva vidjeli vukovarski silos i tvornicu «Borovo».

Predvođeni pater Brankom Kosecom, vukovarskim župnikom, i dr. Zvonimirom Šeparovićem i njegovom suprugom Brankom, zajedno sa Stjepanom Villom, u 12 sati u nedjelju, na Dan svih svetih, u kapelici uz Dvorac, vukovarski gvardijan održao je svetu misu i propovijed da bi se potom, svi zajedno, uputili prema nuštarskom groblju. Tamo je, također, obavljen crkveni obred, uobičajen u prigodi općeg određenja i molitve za pokojnike. Propovijed našeg župnika, uz mnoštvo zapaljenih svijeća i još više suza i uzdisaja činilo se veličanstvenim. Od svih tih suza, kaže u toj prigodi župnik, kada bi nabujala Vuka ne bi mogla oprati sve zlo u Vukovaru.

Potom su tužni srcem i njezmi bolom Vukovarci, uz mnoštvo onih koji su im se priključili u vjeri i nadi, pješice krenuli prema Marincima. Na samo 300 metara od omraženih srbočetnika. Ponovno svijeće, položeno cvijeće na hrvatsku zemlju i molitve. Tužni pogledi prema gradu u kojeg ćemo se morati vratiti.

Povratak do groblja. Oproštaj sa susretljivim Nuštarcima koji u razorenom selu ne osjećaju žalost, jer se nadaju i obnavljaju. Onda autobusom do Vinkovaca gdje gradonačelnik T. Zovak, kao dobar domaćin, za sve Vukovarce prireduje, u hotelu, ručak i zajednički izražava nadu da će se Vukovarci vratiti u svoje domove i živjeti slobodno u svojoj Hrvatskoj.

P. BROZOVIĆ

Preživjeli vukovarski branitelji za svoju mrtvu braću i sestre po oružju kao i prognanici Vukovara u počast svojim herojima i žrtvama pale svijeće za pokoj duše i vječnost sjećanja na zagrebačkome Mirogoju, na Zidu plača u Selskoj ulici u Zagrebu, kod središnjih križeva na mnogim grobljima u Hrvatskoj kao i svojim prognaničkim sobama.

Grad Vukovar u progonstvu svoje privremeno sjedište nalazi u Zagrebu. Povjereništvo Vlade Republike Hrvatske za Općinu Vukovar djeluje sa zadaćom očuvanja života i jedinstva svojih stanovnika u progonstvu, pripremajući programe povratka i obnove. Zadaća je povjerena povjerenicima Stjepanu Willu i nakon povratka iz srpskih koncentracijskih logora 1. rujna 1992. godine Marinu Vidiću-Bilom.

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj iz prosinca 1992. godine Vukovar se određuje za sjedište Vukovarsko-srijemske županije.

Vukovarci se u progonstvu spremaju za izbore 7. veljače 1993. godine. Za gradonačelnika je izabran Mirko Nikolašević. Nakon njegove tragične pogibije u studenome iste godine za gradonačelnika Vukovara izabran je dr. Jure Kolak.

Iste godine cijela Hrvatska prisjetila se stradanja nedužnih programom koji je trajao od 10. do 24. studenog.

*Vukovarske novine,
studen 1993. godine*

KRONOLOGIJA DOGAĐANJA

Ovih, kasnojesenskih, dana 1993. godine navršile su se dvije godine tragedije Vukovara. Vukovarci, Zagrepčani, cijela Hrvatska prisjetili su se smrti i rušenja, progonstva nedužnih i vječne nade u povratak na vlastito stoljetno ognjište i pozvali na obnovu. Zato »Vukovarske novine« donose kronologiju obilježavanja dvogodišnjice, za povijest Vukovara.

- **10. studenog** – HRT predstavila »Vukovarske novine« i djelatnike-novinare.
- **11. studenog** – predstavljanje knjige akademika dr. Alice Wertheimer-Baletić, porijeklom Vukovarke, pod naslovom »Stanovništvo Vukovara i vukovarskog kraja« u prostorima HAZU u Zagrebu. Govorili su akademik dr. Ivan Supek, prof. dr. Ante Friganović, akademik Vladimir Stipetić i grof Jakob Eltz.
- **15. studenog** – u prostorijama poglavarstva Grada Vukovara gradonačelnik dr. Jure Kolak i suradnici priredili su konferenciju za novinare na kojoj je govorilo više Vukovaraca o ratu, stradanjima, izgnanstvu, progonstvu i povratku u Vukovar. U Celju Stevo Drenovac, djelatnik »Borova« u mirovini, otvorio samostalnu izložbu na temu Vukovara.
- **17. studenog** – u podne u Muzeju »Mimara«, uz preko 250 uzvanika, obavljena je promocija Gradskog muzeja Vukovar u Zagrebu. Tom prigodom govorili su ministrica kulture i prosvjete Vesna Jurkić-Girardi, akademik dr. Andro Mohorovičić, dožupan Ivan Juroš, dr. Antun Bauer, dr. Jure Njavro, gradonačelnik dr. Jure Kolak, Zdenka Buljan, Mate Maras, mr. Božo Biškupić, dr. Ante Rendić, Vice Vukojević. Predstavljena je i Monografija Vukovara o kojoj je govorio Brane Crlenjak, također pretisak knjižice Placida Belavića »Crtice iz prošlosti Vukovara« iz 1927. godine o čemu je govorio dr. Vlado Horvat. Vukovarac, ugledni muzičar, Branko Sepčić izveo je dva djela na klaviru.
- **17. studenog** – navečer u Muzeju »Mimara« priredena je akademija u organizaciji Hrvatskog žrtvoslovnog društva na kojoj su govorili dr. Zvonimir Šeparović, general zborna Janko Bobetko, dožupan Ivan Juroš, dr. Jure Njavro ministar u Vladi, gradonačelnik dr. Jure Kolak, fra Ante Perković iz Borova Naselja. Upućen je, s potpisima, Apel svijetu.
- **17. studenog** – više klubova Vukovaraca organiziralo je sa gradskim i općinskim čelništvom prigodne manifestacije povodom druge godišnjice pada Vukovara. U Osijeku je govorio gradonačelnik dr. Zlatko Kramarić i predsjednik Kluba Vukovaraca mr. Josip Galić. Manifestacija je priredena u Čakovcu i nekim drugim mjestima u Hrvatskoj.
- **17. studenog** – na HRT u 20 sati objavljena je vrlo autentična i potresna slika stradalih i prognanih Vukovaraca u filmu Branka Šmidta po imenom »Vukovarski momento« a istu večer u emisiji »Slikom na sliku« govorio je zastupnik u Saboru i bojovnik domovinskog rata Tomislav Merčep. Toga dana i Radio Požega dala je prilog u jednosatnoj emisiji o našim Vukovarcima smještenim u tom kraju.
- **18. studenog** – u Vinkovcima je Deseta domobranska pukovnija organizirala prigodnu svečanost na kojoj je govorilo o sadašnjem trenutku obrane i cjelovitosti hrvatske domovine. Ogranak Matice hrvatske Iloka priredio »Hrvatski pjesnici Iloka« – sudjelovali Višnja Stahuljak, Slavko Mihalić, Vlado Halovanić i Nada Subotić.
- **18. studenog** – u Koprivnici je, u organizaciji »Podravke«, upriličen susret čelnika Vukovara, Vinkovaca i Koprivnice i otvorena izložba ova dva slavonska grada u ratu i obnovi.
- **18. studenog** – navečer u crkvi Sv. Križa u Sigetu služena je sveta misa za poginule branitelje i sve stradale u ratu.
- **20. studenog** – Zavičajni klub studenata Vukovara u Zagrebu priredio je manifestaciju »Vukovar, to ste vi« u Zavičajnom klubu u domu »Stjepan Radić«, približivši tako mladima pojačani osjećaj povratka i uloge koju će ostvarivati.
- **23. studenog** – u Splitu je promovirana knjiga pjesama borovske gumarske radnice, prognanice Dubravke Petanović »Usnuli prolaznik«, kojom prilikom su govorili kulturni i javni radnici i umjetnici ovog dalmatinskog grada.
- **24. studenog** – u 10 sati organizira se Okrugli stol u svezi izdanja reprezentativne Monografije u Vukovaru koju pripremaju sveučilišni profesori i akademci. Skup je održan u Muzeju »Mimara«
- **24. studenog** – za sutra je najavljena godišnja skupština »Zelenog pokreta Vukovar« u Europskom domu u Zagrebu.

Povodom obljetnice okupacije Vukovara i progonstva 18. studenoga 1994. godine gradonačelnik dr. Jure Kolak pali svijeću i polaže vijenac u počast poginulim bojovnicima i svim žrtvama umrlima za život Vukovara kod središnjeg križa na vinkovačkome groblju.

Vukovarske novine, studeni 1994. godine

Spomen na branitelje i suborce

NA GRADSKOM GROBLJU U VINKOVcima

SPOMEN NA POGINULE BOJOVNIKE

VINKOVCI – Obilježavajući trogodišnjicu okupacije Vukovara, kod središnjeg križa na vinkovačkom groblju položeni su vijenci za poginule bojovnike Vukovara. Počast poginulim vojnicima prvi je odao nekadašnji zapovjednik 124. brigade Vukovar, pukovnik **Zlatko Burger**. Nakon njega vijenac je kod središnjeg križa položio i zapovjednik 10. domobranske pukovnije, pukovnik **Matija Mandić**. Dužnu počast polaganjem vijenaca poginulim pripadnicima 124. brigade Vukovar iskazali su gradonačelnici Vukovara i Vinkovaca, dr. **Jure Kolak** i dr. **Dražen Švigelj** dok je u ime Vukovarsko-srijemske županije vijenac kod križa položio predsjednik Županijske skupštine **Josip Dujić**. Riječi utjehe okupljenim suborcima i rodbini poginulih boraca uputio je začasni kanonik **Tadija Pranjić**, župnik i dekan vinkovački koji je u 11 sati služio i svetu misu zadušnicu. (T. Čorak)

PREMIJERA FILMA »VUKOVAR SE VRAĆA KUĆI«

SUZE U NUŠTRU I VINKOVcima

NUŠTAR/VINKOVCI – Film redatelja Branka Schmidta »Vukovar se vraća kući« premijerno je prikazan na dan trogodišnjice okupacije Vukovara. Premijera je održana 18. studenog u Nuštru, najbližem slobodnom mjestu našem gradu, a iste večeri i brojni Vinkovčani imali su prigodu u svojoj sredini pogledati film i pozdraviti glavne protagoniste.

Pjesak Vukovarcu Srdanu Ivančeviću za sjajnu ulogu

Nuštarska kino-dvorana bila je pretijesna da primi sve koji su i te večeri htjeli, na poseban način, biti s Vukovarcima. Svočanost premijere uveličali su i hrvatski dužnosnici Vladimir Seks, Vico Vukojević, Branimir Glavaš, zatim najviši dužnosnici Vuko-

varsko-srijemske županije i uvijek gostoljubivi domaćini iz Nuštra. Sve ih je prigodnim riječima pozdravio gradonačelnik Vukovara dr. Jure Kolak, upućivši zahvalnost svima koji pomažu Vukovaru i Vukovarcima u vremenu progonstva.

Zatim je krenuo film. U mraku se sasvim jasno čuju jezici, pa čak i dok suze teku niz lica. Na velikom ekranu

Iste večeri, ista slika dogodila se i u vinkovačkom kinu. Ponovno suze, pjesak i uvje-

renje da – »Vukovar se vraća kući« treba uskoro stići i u stvarnost. (T. Čorak)

Gradonačelnik Vukovara dr. Jure Kolak zahvalio je redatelju Branku Schmidtu

Ugledni gosti i uzvanici uoči premijere

Vukovarske novine,
studeni 1994. godine

Istovremeno, zamjenik gradonačelnika Grgo Plenković predvodi izaslanstvo koje to isto čini na zagrebačkome Mirogoju i na Oltaru domovine na Medvedgradu.

DELEGACIJE VUKOVARA KOD KRIŽA I NA OLTARU DOMOVINE

VIJENCI NA MIROGOJU I MEDVEDGRADU

ZAGREB – Poglavarstvo grada Vukovara na čelu sa dogradonačelnikom Grgom Plenkovićem, Udruga udovica, Udruga obitelji zatočenih i nasilno odvedenih, Udruga dragovoljaca domovinskog rata, predvođena sa zastupnikom Tomislavom Merčepom, uz vojne počasti, položila je vijenac na Mirogoju, uz Križ gdje su zapaljene i svijeće. Tom prilikom T. Merčep je podsjetio na smrt u Vukovaru, na nerazumljiv odnos Europe prema stradanjima Hrvatske ali i izrazio neizrecivu nadu u povratak. Potom je pater Branimir Kosec održao svetu misu zadušnicu, naglašavajući svetim riječima potrebu istine i spoznaje mučenika Vukovara, uz ljudsko pravo na svoj dom i vjeru. Sjeme budućnosti je u slobodi, nema granice koja bi zapriječila posjet grobu najbližih i domljuba.

Sunce iza jesenjih oblaka obasjalo je u tom trenutku žive Vukovarce uz grobove svojih mrtvih na Mirogoju i u mislima na svim grobljima Hrvatske, posebno u voljenom Vukovaru. Vukovarci su svetom molitvom prizvali svoj Vukovar u sebe, za osnaženje nade u povratak.

• Vijenac na oltaru domovine

Na Oltaru domovine na Medvedgradu delegacija Vukovara položila je vijenac i zapalila svijeće. U podnožje Sljemena otišla je ista delegacija s Mirogoja kojoj se na Medvedgradu pridružilo i nekoliko uglednika, uz dr Juru Njavru i zastupnici grof Jakob Eltz, Đuro Perica i Hrvoje Šošić. Molitva je i tu izašla iz srca živih Vukovaraca, a govorom T. Merčepa i stihovima

Na Mirogoju i Medvedgradu Vukovarci sa vijencima, svijećama i suzama

bake Marije Pope iz Peričanaca saznalo se za smrt njezinog unuka na ratištu kod Vukovara. Na povjetarcu Medvedgrada zaiskrile su suze, a zidine nad Zagrebom primile istinu o Vukovaru. (r)

| Vukovarske novine, studeni 1994. godine

Više stotina vukovarskih branitelja i prognanika, uz nazočnost zapovjednika 204. brigade Hrvatske vojske Mile Dedakovića i Branka Borkovića, sudjeluje na prigodnome skupu u Hrvatskome domu u Đakovu. Nakon prisjećanja na vukovarskih stotinu dana rata koji ostaju za povijest u obrani Hrvatske sudionici skupa zajednički su se uputili u đakovačku katedralu, gdje pomoćni biskup đakovački i srijemski msgr. Marin Srakić služi svetu misu zadušnicu.

Dostojanstveno obilježavanje 18. studenoga 1991. istinski se dogodilo i 1995. godine. Izaslanstvo Poglavarstva Grada Vukovara, časnici legendarne 204. brigade i predstavnici vukovarskih udruga položili su vijenac i zapalili svijeće pred središnjim križem na Mirogoju.

PROGRAM ZA 18. STUDENOG

- U Zagrebu središnje obilježavanje uz sjednicu Gradskog vijeća
- Klubovi će položiti vijence na mjesnim grobljima
- Dostojanstvo Vukovaraca širom Hrvatske

DAN OBILJEŽAVANJA TRAGEDIJE

U subotu 18. studenog prognani Vukovarci dostojanstveno i s dužnim pijetetom prisjetit će se posljednjih dana otpora svojih branitelja, kalvarije desetina tisuća žitelja, smrti, zločina, pljačke i rušenja što je nemilosrdno i krvavo obavila jugoslavenska i srbočetnička vojska potpomognuta domaćim Srbima što još i danas čine neoprostivo zlo nad gradom i ljudima.

Poglavarstvo grada prihvatilo je program za Zagreb, pozivajući Vukovarce da se pridruže. Tako je za 18. studenog najavljeno:

- u 10 sati delegacija Poglavarstva će na Mirogoju, pred središnjim Križem, položiti vijenac,
- u 11,30 sati u prostoru »Mimare« je svečana sjednica Gradskog vijeća, uz prigodan program,
- u 14 sati je polaganje vijenca uz Zid plača na Selskoj cesti,
- u 16 sati u crkvi Sv. križa na Sige-tu je sveta misa zadušnica na kojoj će bogoslužje predvoditi pomoćni biskup đakovački Marin Srakić,
- na dan 15. studenog u »Mimari« je otvorenje izložbe slika Vukovaraca Brane Crlenjaka
- Za sve ostale Vukovarce klubovi će u većem broju mjesta u Hrvatskoj, organizirati polaganje vijenaca na grobljima a bit će i održane svete mise, uz prigodne riječi i paljenje svijeća u cijeloj Hrvatskoj o čemu će vodstva klubova dobiti obavijesti. (r)

Prva komemorativna sjednica Gradskog vijeća Vukovara održana je u prepunoj dvorani zagrebačkoga Muzeja „Mimara“, a organizirali su je Gradski muzej Vukovar u progonstvu, HNK Zagreb i HRT.

Gradonačelnik dr. Jure Kolak spomenuo se vukovarske tragedije. Posebno je naglašeno kako povratkom u Vukovar moramo odati počast svim palim vitezovima koji su ugradili svoje živote u temelje hrvatske državnosti. „Vukovar mora biti Sveti grad svih Hrvata, gdje će se dolaziti pokloniti ljudima koji su stvorili Hrvatsku.“

Posljednji zapovjednik obrane Vukovara Branko Borković istaknuo je ulogu branitelja Vukovara u povijesnim danima 1991. godine te izrazio žaljenje što je 204. brigada Hrvatske vojske jedina postrojba koja još ne može dostojno pokopati svoje mrtve suborce i poručio: „Iako niti sada nisu među nama, oni su s nama!“

| Vukovarske novine, studeni 1995. godine

Program na kojem su se okupili uglednici iz političkog, gospodarskog, vojnog i kulturnog života Hrvatske osmislili su Branko Uvodić, urednik na HRT-u i Ružica Marić, ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar u progonstvu.

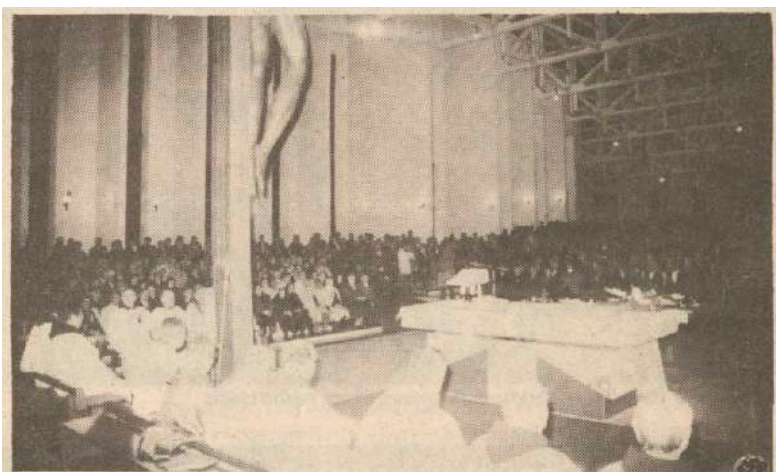
U svečanom programu himnu je otpjevao zbor Mali Vukovarci iz prognaničkog naselja Špansko pod ravnanjem Zdenke Horvat. Tekstove o Vukovaru govorili su glumci HNK Zagreb Ena Begović, Vanja Drach, Krešimir Zidarić, Kruno Šarić i Suzana Nikolić. U glazbenom programu sudjelovali su harfistica Ana Mlinar, Branko Mihanović na oboi, Tamburaški orkestar HRT-a pod ravnanjem Siniše Leopolda i Hrvoje Hegedušić koji je otpjevao pjesmu Stoji grad.

Majke i očevi, obitelji i poštovatelji poginulih za slobodu Vukovara i Hrvatske okupili su se kod Zida plača u Selskoj ulici. Položen je vijenac, zapaljene su svijeće, molilo se za duše pokojnika.

U crkvi Svetog Križa u Sigetu služena je misa zadušnica na kojoj se molilo mnoštvo prognanih Vukovaraca.

U mnogim mjestima Hrvatske: Osijeku, Đakovu, Koprivnici, Puli, Splitu, Poreču, Đurđevcu, Virovitici, Slatini, Vinkovcima, Trogiru, Malinskoj... održane su manifestacije kojima je na dostojanstven način

obilježena veličina Vukovara i sa znatno više realnosti najavljen skoriji povratak u Vukovar.

SA SVOJIM BISKUPOM I SVEĆENICIMA

ZAGREB – Nikada do sada nismo vidjeli toliko Vukovaraca okupljenih pred oltarom crkve Sv. Križa u zagrebačkom Sigetu, uz svoje svećenike p. Branimira Koseca i p. Antu Perkovića, u ovoj prigodi služenja svete mise zadušnice msgr. Ćirila Kosa, biskupa đakovačkog i srijemskog u počast mrtvim braniteljima i građanima Vukovara, uz pretužni dan 18. studenog. Molitva, pjesma srca i vjere, suze i izražena nada skorašnjeg povratka – sve se to osjetilo u ponedjeljak u večernjim satima na drugoj obali Save u Zagrebu. Samo dostojanstvo čovjeka i vjernika može, nakon svega, izmoliti i oprost, ali zaborav neće izbljediti. Vukovarci će sa svojim svećenicima na put povratka.

• Svete mise služene su i u mnogim drugim mjestima u Hrvatskoj gdje ima prognanih Vukovaraca.

Već naredne 1996. godine kao da je miris Dunava postajao sve jasnije izražen.

Obilježavanje 18. studenoga 1991. godine nikada do tada nije okupilo više prognanika na svetoj misi zadušnici koju su u crkvi Svetog Križa u zagrebačkome Sigetu predvodili vukovarski svećenici fra Branimir Kosec i fra Ante Perković.

*Vukovarske novine,
studen 1996. godine*

Tako je bilo i u mnogim drugim mjestima u Hrvatskoj, gdje su prognani Vukovarci očekivali skori povratak. Okupili su se Vukovarci u svojoj tuzi, jer do nevinih žrtava velikosrpske agresije još uvijek nisu mogli.

Izaslanstvo Gradskoga poglavarstva i Gradskoga vijeća Vukovara zajedno s predstavnicima raznih udruga i istaknutim Vukovarcima odalo je počast žrtvama polaganjem vijenaca u Zagrebu, na Oltaru domovine na Medvedgradu i ispred središnjega križa na Mirogoju, a niti ovaj put nisu izostale suze, svijeće i molitve kod Zida plača.

POČAST NA OLTARU DOMOVINE

ZAGREB – Vukovarci su se s ponosom našli na mjestu gdje je 30. svibnja 1994. godine predsjednik hrvatske države dr. Franjo Tuđman zapalio vječnu vatru u počast svim palima za domovinu Hrvatsku tijekom njezine duge, složene i teške povijesti. Medvedgrad iznad Zagreba od

tada je postao mjesto odavanja počasti svim znanima i neznanima – a u ponedjeljak 18. studenog 1996. Oltar domovine postao je i izraz zahvalnosti poginulima za domovinu Hrvatsku u Vukovaru i vukovarskom kraju. Delegacija Vukovara točno u jedanaest sati položila je vijence u

ime Poglavarstva grada, Gradskog vijeća, Gradskog odbora HDZ i svih udruga. Na slici: Za vrijeme polaganja vijenaca i odavanja počasti uz Oltar domovine na Medvedgradu.

• Polaganje vijenaca i sjećanje na Vukovar i njegove mrtve branitelje i stanovnike, uz svete mise zadušnice

obavljeno je u Đakovu, Vinkovcima i mnogim drugim mjestima u Hrvatskoj, svijeće su zapaljene u svim oknima građana Hrvatske, a saznajemo da je i u svijetu u obiteljima iseljenih Vukovaraca i Hrvata izraženo bolno sjećanje na grad na Dunavu.

| Vukovarske novine, studeni 1996. godine

Vukovarske novine, prosinac 1996. godine

ISTINA O NESTALIMA – NEOTUĐIVO LJUDSKO PRAVO

• Sveti Otac obratio se u Vatikanu roditeljima, rodbini i prijateljima zatočenih i nestalih u Domovinskom ratu

VATIKAN, 20. studenoga – »Srdačno pozdravljam sve hrvatske hodočasnike. Na poseban način želim pozdraviti roditelje, rodbinu i prijatelje zatočenih i nestalih u nedavnome ratu u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Pređrugi, razumijem vaše patnje te vam očitujem svoju blizinu. Moja je žarka želja da što prije uzmognete zagrliti svoje najmilije koje tražite ili da barem doznate njihovu sudbinu. Ne radi se samo o pukoj žudnji vašega srca nego o jednome od neotuđivih ljudskih prava na kojima počiva zdrav miroljubivi suživot naroda i država.« Tim se riječima papa Ivan Pavao II. obratio roditeljima, rodbini i prijateljima zatočenih i nestalih u Domovinskom ratu za vrijeme svojega redovitog tjednog susreta s hodočasnici u Dvorani Pavla VI. u Vatikanu.

Među nazočnim, najbrojnija je bila skupina vukovarskih žena koje su sa sobom donijele i natpis dug 13 metara na koji su postavile 1.600 slika s imenima svojih supruga, sinova i braće odvedenih između 18. i 20. studenoga 1991. godine u nepoznatome pravcu, a do danas se ne zna za njihovu sudbinu. Vukovarke su sa sobom donijele i vrlo opširnu dokumentaciju o onima koje traže i predale je Papi.

Sveti je Otac svoj kratki govor na hrvatskome jeziku zaključio riječima: »Povjeravajući vas Blaženoj Djevici Mariji Žalosnoj, rado udjelujem apostolski blagoslov svima vama i vašim obiteljima. Hvaljen Isus i Marijal«, poslije čega su mu Vukovarke darovale izvezenu »Vukovarsku golubicu«.

Vukovarske novine • 4. prosinca 1996.

Vukovarske novine, studeni 1997. godine

Uz dan tragedije Vukovara

VUKOVARSKE SVIJEĆE NA MIROGOJU

VUKOVAR – UNTAES nije udovoljio zahtjevu Zajednice udruga stradalnika Domovinskog rata na dan tragedije Vukovara 18. studenog i nije omogućio za 1.500 osoba odavanje počasti žrtvama agresije komemoracijom i misom na Novom groblju u Vukovaru. Stoga su toga tragičnog dana Vukovara predstavnici Zajednice udruga, 204. vukovarske brigade i Ministarstva obrane, uz vojne počasti i zvukove trube, položili vijence, upalili svijeće i izmolili molitvu kod Središnjeg križa na zagrebačkom Mirogoju, u spomen

svim vukovarskim braniteljima i građanima poginulim u agresiji na Vukovar.

U ime 204. vukovarske brigade vijenac je položio njezin zapovjednik Branko Borković, u ime Zajednice udruga stradalnika Josip Jugec, a u ime Uprave za skrb Ante Vučić i Zlatko Panković. Polaganju vijenaca, uz predstavnike Vlade i Sabora, bio je nazočan i veći broj roditelja i članova obitelji i prijatelja poginulih i u srpskim logorima zatočenih branitelja i građana Vukovara.

Gabrijel Takać

Vukovar je 1997. godine u progonstvu dočekao još jedne izbore za vodstvo Grada. Već je bilo jasno da će budući gradonačelnik povesti Vukovarke i Vukovarce u Vukovar.

Novoizabrani gradonačelnik Vladimir Štengl sa svojim suradnicima i uz potporu hrvatskih državnih institucija započinje stvarati uvjete povratka kolone hrabrih ljudi u svoj grad.

Uredi gradske uprave, kao i uredi mnogih drugih hrvatskih institucija, otvaraju se u Vukovaru, još uvijek tu su snage UNTAES-a koje izdaju propusnice za ulazak u Vukovar, sigurnost pružaju snage prijelazne policije.

U gradu je bilo struje, ali je uokolo bio potpuni mrak. Nije bilo rasvjete, pa su u početku i malobrojne upaljene svijeće na grobljima i ulicama još snažnije svijetlile kao jasna poruka da živi Vukovarci stižu svojem Vukovaru.

S tim ciljem i skupina prvih povratnika 18. studenoga 1997. godine u večernjim satima automobilom obilaze nekoliko mjesta u pustome gradu i pale svijeće na Drvenoj pijaci, pred ulaznim vratima vukovarskoga „Veleprometa“, na središnjem mostu preko rijeke Vuke... i na nekim drugim mjestima u Vukovaru i Borovu naselju, kao i u prozorima gdje gore svijeće za žrtve, ali i s jasnom porukom – neka se vidi da smo tu.

Na Novom groblju u Vukovaru 18. studenog 1997.

VIJENCI ZA POGINULE

VUKOVAR – Na dan tragedije Vukovara i progona njegovog hrvatskog i nesrpskog stanovništva, na povijesni dan nemilosrdnog i krvavog rata protiv Hrvatske, na 18. studeni 1991. godine, točno šest godina poslije, na Novom groblju u Vukovaru položeni su vijenci na grobove branitelja i stradalih građana Vukovara. U ime Vukovarsko-srijemske županije vijenac su položili župan Rudolf König i tajnica Županije Kata Tomljenović, a u ime Grada Vukovara gradonačelnik Vladimir Štengl, dogradonačelnik Stipo Seremet i predsjednik GO HDZ Petar Mlinarić. Vijenci su položeni uz Križ što su ga, ove jeseni, postavili Branko Borković i njegovi suborci.

Na slikama: Polaganje vijenaca uz Križ na Novom groblju

Vukovarske novine, studeni 1997. godine

Emisija »Halo, ovdje Hrvatski radio«

HRVATSKI RADIO U VUKOVARU

VUKOVAR – Hrvatski radio Zagreb 18. studenog, na dan tragedije Vukovara javio se svojim slušateljima iz improviziranog studija u zgradi Gradskog poglavarstva. Urednica Milena Jukić-Ugrin i suradnica Marija Petrinović tim povodom okupili su za sugovornike gradonačelnika Vladimira Štengla, potpredsjednika Nacionalnog odbora Ivicu Vrkića, pomoćnika ministra u Ministarstvu razvitka i obnove Ivana Krstanovića, zapovjednika Prijelazne policije Ivana Babića, ravnateljicu vukovarske Bolnice Vesnu Bosanac, predsjednika GO HDZ Petra Mlinarića i dvoje novouseljenih stanara stambenog objekta Dunav I Katarinu Balog i Ivana Franka. U jednosatnom razgovoru hrvatski slušatelji mogli su više saznati o trenutnom stanju u Vukovaru, procesu mirne reintegracije i stvaranju uvjeta za povratak prognanika.

Na slici: Urednica HRZ Milena Jukić-Ugrin sa svojim sugovornicima u »studiju« u Vukovaru

Procesom mirne reintegracije, bez vojne akcije i brojnih novih mogućih žrtava, Hrvatska i Vukovar pobjednički dolaze na svoje istočne granice, što je značilo da velikosrpski agresor nije uspio, vratio se tamo odakle je i došao – u Srbiju.

15. siječnja 1998. otišla je konačno i zauvijek i prijelazna uprava UNTES-a pod vodstvom američkoga generala J.P. Kleina.

◆ *Došao je i taj trenutak – Hrvatska i Vukovarci na Dunavu 1998.*

Grad Vukovar, među ostalim, na samome početku organizira ili daje potporu za održavanje svih središnjih događaja, s posebnim naglaskom na 18. studeni 1991. godine.

Prvo takvo organizirano obilježavanje održano je 18. studenoga 1998. godine. Obilježavanje povijesnoga dana i tragedije Vukovara započelo je na parkiralištu hotela Dunav. Postavljena je pozornica s koje tijekom okupljanja sudionika putem zvučnika slušamo hrvatske domoljubne pjesme „...Slavonija cijela rekla je ne, Hrvatska ponosi se time...“ Komemorativni skup okupio je nekoliko stotina hrvatskih branitelja i članova obitelji poginulih i zatočenih te prvih povratnika, koji su visoko izdizali stjegove s hrvatskim obilježjima.

| Obilježavanje na parkiralištu hotela „Dunav“ 1998. godine

Prije koncelebrirane svete mise zadušnice obratio se fra Branimir Kosec, vukovarski gvardijan: „Braćo i sestre! Došao je trenutak da prvi put nakon sedam godina ovdje, u oslobođenom gradu, smijemo slobodno slaviti Boga i ljude koji su nam omogućili da danas možemo biti zajedno u Vukovaru. Pozdravljam sve branitelje koji su se živi sakupili misleći na one za koje ćemo prikazati misu, one koji su nam svojim životima omogućili da možemo biti ovdje zajedno.“

Svetu misu predvodio je vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac, čije su nadahnute riječi odjekivale gradom: „Zbog mnogih koji su završili u jamama morao bi se pokajati svaki čovjek, bez obzira na nacionalnost i vjeru, jer se radilo o nedužnima i nemoćnima. Grad Vukovar sa svojim dičnim braniteljima ostaje svjedok kako se ljubi, rađa i umire, ali i oprašta. Stojim na mjestu pobjede ljubavi nad mržnjom, istine nad laži, pravde nad nepravdom, moleći za sve pokojne, pogubljene, stradale i nestale, moleći za život i zajedništvo s Bogom. Onima koji oplakuju svoje najmilije molimo za snagu da smrt svojih dragih prihvate u duhu vjere. Ranjenima želimo što skorije ozdravljenje, prognanicima povratak, svima snagu kršćanskog duha koji nadvladava mržnju i osvetu.“

Hrvatska himna u srcu Vukovara izmamila je suze radosnice u očima mnoštva. Sudionici s odobravanjem pozdravljaju redom prigodna obraćanja. „Ovdje, na desnoj obali Dunava, stoje pobjednici i stoga naše žrtve nisu bile uzaludne. Ne mrzimo, ali tražimo pravdu i sud za počinjene zločine i zločince. Za naš grad borimo se povratkom, jer samo tako nećemo iznevjeriti one koji su za Vukovar, za Hrvatsku, položili svoje živote“ – rekao je gradonačelnik Vladimir Štengl.

Utemeljitelj obrane Vukovara Tomislav Merčep poručio je: „Svi mi imamo samo jednu ljubav, a to je Hrvatska. Izražavam želju i nadu da predsjednik dr. Franjo Tuđman shvati poruku da ga branitelji žele vidjeti ne samo na postrojavanju 204. vukovarske brigade nego i svih drugih postrojbi, jer su sve jednako vrijedne.“

Zapovjednik obrane Vukovara stožerni brigadir Mile Dedaković Jastrebović kazao je: „Vukovar i ja, 204. brigada i Hrvatska, učinili smo sve 1991. godine kako Srbi ne bi dobili ništa od onoga o čemu su sanjali. Znam da nisu riješeni problemi prognanih i invalida, ali uvjeravam vas da ćemo sve riješiti u idućim godinama.“

Posljednji zapovjednik obrane Vukovara brigadir Branko Borković-Mladi Jastrebović rekao je: „Žao mi je što se preživjeli branitelji nisu našli zajedno u istom stroju s obiteljima, djecom i roditeljima svojih poginulih suboraca i nećemo mirovati dok i to ne ispunimo. I, zato vas sve ovdje molim i od gostiju zahtijevam, okrenite se oko sebe i potražite djecu, majke, roditelje i preživjele suborce ovoga grada. Nismo došli slaviti, došli smo se prisjetiti dana kad je slomljen međunarodni sustav humanitarnog prava.“

Izaslanik ministra obrane general-bojnik Mirko Norac napomenuo je kako su svi okupljeni u Vukovaru 18. studenoga pozvani svjedočiti istinu o tome gradu.

Pomoćnik ministra hrvatskih branitelja Pero Kovačević rekao je da će vukovarskim braniteljima biti uručene Spomenice Domovinskoga rata i ostala visoka odličja, što su i zaslužili, a još nisu dobili. Potpredsjednica Hrvatskoga sabora Jadranka Kosor izjavila je: „Niti jedan detalj ne smijemo zaboraviti, jer je to povijest na čijim temeljima moramo graditi budućnost, a zaborav nam generacije koje dolaze nikad ne bi oprostile.“

Na kraju, izaslanica Predsjednika Republike Hrvatske Vesna Škare-Ožbolt poručuje: „Prije sedam godina Hrvatska je proživljavala najstrašnije trenutke. Bili su to dani kad su Vukovar i Vukovarci podnosili najveću žrtvu za hrvatski idealizam, ali su izašli kao pobjednici i u njihovoj patnji ogleda se istina i pravednost hrvatske borbe... Novi život u Vukovaru mora se temeljiti na vukovarskim žrtvama, ali i na vukovarskom pobjedničkom mentalitetu.“

1998.

Nakon završetka programa izaslanstva Grada Vukovara, Vukovarsko-srijemske županije, trojica zapovjednika obrane Vukovara, izaslanik ministra obrane, pomoćnik ministra hrvatskih branitelja, kao i izaslanice najviših državnih institucija uputili su se polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća odati počast žrtvama na masovnoj grobnici na Ovčari i kod novopostavljenoga drvenog križa na prostoru Memorijalnoga groblja žrtava Domovinskoga rata, koje je nakon ekshumacije 938 tijela iz masovne grobnice na Novome groblju Dubrava bilo u nastajanju.

Polaganje vijenaca na Novom groblju „Dubrava“ 1998. godine

Istodobno, sudionici komemorativnog skupa razilaze se preko središnjega gradskog trga i tada, u spontano nastaloj koloni, pješice kreću ulicama Vukovara prema Sajmištu i dvorištu „Veleprometa“. Po dolasku na vrata najzloglasnijega srpskog koncentracijskog logora u Domovinskome ratu, gdje su tisuće Vukovarca nakon pada grada zatvarani, mučeni i ubijani, nekoliko bivših zatočenika pokazuju mjesta zatočenja i svjedoče o užasnim mučenjima logoraša i počinjenim zločinima. I dok ostavljaju svijeće, iz srca i duša nazočnih majki i supruge izlaze neizmjerni krici boli za svojim najmilijima koji su na tome mjestu ubijeni.

Spontano nastala kolona od gradskog trga do Veleprometa 1998. godine

S prognanim povratnicima
ulicama Borova,
uz 18. studenoga

USPOMENE UZ ZAPALJENU SVIJEĆU

• Zatekli smo ih na zakrvavljenoj slavonskoj i srijemskoj grudi Ovcare - branitelje i građane, javne i kulturne djelatnike, lokalne, županijske i državne vlasti, zajedno sa zapovjednicima Tomislavom Merčepom, Milanom Dedakovićem i Brankom Borkovićem. Sa zapaljenom svijećom, vijencima i minutom šutnje koja u srcu zaboli, a na licu iskazuje grč prema smrti, patnjama, strijeljanjima i mučenjima onih što su ih, ne tako davno, iznjedrili iz grobnice i prenijeli u vječna počivališta među svoje, dostojanstveno u svoj grad mrtvih na Novom groblju.

• Krenuli su prema skladištu »Veleprometa«, u svoja priječanja razdvajanja, prozivanja, prijateljstva, ubijanja što su ih činili dojučerašnji susjedi uz pomoć onih što su došli osvajat, pijačkati, zaposjedati i uspostavljati nekakvu nepostojeću tvorevinu bez Vukovaraca. Svijeće u rukama i drhtavi korak prema »stolariji«, podrumu, hangarima iz kojih su se, tih dana studenoga devedeset i prve, čuli jauci, odzvanjale psovke i prozivke, i kolone su

krenule u progonstvo ili na Ovcaru, prema negoslovačkim kukuruzima, Petrovoj gori i njezinim podrumima. Sedam godina poslije došli su preživjeli. Nešto kasnije, u mrkloj noći, nezaboravan je prizor upaljenih svijeća, ali i mnogih onih ostavljenih usputno uz cestu, pa makar se netko od »onih drugih« toliko nasladivo uništavajući ih pod okriljem mraka.

• Oni su iz crnih i spaljenih podruma »Borova commerce« krenuli kroz radničko naselje, pokraj pobjeglih očiju nekih drugih stanara grada gume i obuće - tamo prema Trpinjskoj cesti, prema crnoj stanici Ine, prema onim nezaboravljivim kamionima i autobusima do Novog Sada i srbijanskih logora. Nekima se na tom najtužnijem rastajalištu zameo svaki trag, tko zna hoće li se nekima

ikada naći grob. Ali, pravda će sigurno slići, to je jedino dokazano. Kolona sa svijećama i cvijećem, a naselje pusto, kao da nitko više ne osjeća bar malo hrabroštili i tim ljudima iskaže kajanje, oprost, u četiri oka izreke da svi nisu bili u službi zločina. Doći će i taj dan, ako itko ostane od onih koji znaju istinski što je suživot i oprost. »Borovo commerce« i podrumi Tvornice kožne obuće i »bijeke kuće« baš se neće tako lako izbrisati.

• Oni su, kao izaslanstvo, stigli i do mjesnog ureda i sportske dvorane u selu Borovo. Dogovorom je bilo moguće i to ostvariti. Samo poneki mrki pogled i neka propitivanja, ali sve u najboljem redu. Ovdje se samo za trenutak izlitalo prisjećanje na razdvajanja i odvajanja, na djelo ljudi koje se poznavalo s ulica, njihva i iznad svega u tvorničkim radionicama. Jesu li svijeće dogorjele u toj dugoj jesenskoj noći, nitko nije mogao provjeriti, ali je posve istinit događaj da se otišlo u selo mirno, dostojanstveno, kao što žrtvi iz devedeset i prve priliči. Dovoljno za ugodaj duši i uspomeni. Ne ponovilo se nikada.

• Još dvije slike, neoprostivo bi bilo ne podsjetiti: »Borovo commerce« je 1991. pod čudnim okolnostima srušen, a iz njega izišlo više od dvije stotine na smrt uplašitenih stanovnika s ranjenicima i iznemoglo ostarjelim. Ova zgrada morala je biti tvrđava, sigurna od svega samo ne od čovjeka osvetnika. I onda je gorjela, porušena do stravičnosti i preduboke boli onih koji su u njoj nekada radili, da danas postaje upitno kako će se i koliko napora morati uložiti da se gomila betona i željeza ukloni. Možda pogledom u to nešto jednom shvatiti zašto se uništavalo stvaralaštvo i odricanje svih u velikom, prevelikom »Borovu« kojemu su, očito, neki spremali i smrt, misleći da će oni vječno živjeti. Ako se život po djelima prepoznaje, onda će gladjatori smrti u »Borovu commerce« iza sebe ostaviti ono što povijest nije zabilježila. Ako im to bude pomoć, a ne sramota, neka o svemu ispričaju priču svojima koji su se tek rodili i žele živjeti na ovim prostorima. Na dvije slike: Došli su nakon sedam godina i u pretamnom, pocrnjelom i izgorelom atomskom sikloništu (prelabo ime za pomahnitalog čovjeka) zapalili svijeće za one kojima je baš tu prestalo kucati srce, a ova druga slika može biti podsjetnik na ono što je tu bilo, baš tu gdje su gorjeli i mrtvi i cipela i guma i bratstvo i jedinstvo.

Iste godine na taj dan u Gradskom muzeju Vukovar, u srušenom Dvorcu Eltz otvorena je izložba spašenih oltarnih slika iz crkve sv. Filipa i Jakova.

Restaurirane oltarne slike izložene u prostorijama vukovarskog Muzeja

IZLOŽBA I PROMOCIJA

OLTARNE SLIKE VRAĆENE U VUKOVAR

Restaurirane oltarne slike iz Franjevačkog samostana i crkve sv. Filipa i Jakova, nakon obilaska nekoliko hrvatskih gradova, izložbom u vukovarskom Gradskom muzeju, vratile su se u svoj grad.

Zahvaljujući vukovarskim franjevcima koji su ih nakon rata umotane u tepihe i novine iznijeli iz grada, slike su spašene, te restaurirane u Hrvatskom restauratorskom zavodu u Zagrebu.

Deset oltarnih slika prvi put očima javnosti iznijeti su u povodu pete godišnjice grada Vukovara izložbom u Klovićevim dvorima.

- One su samo segment spašene i obnovljene baštine Vukovara, ali i početak kulturnog zbivanja u gradu - rekla je Ruža Marić, ravnateljica vukovarskog Muzeja.

Izložbu prati i monografija, čiji autori pregovaraju o povijesnoj ulozi franjevaca i njihovom prosvjetnom, vjerskom i kulturnom utjecaju na ljude vukovarskog kraja. Dokumentarne vrijednosti monografija daje i prikaz inventara franjevačke riznice prezentirajući time vukovarsko blago. Tiskane na hrvatskom i engleskom jeziku približila je vukovarsku baštinu Europi.

Otvorenju izložbe i promociji monografije u Vukovaru, uz nazočnost gradskih čelnika, brojnih uzvanika iz političkog i kulturnog života grada, na čelu s gradonačelnikom Vidom Bogdanovićem, bila je nazočna i delegacija Dubrovnika.

| *Vukovarske novine, studeni 1998. godine*

◆ 18. studeni – Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine

Tijekom obilnih priprema u 1999. godini za obilježavanje stradanja Vukovara u gradu se s odobravanjem prima Odluka Hrvatskoga sabora čiji narodni zastupnici na sjednici 29. listopada iste godine proglašavaju 18. studeni - Danom sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, kojom je određeno na dostojanstven i primjeren način odati počast svim sudionicima obrane grada Vukovara – grada simbola hrvatske slobode.

| Odluka o proglašavanju Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991.

NN 116/1999 (5.11.1999.), Odluka o proglašavanju Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991.

ZASTUPNIČKI DOM HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Na temelju članka 80. Ustava Republike Hrvatske, Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora na sjednici 29. listopada 1999., donio je

ODLUKU

O PROGLAŠAVANJU DANA SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA 1991.

I.

Dan 18. studeni proglašava se Danom sjećanja na žrtvu Vukovara 1991.

Danom sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. odaje se, dostojanstveno i primjereno, počast svim sudionicima obrane Vukovara, grada - simbola hrvatske slobode.

II.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

Klasa: 610-02/99-02/01
Zagreb, 29. listopada 1999.

ZASTUPNIČKI DOM
HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Predsjednik
Zastupničkog doma
Hrvatskoga državnog sabora
akademik Vlatko Pavletić, v. r.

Gradsko poglavarstvo Vukovara s gradonačelnikom Vladimirom Štenglom, u suradnji s vukovarskim svećenicima i predstavnicima gradskih ustanova i tvrtki, priprema program obilježavanja 18. studenoga 1991. – 1999. godine u gradu koji se obnavlja i svaki dan prima sve više svojih povratnika.

Sva ranija iskustva, ali posebno uzimajući u obzir mnogo toga iskazanoga i doživljenoga 18. studenoga 1998. godine, utjecalo je na donošenje nekih budućih odluka o dostojanstvenome i primjerenome obilježavanju vukovarske tragedije.

Među ostalim, odlučeno je da neće biti posebnih pozivnica za Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine i da je objava programa obilježavanja istodobno i javni poziv vukovarskim braniteljima i članovima obitelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja, svim državnim institucijama, Vukovarkama i Vukovarcima, kao i svim drugim građanima i ljudima dobre volje da u zajedništvu sudjeluju u Križnome putu – hodnji vukovarskim ulicama te na dostojanstven način odaju dužnu počast žrtvama, kao i svim sudionicima herojske obrane Vukovara.

Program u dvorištu bolnice 1999. godine

Program obilježavanja 18. studenoga – Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. – 1999. godine započeo je u 10 sati u dvorištu Opće bolnice Vukovar prigodnim programom i otkrivanjem spomen-ploče nasilno odvedenim, ranjenim hrvatskim braniteljima, medicinske osoblju i civilima.

Sudionici su zatim pozvani na hodnju – Križni put – od vukovarske bolnice do skladišta „Veleprometa“ na Sajmištu.

Križni put od vukovarske bolnice do skladišta Veleprometa

Članovi Hrvatskoga društva logoraša srpskih koncentracijskih logora otkrili su spomen-ploču u znak trajnoga sjećanja na zatočene i žrtve srpskih zločina na „Veleprometu“.

Otkrivanje spomen-ploče na „Veleprometu“ 1999. godine

Molitva na Ovčari 1999. godine

Potom su sudionici organizirano autobusima stigli na mjesto masovne grobnice na Ovčari, gdje su položeni vijenci i zapaljene svijeće.

Polaganje vijenaca na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru 1991. godine

Sljedeća postaja bila je Groblje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, današanje Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskoga rata u Vukovaru, gdje su također položeni vijenci i zapaljene svijeće.

Nazočnima su se prigodno obratili gradonačelnik Vukovara Vladimir Štengl, izaslanici hrvatske Vlade, Sabora i predsjednika Republike Hrvatske. Bili su to i posljednji protokolarni govori na Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine.

Sveta misa u crkvi sv. Filipa i Jakova 1999. godine

U crkvi sv. Filipa i Jakova služena je sveta misa zadušnica, a zatim su se svi sudionici iz crkve uputili do Križa svim žrtvama za slobodnu Hrvatsku, na ušću Vuke u Dunav, gdje je položen vijenac, zapaljena svijeća i upućena molitva.

Iste godine, 19. studenoga, organiziran je i program obilježavanja žrtve Borova naselja za Domovinu ispred ostataka nekadašnje zgrade „Borovo Commerce“. Nakon hrvatske himne, minute počasne tišine, polaganja vijenaca i paljenja svijeća prigodno su se obratili sudionici događaja toga dana 1991. godine. Potom više od tisuću sudionika hodnjom na Križnome putu dolazi do MZ „Alojzije Stepinac“ na Trpinjskoj cesti s usputnim paljenjem svijeća. Svetu misu zadušnicu u crkvi sv. Josipa Radnika služio je fra Ante Perković.

Nakon obilježavanja obljetnice stradanja 1999. godine, u Uredu gradonačelnika analizirani su provedeni programi i reagiranja sudionika, kao i najšire hrvatske javnosti, prije svih hrvatskih branitelja i članova obitelji žrtava.

Kako dostojanstveno i primjereno obilježiti sve žrtve Vukovara kada gotovo svaka vukovarska ulica, svaki dom, mnoga dvorišta i parkovi mogu svjedočiti o nekoj žrtvi tijekom povijesne bitke za Vukovar ili zločinu počinjenom od strane pripadnika tzv. JNA i srpskih paravojnih postrojbi nakon što je prestao tromjesečni otpor hrvatskih branitelja?

Križni putovi kojima su 18., 19. i 20. studenoga 1991. godine prolazili branitelji Vukovara, tisuće Vukovarki i Vukovaraca, žene, djeca, starice i starci obilježili su tisuće života. Slike progona stanovnika Vukovara koji pod prijetnjom tenkova JNA i pušaka razularenih četnika i ostalih srpskih paravojnih postrojbi moraju napustiti svoj do temelja porušeni grad i svoje domove kako bi spasili svoje živote nikoga nisu mogle ostaviti ravnodušnim. Cijela Hrvatska suosjećala je tada s Vukovarom i Vukovarcima i prihvatila ih u svoje krilo. Vukovar je postao Grad heroja i Grad pobjednik, jer su razmjeri djela koje su učinili branitelji Vukovara svojim junaštvom svaki dan od hrvatskog naroda poprimali sve jasniju i čvršću potvrdu.

U prvim danima povratka pred gradonačelnikom Vladimirom Štenglom i njegovim najbližim suradnicima bila je zadaća pronaći najbolji odgovor na pitanje kako dostojanstveno i primjereno odati počast braniteljima i žrtvama. Uži tim koji su činili gradonačelnik Vladimir Štengl, zamjenik gradonačelnika Stipo Šeremet i šef protokola Tomislav Čorak imao je zadatak najdostojanstvenije kolonu hrabrih ljudi, koja je pod prijetnjom oružja prisiljena napustiti svoj grad i otići u progonstvo, sjediniti u kolonu pobjednika i povratnika koju će povesti vukovarski branitelji i članovi obitelji poginulih, ubijenih i nestalih.

Odgovor je na neki način stigao iz naroda koji je 18. studenoga 1998. godine stigao u Vukovar na obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. kada se spontano pješačilo od središta grada do vukovarskog „Veleprometa“ – neka to bude *Kolona sjećanja u počast svim sudionicima obrane grada Vukovara – grada simbola hrvatske slobode*.

◆ *Kolona sjećanja u Vukovaru – čast i ponos Hrvatske*

U pripremama za obilježavanje 18. i 19. studenoga 1991. – 2000. godine utvrđeno je da Kolona sjećanja bude program kojim će se na jedan simboličan način podsjetiti na križni put 22 000 prognanih Vukovaraca u studenome 1991. godine.

Utvrđeno je da u jednoj i jedinstvenoj Koloni sjećanja od vukovarske bolnice do Memorijalnoga groblja žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru budu sadržane sve one kolone i križni putovi Vukovarki i Vukovaraca iz 1991. godine.

Donesena je i odluka da je junaštvo hrvatskih branitelja Vukovara zajedno sa svim žrtvama na prvome mjestu, da su jednaki i prvi i posljednji u Koloni sjećanja i da u uvodnome programu više ne bude prigodnih govora niti obraćanja dužnosnika.

Među ostalim, odlučeno je i da Kolona sjećanja izlazi iz dvorišta vukovarske bolnice na tzv. sporedni ulaz/izlaz na Gundulićevu ulicu, jer su upravo na tome mjestu pod pratnjom vojnika JNA i srpskih paravojskih postrojbi ranjenici i medicinsko osoblje p(r)olazili na svoj križni put do stratišta na Ovčari.

Kolonu sjećanja dalje je usmjerena na Županijsku ulicu i zatim središtem grada do spomen-obilježja na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru.

Mjerenjem dužine tog puta od 5,5 km i pješačenjem Tomislav Čorak utvrdio je vrijeme prolaska te je konačno mogao biti pripremljen protokol u koji je uvršteno odavanje počasti polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća te služenje koncelebrirane svete mise. Tako je određena satnica koju je u svakom slučaju trebalo poštovati, bez obzira na broj sudionika, s obzirom na to da je svaki sljedeći program bio u zakazano vrijeme popraćen televizijskim prijenosom uživo.

Svake iduće godine organizacijski i protokolarno izazovi su postajali sve veći jer je odaziv sudionika iz godine u godinu postajao sve brojniji.

Gradsko poglavarstvo i gradonačelnik Vukovara Vladimir Štengl sa stručnim suradnicima pripremili su i priopćili program obilježavanja tragedije grada i njegovih stanovnika za 18. i 19. studeni 2000. godine, naglašavajući dostojanstvo, molitvu i sjećanje na sve poginule i zahvalnost braniteljima i svima koji su sudjelovali u obrani Vukovara od velikosrpske agresije.

Istodobno, to je bio i poziv svim građanima da se priključe i tako daju svoj prilog postojanosti i opstojnosti grada Vukovara.

Program 18. studenoga 2000. godine započeo je u 10 sati kod glavnoga ulaza u vukovarsku bolnicu hrvatskom himnom, minutom počasne tišine za žrtve i kratkim podsjećanjem na ratna događanja u Vukovaru 1991. godine.

Stjegonoše, pripadnici Hrvatske vojske, povelu su sudionike na križni put noseći stjegove Republike Hrvatske, Vukovarsko-srijemske županije, Grada Vukovara, Hrvatskog društva bivših zatočenika srpskih koncentracijskih logora i prvi put stijeg 204. brigade HV-a.

| Formiranje Kolone sjećanja 2000. godine

Nepregledna kolona Vukovaraca i poštovatelja žrtava slijevala se ulicama na putu od bolnice do Memorijalnoga groblja žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru (Županijskom ulicom, Strossmayerovom ulicom, Ulicom dr. Franje Tuđmana, Trgom hrvatskih branitelja, Ulicom Stjepana Radića, Trgom Slavija, Ulicom bana Josipa Jelačića).

| Kolona sjećanja 2000. godine

| Kolona sjećanja 2000. godine

| Sveta misa u crkvi sv. Filipa i Jakova 2000. godine

Koračajući tiho, ali dostojanstveno, podsjetili su Vukovarci domaću i svjetsku javnost na krvavi križni put 1991. godine koji su u pratnji tenkova JNA i razularenih pripadnika paravojskih postrojbi, a pod uperenim strojnicama, prošli mnogi muškarci, žene, djeca, starice i starci.

Nakon dugoga križnog puta i odavanja počasti na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskoga rata u vukovarskoj župnoj crkvi sv. Filipa i Jakova služena je koncelebrirana sveta misa.

Sutradan, 19. studenoga 2000. godine, u jutarnjim satima položeni su vijenci na ostacima nekadašnjega „Borovo Commercea“ u Borovu naselju, a molitvu je predvodio fra Ante Perković, borovski župnik.

Slijedio je potom križni put – hodnja ulicama Blage Zadre i Trpinjske ceste do MZ Alojzije Stepinac. U crkvi sv. Josipa Radnika služena je sveta misa.

◆ *Kolona sjećanja u Vukovaru nakon 2000. godine*

Deseta obljetnica vukovarske tragedije obilježena je 18. studenoga 2001. godine Kolonom sjećanja s desetak tisuća sudionika s upaljenim lampašima i ružama u rukama.

Kolona sjećanja krenula je iz dvorišta vukovarske bolnice, a put do Memorijalnoga groblja žrtava iz Domovinskog rata prvi je put osvijetlilo tisuće upaljenih lampaša koje su u jutarnjim satima postavljali učenici vukovarskih osnovnih škola.

Niti hladnoća ispod ništice nije omela sudionike u nakani da dostojno obilježe 10. godišnjicu vukovarske tragedije te odaju počast Gradu heroja i njegovim žrtvama.

| Kolona sjećanja 2001. godine

Molitva na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata 2001. godine

| Polaganje vijenca na obali Dunava u Borovu, 2004. godine

Obilježena je prigodnim programom 2001. i deseta obljetnica stradanja stanovnika Borova naselja. Više od tisuću sudionika prisjetilo se stradanja u nekadašnjemu skloništu za ranjenike, žene i djecu položivši vijence i zapalivši svijeće. Kolona sjećanja prošla je put ulicama Borova naselja do ruševne crkve Gospe Fatimske.

Poslije svete mise više stotina sudionika pristigli su na obalu Dunava u Borovo selo i od tada redovito djeca čiji su roditelji ubijeni u tome mjestu polažu vijenac na površinu Dunava u počast žrtvama.

U pripremama za obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 2001. godine gradonačelnik Vukovara Vladimir Štengl uputio je poziv za predlaganje slogana pod kojim će se svake godine održati obilježavanje Dana sjećanja kao i pratećih programa.

Imenovan je Odbor za obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. – 2001. godine te je donesena odluka da će od tada svake godine za organizaciju Dana sjećanja na žrtvu Vukovara biti zadužen Odbor kojeg imenuje gradonačelnik, a kojeg čine dužnosnici Grada Vukovara sa stručnim službenicima zaduženima za organizaciju i provedbu programa, predstavnici udruga proizišlih iz Domovinskoga rata grada Vukovara, ustanova i tvrtki te vukovarski svećenici.

Pristizali su novi prijedlozi programa koje je Odbor za obilježavanje prihvatio i od tada možemo govoriti kako imamo program i protokol koji će hrvatski narod prihvatiti i bez značajnijih izmjena ostati u provedbi svih nadolazećih godina.

Donesena je odluka da će se središnji programi održavati svake godine u znak odavanja počasti:

- ◆ 18. studenoga – poginulim hrvatskim braniteljima, kao i svim žrtvama Vukovara u Domovinske ratu
- ◆ 19. studenoga – poginulim hrvatskim braniteljima i svim žrtvama Borova naselja za Domovinu
- ◆ 20. studenoga – žrtvama srpskih koncentracijskih logora na „Veleprometu“ i žrtvama masovne grobnice na Ovčari

Odbor je jednoglasno prihvatio prijedlog da na Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine Kolona sjećanja, od Opće županijske bolnice Vukovar do Memorijalnoga groblja žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru, kao i 19. studenoga u Borovu naselju, od ostataka zgrade „Borovo Commercea“ do crkve Gospe Fatimske, budu središnji događaji i da na tome križnom putu Kolonu predvode heroji obrane grada, kao i članovi obitelji žrtava poginulih, ubijenih, nasilno odvedenih i nestalih.

Program od 2002. godine uvijek prati i posebno dizajniran plakat, koji osim središnjeg programa obuhvaća i popratni sadržaj koji se održava u danima uoči središnjeg programa.

Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine svakoga 18. studenoga započinje u ranojutarnjim satima programom „Put sjećanja i svjetlosti“. Učenici vukovarskih osnovnih škola daju svoj obol u programu paleći i postavljajući tisuće lampaša na ulicama Vukovara, kojima će toga dana prolaziti sudionici nakon prigodnih i uvodnih programa od dvadesetak minuta na početnim postajama. Ovu aktivnost, ali i druge sadržaje središnjeg programa prepoznala je tvrtka Konzum koja, temeljem dugogodišnje suradnje s Gradom Vukovarem svake godine donira 3.500 lampaša koji se u Dane sjećanja postavljaju na vukovarskim ulicama i spomen obilježjima.

Vukovarski učenici pale svijeće uoči Kolone sjećanja |

Program u dvorištu Opće županijske bolnice započinje tradicionalno u 10 sati hrvatskom himnom „Lijepa naša domovino“, minutom šutnje za žrtve herojske obrane grada, čitaju se ili recitiraju prigodni stihovi i zapisi te pjevaju domoljubne pjesme.

| Program u krugu bolnice 2010. godine

| Program u krugu bolnice 2018. godine

Potom slijedi formiranje Kolone sjećanja na čelu koje hode stjegonoše noseći stjegove Republike Hrvatske, Vukovarsko-srijemske županije, Grada Vukovara, 204. brigade Hrvatske vojske i Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora. Stijeg 204. brigade Hrvatske vojske od 1998. godine nosi pukovnik Antun Dugan. Iza stjegonoša Kolonu predvode vukovarski branitelji, kao i pripadnici pojedinih udruga proisteklih iz Domovinskoga rata grada Vukovara.

| Formiranje Kolone sjećanja 2013. godine

Sinjski alkari prva su postrojba u povijesnim odorama koji su hodili ispred dijela kolone u kojoj se nalaze gradonačelnik grada Vukovara u ulozi domaćina najvišim državnim dužnosnicima, članovima Diplomatskog zbora, čelnicima regionalne i lokalne uprave i samouprave, crkvenim dužnosnicima i svim ostalim sudionicima.

2011. godine (zatim i nadalje) u Koloni sjećanja prvi put pripadnici oružanih snaga Republike Hrvatske nose zastave 144 hrvatske ratne postrojbe.

Pripadnici oružanih snaga nose zastave hrvatskih ratnih postrojbi

U nadolazećim godinama Koloni su pristupili i svoje primjereno mjesto dobili pripadnici više od dvadeset hrvatskih postrojbi u svojim povijesnim odorama.

Pripadnici hrvatskih povijesnih postrojbi u Koloni sjećanja

Slijedom ratnih događanja obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine nastavlja se 19. studenoga programima u kojima je naglašena žrtva Borova naselja za Domovinu. Učenici vukovarskih osnovnih škola s područja Borova naselja također pale svijeće na gradskim ulicama Blage Zadre i Trpinjske ceste.

Program započinje uvijek na ostacima nekadašnjega „Borovo Commercea“, gdje je 2003. godine otkrivena i spomen-ploča za trajno sjećanje na sve poginule i mučki ubijene, zarobljene i nasilno odvedene hrvatske branitelje i civile. Spomen-ploču postavila je i Udruga roditelja i obitelji zarobljenih i nasilno odvedenih hrvatskih branitelja „Vukovarske majke“ koja se prihvatila organiziranja i prigodnoga programa.

Polaganje vijenaca i molitva na ostacima nekadašnjeg „Borovo Commercea“ 2016. godine

Sinjski alkari u Koloni sjećanja

Ulicama Borova naselja zatim prolazi Kolona sjećanja do crkve Gospe Fatimske u kojoj se služi sveta misa zadušnica.

| Kolona sjećanja ulicama Borova naselja 2014. godine

Pod nazivom „Svjedočenjem protiv zaborava“ brojni sudionici dolaze u Borovo selo na obalu Dunava. Predstavnici stradalnika s brodice Kapetanije Vukovar polažu vijenac na površinu Dunava u počast hrvatskim braniteljima i civilima ubijenima u tome mjestu 1991. godine.

| Polaganje vijenca na obali
Dunava u Borovu 2014. godine

| Polaganje vijenaca i molitva na farmi Lovas 2014. godine

Od 2003. godine, kada je između Borova sela i Dalja otkriveno spomen-obilježje na mjestu masovne grobnice na farmi „Lovas“, iz koje je 2001. godine ekshumirano 24 posmrtna ostatka hrvatskih branitelja i civila, neizostavno se održava program odavanja počasti polaganjem vijenaca, paljenjem svijeća i molitvom.

U organizaciji Udruge roditelja i obitelji zarobljenih i nasilno odvedenih hrvatskih branitelja „Vukovarske majke“ od 2016. godine održava se i program odavanja počasti osobama nestalima u Domovinskom ratu polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća kod spomen-obilježja postavljenom u Borovu naselju.

Obilježavanje tragedije Vukovara nastavlja se 20. studenoga u prostoru vukovarskoga „Veleprometa“ na Sajmištu odavanjem počasti žrtvama polaganjem vijenca i paljenjem svijeća, izložbama i svjedočenjem, kao i svetom misom zadušnicom u organizaciji Hrvatskoga društva logoraša srpskih koncentracijskih logora.

Logor „Velepromet“

Molitva na Ovčari 2003. godine

Završni program Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine održava se na mjestu masovne grobnice na Ovčari. S posebnim osjećajima na tome mjestu održava se spomen na stravičan zločin nad hrvatskim ranjenicima, pripadnicima medicinskoga osoblja i civilima koje su pripadnici JNA i srpskih paravojnih postrojbi odveli iz vukovarske bolnice i pogubili na tome mjestu.

U prvim godinama nositelj organizacije obilježavanja zločina na Ovčari bila je Udruga udovica hrvatskih branitelja Vukovara, a od 2015. godine organizaciju je nastavila Udruga djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja.

Programu na Ovčari prethodi mimohod pod nazivom „Vi ste naš ponos, mi smo vaša snaga“ od Memorijalnoga groblja žrtava iz Domovinskog rata do masovne grobnice na Ovčari. Programom „Ovčara – vječna rana“ i svetom misom za sve poginule i nestale hrvatske branitelje i civile – žrtve Ovčare završava službeni program.

Mimohod „Vi ste naš ponos, mi smo Vaša snaga“ 2019. godine

Od 2018. godine protokolarne poslove Grada Vukovara preuzima Barbara Lovrić, koja nakon Tomislava Čorka nastavlja koordinaciju opsežnih priprema za organizaciju Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, uz imenovani Odbor za obilježavanje Dana sjećanja.

Obljetnice stradanja Vukovara tijekom velikosrpske agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu dostojanstveno se obilježavaju ne samo u Vukovaru, već i diljem Lijepe naše, kao i izvan samih njezinih granica. Samo neki od takvih gradova su: Buenos Aires (Argentina), Norval i Windsor (Kanada), Chicago (SAD), München (Njemačka), Zürich (Švicarska), Split, Rijeka, Ivanec, Čakovec, Solin i mnogi drugi. Za istaknuti je svakako glavni grad Zagreb, u kojem se od 2001. godine večer uoči 18. studenoga održava program „I reći ću vam samo još jednu stvar ZAPAMTITE VUKOVAR“ idejnih začetnika Drage Tomašića, Jeronima Juričića te koautora programa Milana Zanoškog, pripadnika Kluba veterana 148. brigade Hrvatske vojske. Program je tijekom godina postajao sve značajniji, pa je osim postavljanja lampiona duž Vukovarske ulice u Zagrebu koji se pale „Vukovarskim svjetlom mira“ dobivenim od vukovarskog gvardijana, održavan i bogat prigodni program.

2020. godine donesen je Zakon o proglašenju Vukovara mjestom posebnog domovinskog pijeteta te je formirano Vijeće za pijetet, mir i razvoj koje je od početka nastojalo intervenirati u organizaciju obilježavanja Dana sjećanja te kompletnu ingerenciju nad organizacijom prebaciti na Zagreb, no zahvaljujući čvrstom stavu Grada Vukovara na čelu s gradonačelnikom Ivanom Penavom to je spriječeno. Naime, od prvog dana Grad Vukovar je odlučno zagovarao stav da je jedino mjerodavno tijelo za organizaciju Dana sjećanja Odbor za obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. kojega čine predstavnici Grada Vukovara, braniteljskih udruga i institucija s područja Vukovara te da cjelokupna organizacija mora ostati pod ingerencijom Grada.

Iste je godine 18. studeni sukladno Zakonu o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj postao neradni dan.

2020. je bila obilježena i pandemijom uzrokovanom Covid-19, što je umnogome utjecalo na način i tijek organizacije obilježavanja s obzirom na to da je provedba bila podređena preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Središnji program održan je ispred glavnog ulaza u Nacionalnu memorijalnu bolnicu Vukovar i bolnicu hrvatskih veterana, u Županijskoj ulici. Kolona sjećanja je potom raspoređena u manje grupe koje su predvodili pripadnici Hrvatske vojske, dok su popratni programi obilježavanja u većini bili održani u virtualnom okruženju.

Iako je mjerama HZJZ-a određeno kako 18. studenoga događaju može prisustvovati najviše 500 osoba, u pandemijskoj Koloni sjećanja križnim putem Vukovara prošlo je najmanje 5.000 hodočasnika, što je još jednom pokazalo kako je žrtva koju je naš grad podnio za svoju Domovinu duboko usađena u svijest Hrvata.

30. obljetnicu vukovarske golgote pratili su potpuno novi vizuali, s prepoznatljivom kolonom Vukovaraca koji su 18. studenoga 1991. godine protjerani iz svojih domova. Iste godine na ulazima u grad postavljene su skulpture slova „V“ koje simboliziraju Vukovar kao mjesto posebnog domovinskog pijeteta prema idejnom rješenju renomiranog hrvatskog umjetnika Borisa Ljubičića. 2022. godine Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. nastavio se obilježavati kao i u godinama prije pojave koronavirusa.

Skulptura slova „V“ postavljena na svim ulazima u Vukovar

◆ *U Koloni sjećanja žrtve Vukovara živjet će zauvijek*

Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. prigoda je da se iznova izrazi duboko poštovanje i zahvalnost hrvatskim braniteljima i svima koji su dali život za Hrvatsku te da se uvijek prisjećamo njihove žrtve. U Koloni sjećanja, uz Vukovarce, pristupaju ljudi iz svih dijelova Hrvatske, ali i iz cijeloga svijeta. To su prijatelji Vukovara koji svake godine dolaze u naš grad bez obzira na to koliko kilometara morali prijeći. Taj je broj svake godine sve veći.

U Vukovaru se 1998. godine okuplja nekoliko stotina sudionika, a svake naredne godine bilježimo nekoliko desetaka tisuća više (2003. godine 7000 sudionika, 2008. godine 20 000 sudionika, 2009. godine 17 000, 2012. i 2013. godine 100 000, 2014. godine 80 000 sudionika).

Svjedočili smo tako i veličanstvenoj Koloni 2016. godine sa 120 000 sudionika, među kojima su prvenstveno bili sudionici ratnih događanja u obrani Vukovara i članovi njihovih obitelji.

Redovito svoje mjesto u Koloni nalaze i brojni visoki državni i crkveni dužnosnici Republike Hrvatske, brojni članovi Diplomatskoga zbora akreditirani u našoj državi, visoki vojni i policijski dužnosnici, predstavnici svih hrvatskih županija i drugi čelnici lokalne samouprave, članovi Viteškoga alkarskog društva Sinj sa svojim sinjskim alkarima i njihovim momcima te članovi preko dvadeset drugih hrvatskih povijesnih postrojbi.

Svake su godine sve više pristizali u tisućama hrvatski domoljubi iz domovine i iseljeničtva brojnim autobusima, posebnim vlakovima, osobnim automobilima, biciklima, a stotine njih hodočaste pješice iz svojih mjesta u Vukovar samo kako bi bili u Koloni sjećanja i poklonili se žrtvama Vukovara. Tisuće sudionika u Koloni sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. slijevaju se svake godine poput rijeke ulicama Vukovara i uvijek iznova potvrđuju da veličina djela hrvatskih branitelja i podnesene žrtve Vukovara žive svaki dan i da će tako živjeti zauvijek!

| Kolona sjećanja 2016. godine

Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. uvijek je bio primjereno i dostojanstveno obilježen. Zabilježili su to i brojni izvjestitelji sredstava javnog priopćavanja koji svake godine s velikim interesom prate sva događanja. Više od tisuću izdanih akreditacija, od kojih je 300 PRESS za novinare i njihove suradnike, bilo je potrebno da protokol i sve oko organizacije prođe kako Vukovar to i zaslužuje. Naravno, nitko ne može biti potpuno siguran da će u konačnici to tako i biti. Jer dovesti stotinu tisuća ljudi od vukovarske bolnice do Memorijalnoga groblja žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru, prijeći put od 5,5 km od 10.30 do 12.30 sati, kada započinje odavanje počasti polaganjem vijenaca na spomen-obilježju, iznimno je zahtjevan organizacijski izazov. Vjerovali smo uvijek da to možemo, jer smo bezrezervnu potporu dobivali u Ministarstvu obrane i Glavnom stožeru oružanih snaga Republike Hrvatske, Ministarstvu hrvatskih branitelja i Ministarstvu unutarnjih poslova.

Od prve godine posebnu ulogu imali su i članovi Udruge umirovljenika MUP-a vukovarskih branitelja Domovinskoga rata Vukovar koji su s ponosom i profesionalnim odnosom nosili potrebnu zadaću redarske službe. Pod vodstvom Mate Džigumovića, Mate Dudića, Vlade Iljkića, Zlatka Horvata, Želimira Cara i Ante Ljubića redarstvo je uvijek funkcioniralo besprijekorno.

Od samog početka organizacije Kolone sjećanja 18. studenoga obveza Grada Vukovara bila je imati redarsku službu u kojoj su osnovu davali članovi udruge iz Vukovara, ali porastom broja sudionika u toj odgovornoj zadaći priključili su im se i brojni članovi braniteljske populacije s područja Vukovarsko-srijemske županije (Nuštra, Županje, Vinkovaca).

Potrebna podrška svih gradonačelnika u tome razdoblju (Vladimir Štengl 13. travnja 1997. – 7. lipnja 2005.), Tomislav Šota (8. lipnja 2005. – 15. veljače 2007.) Zdenka Buljan (15. veljače 2007. – 2. lipnja 2009.), Željko Sabo (3. lipnja 2009. – 11. travnja 2014.), Ivan Penava (12. travnja 2014. – do danas) bila je bezrezervna kao i suradnja sa svim predstavnicima Udruga proisteklih iz Domovinskog rata Grada Vukovara.

Gradonačelnica i gradonačelnici Vukovara neizostavno su ustrajavali na tome da vukovarska Kolona sjećanja zauvijek ostane isključivo vukovarska, kao i da svi popratni programi budu na tome tragu i na visokoj razini, bilo da ih organiziraju udruge proistekle iz Domovinskog rata, ustanove u kulturi i znanosti ili pojedinci. Ona je mimohod boli, pijeteta, poštovanja, vjere u Boga, mimohod ljubavi i oprosta, mimohod protiv zaborava. Kolona sjećanja nastala je iz i od hrvatskoga naroda koji je iz godine u godinu podizao svijest o važnosti i veličini vukovarske bitke i branitelja Vukovara do toga da Vukovar postane mjesto posebnoga pijeteta.

Nažalost, svjedočili smo i situacijama kada se u vezi s Kolonom sjećanja dogodi i određeno neslaganje u političkome smislu pa se u tome slučaju govori o podijeljenoj Koloni i podijeljenim političarima. Međutim, narod se ne može podijeliti, poglavito u danima sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, jer Vukovar svojom snagom opet ujedini Hrvatsku.

Kolona sjećanja za heroje i žrtve vukovarske bitke pokazala je i dokazala kako taj dan svi trebamo biti zajedno, mimo svih politika i politikantstva, jer dok smo svi tako maleni pred žrtvom kojoj odajemo dužnu počast, imamo stalno na umu kako nam je njihova žrtva omogućila da zauvijek živimo u slobodnoj Republici Hrvatskoj.

DINAMO SVK

◆ *Svečani program obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara u dvorištu Nacionalne memorijalne bolnice „dr. Juraj Njavro“ u Vukovaru*

Žrtva Vukovara ostat će trajno zapisana u memoriji hrvatskoga naroda pa su predstavnici Grada Vukovara nastojali i u progonstvu na dostojanstven način obilježiti tragične događaje Vukovarske bitke i izraziti zahvalnost svim stanovnicima Grada na nesebičnoj žrtvi u ostvarenju tisućljetnoga sna hrvatskoga naroda o suverenoj i samostalnoj državi. Žrtva Vukovara i njegovih stanovnika postala je sinonim opstojnosti hrvatskoga naroda na ovome trusnom području.

Svjесni veličine žrtve Vukovara u stvaranju Republike Hrvatske Vukovarci u prvim godinama progonstva skromno i dostojanstveno obilježavaju 18. studeni, dan kada je slomljen otpor branitelja Vukovara i započela vukovarska golgota nastojeći tim obilježavanjima naglasiti ulogu Vukovara u Domovinskom ratu i značaj žrtve Vukovara.

1999. godine održan je prvi organizirani program obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. u dvorištu bolnice u sklopu kojeg je otkrivena spomen-ploča nasilno odvedenim, ranjenim hrvatskim braniteljima, medicinskom osoblju i civilima. Čitani su tekstovi Siniše Glavaševića.

Sljedeće, 2000. godine, program u sklopu kojeg se čitao ulomak iz knjige „Vukovarski deveti krug“ autora Miljenka Miljkovića čitala je novinarka Biljana Pavlović, a glumci Darko Milas i Zlatko Vitez kazivali su stihove domoljubne tematike poznatih hrvatskih pjesnika pa se na taj način hodočasnike uvelo u središnji događaj – Kolonu sjećanja.

2004. godine po prvi puta prigodni se program odvijao na svečanoj pozornici za tu prigodu postavljenoj u krugu bolnice. Odabir tekstova izvršila je ravnateljica Gradske knjižnice Vukovar Antonija Kukuljica, a u programu su uz Mješoviti zbor Hrvatskoga kulturnog glazbenog društva Dunav pod vodstvom Maje Frasa, a uz glazbenu pratnju Dubravke Lemac, prvi put sudjelovali učenici Gimnazije Vukovar koje je uvježbala profesorica hrvatskoga jezika Štefica Šarčević.

| Program u dvorištu bolnice 2000. godine

| Program u dvorištu bolnice 2004. godine

U narednim godinama u osmišljavanju i realizaciji programa pridružuju se profesorice hrvatskog jezika Gimnazije Vukovar, dok od 2008. godine do danas profesorica Vesna Karaula piše scenarij za svečani program te odabire tekstove u suradnji s Darkom Milasom.

U Vukovaru je taj dan, u ozračju mira i tišine, mnoštvo ljudi pristiglih iz svih krajeva Hrvatske s pijetetom i poštovanjem bilo u mislima sa svim stradalnicima grada Vukovara i svehrvatskom žrtvom za slobodu Domovine.

Od 2003. godine obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. odvija se pod sloganom koji je izabran po javnome pozivu, a odražavao je aktualna događanja u društvu kao što su potraga za nestalima, oslobađanje hrvatskih generala i drugo.

Organizacijski odbor tijekom godina uvodi određene promjene pa tako od 2010. godine u središnjemu programu sudjeluju profesionalni glumci i glazbenici. Od tada do danas prigodne književne tekstove izvodi glumac Darko Milas, rođeni Vukovarac, a u glazbenome dijelu programa sudjeluje Klapa Hrvatske ratne mornarice „Sv. Juraj“ kojoj su se povremeno pridruživali i drugi glazbenici: Gabi Novak, Hrvoje Hegeđušić, Mirta Mandić Jozić, Tamburaški sastav „Slavonski san“, Branko Čulić i Mateja Ištuk.

Od 2003. godine program obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. održavao se pod sljedećim sloganima:

- ◆ „Bijeli križ opomenu šalje“ (2003.)
- ◆ „Zvonite zvona sa svih zvonika“ (2004.)
- ◆ „Gdje da tražim sina svoga“ (2005.)
- ◆ „Hodočašće hrvatskoj slobodi“ (2006.)
- ◆ „Vukovar za istinu i pravdu“ (2007.)
- ◆ „Vukovar je Lijepa naša Vukovar je moja Hrvatska“ (2008.)
- ◆ „Vukovar je jučer, danas i sutra“ (2009.)
- ◆ „Vukovar pobjednik, jer je žrtva“ (2010.)
- ◆ „Hrabri ljudi“ (2011.)
- ◆ „Vukovaru ime sveto“ (2012.).
- ◆ „Vukovar mjesto posebnog pijeteta“ (2013. – 2019.)
- ◆ „Vukovar – mjesto posebnog domovinskog pijeteta.“ (od 2020.).

Središnji program u dvorištu Nacionalne memorijalne bolnice „Dr. Juraj Njavro“ trodijelne je strukture koja predstavlja zaokruženu cjelinu. Tematska podjela obuhvaća slike domovine, Grada Vukovara u prošlosti i sadašnjosti, a završava vizijom Vukovara pred kojim su novi izazovi materijalne i duhovne obnove.

Naslov slogana utjecao je na odabir tekstova i pjesama, o čemu govore nazivi tekstova: *Grad u školjci, Priča o gradu, Mir neka bdije nad poljima ovim, Vukovarske razglednice, Domovina, Vukovarska povijest, Znakovi za Hrvatsku, Pismo hrvatskome vojniku, Tebi govorim, grade, Dunav i ja, Vukovarska bolnica, Priča o vremenu, Europa, Želja mrtvoga branitelja* te naslovi pjesama u izvedbi Klapa HRM „Sv. Juraj“: *Oči u oči, Misao svijeta, Croatia, iz duše te ljubim, Ne dirajte mi ravnicu, Vukovar, Mila zemljo naša Hrvatska, Molitva za ravnicu, Otišo je otac moj polako.*

U svečanome programu korišteni su prozni, dramski i lirski tekstovi hrvatskih književnika: Ksavera Šandora Gjalskog, Augusta Đarmatija, Antuna Gustava Matoša, Dragutina Tadijanovića, Vlade Gotovca, Miroslava Slavka Mađera, Slavka Mihalića, Jure Kaštelana, Pavla Pavličića, Siniše Glavaševića, Julijane Matanović, Ivana Tolja, Tina Ujevića, Viktora Vide, Dubravka Horvatića, Vjekoslava Kaleba, Ivana Baranjeka, Pere Pavlovića, Stanislava-Geze Milošića, Dragutina Tadijanovića, Nikole Milićevića, Ljerke Car Matutinović, Vilima Karlovića, Darka Dombaja i dr.

Idejni začetnici Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. smatrali su kako se upravo pomno osmišljenim i dostojanstvenim glazbeno-scenskim programom u krugu bolnice, uz tišinu i molitvu, odaje dužna počast svim stradalim, zatočenim i nestalim hrvatskim domoljubima. Stoga se odustalo od osobnih obraćanja kako bi se osmišljenim programom baziranim na odabranim umjetničkim tekstovima hrvatskih autora odaslala snažna poruka i naglasila univerzalna simbolika i značenje žrtve Vukovara.

Nemjerljiva veličina žrtve hrvatskih branitelja Vukovara opisana bezvremenskom snagom i porukama koje žive u odabranim tekstovima književnika i pjesnika govori nam kako je bremenita hrvatska povijest i težnja za slobodom i samostalnošću Domovine svjedočila svoje oživotvorenje u slici svevremenske i univerzalne vukovarske žrtve.

Iz navedenih tekstova lako je prepoznati poruke zastupljene u svečanome programu:

Tko će čuvati moj grad, moje prijatelje, tko će Vukovar iznijeti iz mraka? Nema leđa jačih od mojih i vaših, i zato, ako vam nije teško, ako je u vama ostalo još mladenačkog šaputanja, pridružite se. Morate iznova graditi. Prvo svoju prošlost, tražiti svoje korijenje, zatim svoju sadašnjost, a onda, ako vam ostane snage, uložite je u budućnost. A grad, za nj ne brinite, on je svo vrijeme bio u vama. Samo skriven. Da ga krvnik ne nađe. Grad – to ste vi.

(Siniša Glavašević, *Priča o gradu*)

Znao sam da Vukovar ne čini Vukovarom ono što se na snimkama vidi, nego ono što je nevidljivo; a upravo se to nevidljivo mora obnoviti, ako se želi da Vukovar živi.

(Pavao Pavličić, *Vukovarski spomenar*)

Nitko ne zna što će mu vrijeme donijeti. A ono svakome daje po zasluži. I možemo se ljutiti koliko nas volja, možemo nalaziti tisuće razloga koji su trebali utjecati na drukčiju našu sudbinu, možemo cijelom svijetu do bola vikati svakojake prostote, vrijeme će opet neumoljivo presuditi u svoju korist.

(Siniša Glavašević, Priča o vremenu)

Nisam toliko ostario, nisam se toliko ni oporavio, nisam još poželio zaboraviti. Pišem ovo nekoliko sati prije nego što će otkucati ponoć a kalendar ispisati još jedan 18. studenoga. Osjećam da mi tijelo drhti kao što je drhtalo one tisuću devetsto devedeset i prve... Zahvaljujem dečkima koji su preživjeli grad, pribilježili svoja sjećanja. Možda noćas ne spavaju, možda pale svijeće, možda jecaju uz Dunav, možda svetom vodom škrope ružu koju će na neku okruglu obljetnicu, niotkog pozvani, položiti na jednu od postaja Križnoga puta.

(Julijana Matanović, Vukovar)

Naš hrvatski vojnik, branitelj svoje zemlje, domovine, pokazao je hrabrost i plemenitost kao životni nazor na svijet. Mnogo ih je ali će njihova imena biti pojedinačne vrijednosti. Njihova će imena krasiti najljepše stranice hrvatske povijesti zauvijek. Povijest je ozakonila da ništa ljepše ni slavnije ne može biti od žrtve koju pravi čovjek-vojnik može darovati svojoj domovini. Na taj se način domovina javlja kao težnja onome što nas konačno ostvaruje kroz svoje djelo, tim više što je zajedničko bratsko djelo i životna sredina.

(Vjekoslav Kaleb, Pismo hrvatskom branitelju)

Obnovit ćemo Hrvatsku u novom duhu koji zahvaća cijelu suvremenu Europu, postupno ali sigurno oblikujući njezine zamisli, njezin unutrašnji idealizam, njezinu sposobnost da izgrađuje budućnost iznutra ako je izvana još nema, sposobnost da u pustolovini koja je odvajkada Europu činila velikom i hrabrom pronađemo izazov za sebe i za one koji iza nas dolaze; da im pružimo jedan svijet u kojem će prihvatiti sve ono što čini čovjeka Slobode – iskušnja, neizvjesnosti, hrabrost i zanos.

(Vlado Gotovac, Znakovi za Hrvatsku)

Kako je armija ušla u bolnicu 18. studenog, neke dokumente morao sam spaliti kako ne bi pali neprijatelju u ruke. Nisam spalio rješenje kojim sam postavljen za šefa ratnog saniteta općine Vukovar. Dapače, namjerno sam ga stavio u džep, znajući da ću imati posla ne samo s ljudima koji neće i ne mogu shvatiti što se to događa u Hrvatskoj nego i s ljudima koji Hrvatsku mrze iz dna duše. A to mi se činilo jedinim načinom da im dokažem da je i u bolnici i u Vukovaru branjen Vukovar, i da je sve to poštena obrana svoga doma i svoje domovine, i da sve ovo što se dogodilo ni Vukovar ni Domovina nisu željeli, već da je to nametnuto.

(Juraj Njavro, Glava dolje, ruke na leđa)

na noga - Dan

VUKOVAR
og
A

ŽRTVA BOROVA NASELJA ZA DOMOVINU

Slom obrane i okupacija zapadnoga dijela Vukovara, Borova naselja, dogodio se 19. studenoga 1991. godine, dan nakon sloma obrane ostalih dijelova Vukovara.

Najveći dio civila i branitelja tog se 19. studenoga nalazio u krugu tvornice „Borovo“, a preko dvije tisuće nalazilo se u podrumskim prostorijama zgrade „Borovo Commercea“, gdje se nalazilo sklonište i ratna bolnica u koju su dovoženi ranjenici iz vukovarske bolnice i lakši ranjenici s područja Borova naselja.

Ulaskom JNA i paravojskih srpskih jedinica u prostor tvornice započela je duga i teška agonija zarobljenih hrvatskih branitelja, ranjenika i civila, započinje krvavi pir režiran od strane onih koji su bili u službi velikosrpske ideologije.

Nakon mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja i povratka jednog broja prognanika u još uvijek razrušeni i neprepoznatljivi Vukovar započinju i organizirana okupljanja i simbolični povratci u dane stradanja. Formiraju se kolone koje prolaze iste putove kojima su hodali sudionici i oni koji su ubijeni, odvedeni u nepoznato, zastaje se kod mjesta koja su bila mučilišta, pale se svijeće, ostavljaju ruže, izgovaraju molitve...

19. studenoga 1998. godine – majke, očevi i supruge nestalih i ubijenih hrvatskih branitelja, zajedno s preživjelim braniteljima i tada još uvijek malobrojnim povratnicima, prvi se put samoinicijativno okupljaju kod „Borovo Commercea“, mole i pale svijeće u mraku devastiranih podrumskih prostorija. Molitvu predvodi fra Ante Perković koji je skupa s njima preživio strahote velikosrpske agresije. Uz molitvu odlaze prema Trpinjskoj cesti, pale svijeće kod nekadašnjega Mjesnog ureda, a potom odlaze do Sportske dvorane u Borovu selu gdje se u tišini mole. Veliku podršku i pomoć pruža im pokojni Petar Mlinarić, također branitelj i svjedok stradanja, koji organizira prijevoz do Borova sela.

Sljedeće, 1999., godine ponovno se ispred ostataka „Borovo Commercea“ samoinicijativno okupljaju obitelji nestalih branitelja i preživjeli logoraši, branitelji. Uz paljenje svijeća u podrumskim prostorima „Borovo Commercea“ i molitvu upaljene su svijeće na ulazu u devastiranu zgradu, a okupljenima se obratio pokojni Josip Jugec, branitelj, jedan od preživjelih logoraša, otac hrvatskog branitelja koji je odveden iz „Borovo Commercea“, izdvojen iz kolone na Trpinjskoj cesti i s grupom branitelja ubijen u dvorištu obiteljske kuće. Nakon „Borovo Commercea“ okupljeni se uz molitvu i paljenje svijeća kreću Trpinjskom cestom do Mjesne zajednice, a potom do sportske dvorane u Borovu selu.

2000. godine prvi se put organizirano obilježava 19. studeni kao Dan stradanja hrvatskih branitelja i civila u Borovu naselju. Grad Vukovar na čelu s tadašnjim gradonačelnikom Vladimirom Štenglom donosi program obilježavanja i osigurava svijeće i prijevoz autobusima. Kod „Borovo Commercea“ održava se program s govorima, vijencima, formira se kolona koja se kreće Trpinjskom cestom do ostataka porušene crkve Gospe Fatimske, gdje fra Ante Perković predvodi misu na otvorenom. Nakon mise sudionici autobusima odlaze do Borova sela, silaze na obalu Dunava i pale svijeće, a u Dunav se spušta vijenac.

Od 2001. godine udruga „Vukovarske majke“, uz podršku Grada Vukovara, preuzima organizaciju i vođenje službenog programa kod ostataka „Borovo Commercea“ pod nazivom „Žrtva Borova naselja za Domovinu“. Tadašnji predsjednik udruge pokojni Ivan Pšenica i predsjednik Saveza udruge obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja pokojni Josip Jugec predvode program u koji uključuju i predstavnike obitelji nestalih varaždinskih policajaca, udrugu „Hrvatska majka“ Vinkovci, dječji pjevački zbor „Golubići“, prigodna obraćanja, recitale i molitvu prije polaska kolone prema Trpinjskoj cesti, crkvi Gospe Fatimske i Borovu selu. Uz fra Antu Perkovića svetu misu predvodi mons. Tadija Pranjić iz Vinkovaca koji je uvijek u molitvi uz obitelji ubijenih i nestalih hrvatskih branitelja.

Od 2002. godine program pod nazivom „Žrtva Borova naselja za Domovinu“ odlukom tadašnjeg odbora za obilježavanje 11. obljetnice stradanja Vukovara službeno je uvršten u program Dana sjećanja na žrtvu Vukovara.

Kao vidljivi trajni podsjetnik strahota koje su se dogodile u Borovu naselju i kalvarije hrvatskih branitelja i obitelji koje su izgubile svoje najmilije udruga „Vukovarske majke“ 2003. godine postavlja spomen-ploču na ostatcima ulaza u nekadašnju zgradu „Borovo Commercea“ koja je u međuvremenu porušena. Ploča je otkrivena u sklopu programa obilježavanja 19. studenoga te godine.

Iz godine u godinu program obilježavanja poprimao je sve veći značaj. Uz već ustaljeni program uključena je i Hrvatska vojska sa stjegonošama i pukovnikom Antunom Duganom koji godinama nosi stijeg slavne 204. vukovarske brigade. Broj izaslanstava s vijencima također je rastao. Kroz godine su kao dio programa postali nezaobilazni i Sinjski alkari te učenici osnovnih škola Blage Zadre i Siniše Glavaševića izvođenjem recitala, himne Republike Hrvatske te paljenjem svijeća duž Trpinjske ceste. Od 2006. godine Manda Patko kao predsjednica udruge „Vukovarske majke“ kroz prigodne osvrte podsjeća na stradanja i šalje apele za istinu o nestalima. Osim Vladimira Štengla Udruzi su u provođenju programa kroz godine podršku kao gradonačelnici pružali i Tomislav Šota, Zdenka Buljan, Željko Sabo i Ivan Penava. Na inicijativu udruge „Vukovarske majke“ Grad Vukovar 2016. godine u blizini nekadašnjega Radničkog doma u Borovu naselja postavlja jedinstveno spomen-obilježje nestalima u Domovinske ratu autora Dubravka Duića Dunje koje je uvršteno u program obilježavanja 19. studenoga kao posljednji događaj toga dana.

Uz program kod „Borovo Commercea“, kolonu sjećanja, svetu misu, molitvu, vijenac i svijeće na obali Dunava u Borovu selu te spomen-obilježje nestalima u Domovinskom ratu dio programa je i polaganje vijenaca i svijeća kod spomen-obilježja na mjestu masovne grobnice „Farma Lovas“ između Borova sela i Dalja.

Uz obitelji poginulih i nestalih hrvatskih branitelja iz cijele Hrvatske te predstavnike institucija državne i lokalne razine, kroz godine su se kao sudionici obilježavanja i čuvanja sjećanja uključile i Žene u crnom iz Beograda i predstavnici udruga i općina iz Bosne i Hercegovine. Nekoliko godina zaredom je i Grad Zagreb, predvođen tadašnjim gradonačelnikom Milanom Bandićem, pružao i organizacijsku i financijsku potporu obilježavanju 19. studenoga kao dana sjećanja na „Žrtvu Borova naselja za Domovinu“, kao i Hrvatski radio Vukovar, a Ministarstvo hrvatskih branitelja podrška je obilježavanju od samoga početka provođenja obilježavanja kao dio službenog programa.

Molitva na ostacima „Borovo-Commercea“ 2016. godine

KONCENTRACIJSKI LOGOR VELEPROMET

Nekada skladišni prostori tvrtke Velepromet za vrijeme okupacije Vukovara od strane JNA i srpskih paravojskih formacija postao je sabirni logor za hrvatsko i ostalo nesrpsko stanovništvo Vukovara. Od 18. studenoga do 20. studenoga 1991. godine u tome je logoru zatočeno oko 10 000 ljudi, žena i djece od koji su neki bili nekoliko dana, a neki više mjeseci. Jedno je to od mjesta stradanja na koje su dovođeni vojnici, ali i civili te s kojega su odvođeni u druge logore u Srbiji ili ih je njihov put vodio na Ovčaru i druga stratišta.

Godine 1998., nakon prve komemoracije žrtvama Vukovara organizirane u gradu, skupina sudionika spontano je u koloni krenula vukovarskim ulicama put Sajmišta i dvorišta Veleprometa. Na mjestu gdje je bilo zarobljeno, mučeno i ubijeno tisuće Vukovaraca zapaljene su svijeće te je održana molitva za sve one kojima je Velepromet bio zadnja postaja križnoga puta.

Godine 1999., nakon što je Odlukom Hrvatskoga sabora 18. studeni proglašen Danom sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, Kolona sjećanja prvi je put organizirano krenula iz vukovarske bolnice put Veleprometa. Na mjestu logora Velepromet članovi Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora otkrili su spomen-ploču u znak sjećanja na zatočene i žrtve srpskih zločina.

U godinama koje su uslijedile, a temeljem činjenice kako su zarobljenici Veleprometa deportirani u druge logore u Srbiji, organizaciju komemoracije na Veleprometu preuzima Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora, čiji je predsjednik u to vrijeme bio Danijel Rehak.

Od 2000. godine komemoracija žrtvama Veleprometa odvijala se u programu Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991., i to 20. studenoga. Ispred skladišta okupljali bi se bivši logoraši, ali i velik broj članova njihovih obitelji i građana grada Vukovara koji bi polaganjem vijenaca, paljenjem svijeća i svetom misom zadušnicom molili za sve žrtve.

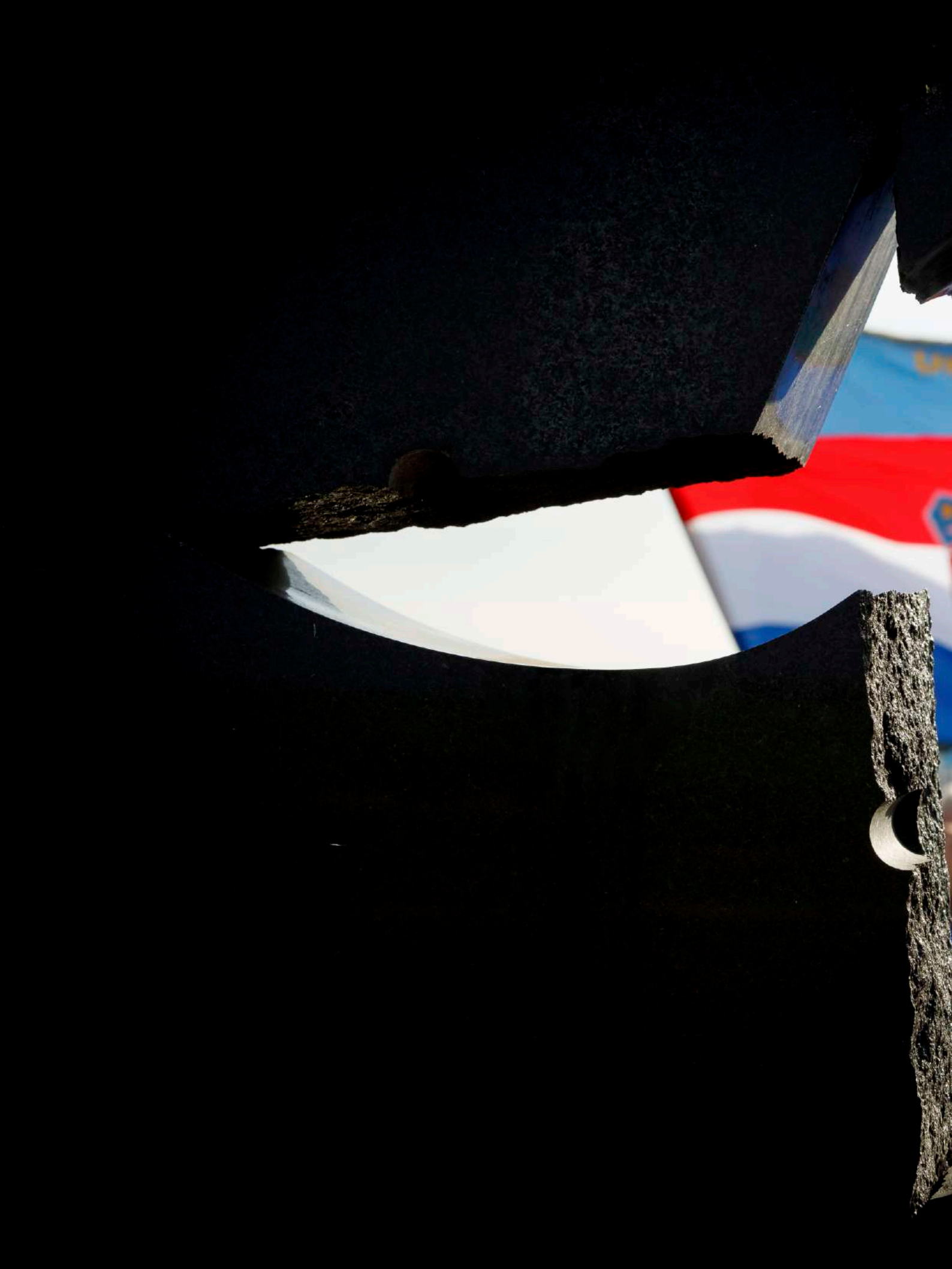
Tijekom godina u prostorima limenih baraka Veleprometa postavljen je velik broj dokumentarnih izložbi koje su uz svjedočanstva preživjelih govorile o patnjama kroz koje su prolazili zarobljenici logora, a ovo mjesto stradanja bilo je kulisa i brojnim pričama ispričanima u dokumentarnim filmovima s tematikom Vukovarske bitke.

Sveta misa u hangaru Veleprometa

Logor „Velepromet“

OVČARA – VJEČNA RANA

odavanje počasti

Djeca poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskoga rata odrasla su, a da bezbrižno djetinjstvo nisu upoznala. Ono je nasilno prekinuto onog trenutka kada im je agresor oduzeo jednoga ili oba roditelja. U godinama odrastanja s majkama, bakama i djedovima odavala su počast poginulima i nestalim hrvatskim braniteljima i svojim roditeljima, a 2007. godine osniva se udruga koja će okupiti djecu poginulih i nestalih hrvatskih branitelja iz svih krajeva Republike Hrvatske. Te se godine u Vukovaru održala osnivačka skupština na kojoj je osnovana Udruga djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskoga rata, a već na prvim susretima rodila se ideja o potrebi odavanja počasti žrtvi svih poginulih i nestalih hrvatskih branitelja te okupljanju njihove djece kako bi barem jedan dan u godini zajedno koračala u čast toj žrtvi. Već 2008. godine Udruga organizira mimohod „Vi ste naš ponos – mi smo Vaša snaga“, a koji se održava 20. studenoga svake godine u Vukovaru. Sa željom da se na simboličan način oda počast svim poginulima i nestalim hrvatskim braniteljima, odlučeno je mimohodom spojiti dvije najveće masovne grobnice iz Domovinskoga rata u Republici Hrvatskoj – onu na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata gdje je u spomen na žrtve podignuto 938 križeva te Ovčaru, gdje je u spomen na 200 ubijenih podignut spomenik te simbolično posadeno 200 čempresa.

Mimohodom, spojeni u jednu kolonu ponosa i bola, odašilje se poruka iz Grada heroja – mi vas nismo zaboravili, mi znamo s kojom smo boli i gubitkom došli do slobodne i neovisne Republike Hrvatske. Na ovaj način želi se od zaborava otrgnuti sve poginule heroje, naše nestale – one najmilije za kojima se i danas traga, kao i hrabrost branitelja Domovinskoga rata. Prve godine održavanja mimohoda okupilo se tek 50-ak sudionika. Kroz godine koje su uslijedile mimohod je postao prepoznat od strane brojnih građana Republike Hrvatske, ali i inozemstva, braniteljske i stradalničke populacije te mladih koji su svake godine dolazili u sve većem broju sa željom da koračajući s djecom poginulih i nestalih hrvatskih branitelja odaju počast žrtvi tih hrabrih ljudi koji su dali najvrjednije što su imali – svoj život – za slobodu nas i naše domovine.

Mimohod „Vi ste naš ponos- mi smo vaša snaga“

Program Udruge djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskoga rata započinje noć uoči održavanja mimohoda „Vi ste naš ponos – mi smo Vaša snaga“ i prigodnog programa „Ovčara – vječna rana“, kada se na mjestu masovne grobnice Ovčara postavljaju lampioni i ruže, pojedinačno za svaku žrtvu – kao opomenu na masakr koji se dogodio na tome prostoru.

Mimohod ponosa i bola svake godine počinje na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata Vukovar, gdje okupljeni kod središnjeg križa uz prigodne riječi i molitvu kreću prema Ovčari, kolonom dugom skoro 9 kilometara. Više od tisuću osoba na taj dan, zajedno u koloni ponosa i bola, ne dopušta da protok godina donese zaborav na jedan od najvećih zločina na prostoru Republike Hrvatske u Domovinskom ratu, dan kada je agresor 251 osobu odveo iz vukovarske bolnice i usmrtio.

Dolaskom na Ovčaru polažu se vijenci podno spomen-obilježja mjesta masovne grobnice te održava prigodni program, koji je do 2015. godine organizirala Udruga udovica hrvatskih branitelja iz Domovinskoga rata Vukovar, a od 2016. godine organizaciju preuzima Udruga djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskoga rata. Program se održava pod nazivom „Ovčara – vječna rana“, a vodi ga sin poginulog hrvatskog branitelja Krešimir Šimić. Program na Ovčari završava molitvom župnika župa s područja grada Vukovara, a kasnije tijekom dana održava se i sveta misa za sve poginule i nestale hrvatske branitelje i civile – žrtve Ovčare.

Programi Mimohod „Vi ste naš ponos – mi smo Vaša snaga“ i „Ovčara – vječna rana“ postali su tradicionalni dio Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine.

U najtužnijim danima slavonske jeseni, na mjestu na kojem se ravnica spaja s nebom, riječi i stihovi domoljubnih pjesama koje govore djeca poginulih hrvatskih branitelja izriču osjećaje duboke boli i zahvalnosti onima radi kojih baštinimo slobodu.

| Spomen-obilježje Ovčara

MOLITVENA OBILJEŽAVANJA DANA SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA 1991.

Molitveno obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. započelo je još u progonstvu. Vukovarski svećenici svoje su utočište pronašli u franjevačkom samostanu i crkvi Sv. Križa na Sigetu u Zagrebu. Tu su vukovarski vjernici imali svoju župu gdje su se okupljali i slavili sve sakramente, osobito krštenja i vjenčanja.

18. studeni bio je dan vukovarskoga zajedništva i obilježavao se svetom misom koju su prikazivali za dvije važne nakane, za sve stradale i za konačni povratak domovima jer je Vukovarcima bila potrebna molitva i nada. Svete mise uglavnom su predvodili biskupi Crkve u Hrvata počevši od zagrebačkoga nadbiskupa uzoritog kardinala Franje Kuharića.

Povratkom u Vukovar 1998. godine na Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991., nakon molitve na Ovčari i Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskoga rata, u devastiranoj vukovarskoj crkvi sv. Filipa i Jakova svetu misu predvodio je fra Branimir Kosec, gvardijan i župnik, koji je istaknuo da je to prvo obilježavanje žrtava u gradu Vukovaru. Bila je to golema razlika u odnosu na prijašnja obilježavanja jer su sada prvi put bili na grobovima stradalih vitezova.

Godine 1999. okupljanje sudionika počelo je u krugu bolnice s prigodnim programom, a zatim je uslijedila procesija pod nazivom „Križni put“ do Veleprometa, sjećajući se tako 1991. godine kada je neprijatelj na silu odveo hrvatsko stanovništvo u logore. Procesiju s križem predvodili su ministranti i svećenici predvođeni vojnim ordinarijem mons. Jurjem Jezerincom. U procesiju se uključio velik broj Vukovaraca predvođenih gradonačelnikom Vladimirom Štenglom te brojne delegacije vlasti i braniteljskih udruga. Pjevao je zbor „Podravka“ iz Koprivnice, molila se krunica i palile su se svijeće na ulicama. Od Veleprometa autobusi su vozili na Ovčaru do mjesta ubijenih ranjenika iz bolnice gdje je mons. Juraj Jezerinac predvodio molitvu, a nakon toga i svetu misu koja je održana u crkvi sv. Filipa i Jakova.

molitva

Godine 2000., kod središnjega križa održana je molitva te potom sveta misa u crkvi sv. Filipa i Jakova koju je predslavio fra Zlatko Špehar, novi vukovarski gvardijan.

Od 2004. godine zbog mnoštva hodočasnika koji sudjeluju u Koloni sjećanja sveta misa služi se na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata odmah nakon molitve kod središnjeg križa.

| Sveta misa na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata

Na svetoj misi vukovarska žrtva sjedinjuje se s Isusovom žrtvom na križu koji je pobijedio svijet uskršnućem. U toj misnoj žrtvi navodimo molitvene nakane u kojima obnavljamo istinu o stradanju Vukovara, podsjećamo na herojstvo brojnih hrvatskih branitelja, napose poginulih i preminulih koji su sačuvali dostojanstvo Grada, spominjemo se nedužno ubijenih civila i nestalih, oplakujemo brutalno ubijene i bačene u masovne grobnice, iskazujemo suosjećanje za odvedene u logore, svjedočimo solidarnost prema svima koji su pretrpjeli nasilje, poniženje, prezir i razaranje vlastite imovine. Pristupamo žrtvi Vukovara suzdržano i nježno, s poštovanjem i divljenjem, zahvalno i s ljubavlju.

Propovjednici su u svojim porukama uvijek prije svega isticali žrtvu koju su podnijeli i iznijeli Vukovarci, ali su potom gledali i u budućnost jer su nam i danas potrebni ljudi velika srca i duha, osjetljive savjesti, sažalna srca, dalekovidni proroci koji odbacuju nasilje i praštanjem proširuju prostore slobode čisteći ga od zla.

Prikazivanje vukovarske žrtve na svetoj misi donosi tu utjehu da naši hrvatski branitelji, ubijeni ili nestali u borbi za slobodnu zemaljsku domovinu, nisu izgubljeni, nego su primljeni u domovinu gdje je Božja ljubav blizina koja ih grli za svu vječnost.

Predvoditelji svetih misa od 1993. godine:

- 1993. – fra Ante Perković, župnik sv. Josipa Radnika u Borovu naselju, u crkvi Sv. Križa na Sigetu u Zagrebu
- 1994. – uzoriti kardinal mons. Franjo Kuharić, nadbiskup zagrebački, u crkvi Sv. Križa na Sigetu u Zagrebu
- 1995. – mons. Marin Srakić, pomoćni biskup đakovačko-srijemski, u crkvi Sv. Križa na Sigetu u Zagrebu
- 1996. – mons. Ćiril Kos, biskup đakovačko-srijemski, u crkvi Sv. Križa na Sigetu u Zagrebu
- 1997. – mons. Đuro Gašparović, pomoćni biskup đakovačko-srijemski, u crkvi Sv. Križa na Sigetu u Zagrebu
- 1998. – fra Branimir Kosec, gvardijan, u crkvi sv. Filipa i Jakova u Vukovaru
- 1999. – mons. Juraj Jezerinac, vojni ordinarij, u crkvi sv. Filipa i Jakova u Vukovaru
- 2000. – fra Zlatko Špehar, gvardijan, u crkvi sv. Filipa i Jakova u Vukovaru
- 2001. – mons. Josip Mrzljak, pomoćni biskup zagrebački, u crkvi sv. Filipa i Jakova u Vukovaru
- 2002. – mons. Mile Bogović, biskup gospićko-senjski, u crkvi sv. Filipa i Jakova u Vukovaru

- 2003. – mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski,
u crkvi sv. Filipa i Jakova u Vukovaru
- 2004. – mons. Želimir Puljić, biskup dubrovački,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2005. – mons. Antun Škvorčević, biskup požeški,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2006. – mons. Marin Srakić, biskup đakovačko-srijemski,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2007. – mons. Marin Srakić, biskup đakovačko-srijemski,
u crkvi sv. Filipa i Jakova u Vukovaru
- 2008. – mons. Marin Srakić, nadbiskup đakovačko-osječki,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2009. – mons. Antun Škvorčević, biskup požeški,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2010. – mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2011. – uзорiti kardinal mons. Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2012. – mons. Alessandro D'Errico, apostolski nuncij u Hrvatskoj,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2013. – mons. Đuro Hranić, nadbiskup đakovačko-osječki,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2014. – mons. Mate Uzinić, biskup dubrovački,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2015. – mons. Želimir Puljić, nadbiskup zadarski,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2016. – uзорiti kardinal mons. Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2017. – mons. Antun Škvorčević, biskup požeški,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2018. – mons. Egidije Živković, biskup gradišćanski,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2019. – mons. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2020. – uзорiti kardinal mons. Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2021. – mons. Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata
- 2022. – mons. Zdenko Križić, gospićko-senjski biskup,
na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata.

Brojni hodočasnici u Vukovar dolaze s posebnim osjećajima jer su blisko povezani s događajima koji su snažno obilježili živote svih stanovnika naše domovine. Dolaskom u Vukovar oni žele biti živa kršćanska i molitvena nazočnost jer je molitva jedini odgovor na pitanja koja nadilaze ljudsku ograničenost.

Povodom obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara molitve se održavaju na mjestima stradanja:

Molitva kod zavjetne kapele na Putu spasa (Kukuruznome putu)

Molitva kod zavjetne kapele na Putu spasa

Molimo za sve žrtve koje su poginule na putu prema slobodi iz opkoljenoga Vukovara. Okupljanje na ovome mjestu tradicionalno organizira Županijska zajednica Udruga HVIDR-a Vukovarsko-srijemske županije i HVIDR-a Vukovar. HVIDR-a je i inicirala izgradnju kapele kao zavjet Gospi jer su tim putem mnogi branitelji i civili uspjeli doći do slobode i spasiti život. Kukuruzni put bio je jedini prolaz između Vukovara i Bogdanovaca kojim su tijekom triju mjeseci, od rujna do studenoga, branitelji dolazili braniti Vukovar te kojim su, nakon sloma obrane, branitelji i civili izlazili iz Vukovara.

Molitva u krugu bolnice

Zagledani u otajstvo Isusa Krista i njegova spasenja vjerom želimo obasjati zajednički spomen na bol i patnju nedužnoga stradanja nedužnih ranjenika, civila i bolničkoga osoblja te im pružiti duboku zahvalnost – jer je njihova smrt, poput dragocjena bisera, ugrađena u slobodu naše domovine Hrvatske. Večer uoči 18. studenoga, Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991., u krugu Nacionalne memorijalne bolnice „dr. Juraj Njavro” Vukovar, oko spomen-obilježja, tradicionalno molitvu predvode mladi grada s kapelanima. Mladi su u početcima pjevali, a kada su počela okupljanja u velikome broju, pjesme je preuzela Klapa „sv. Juraj” HRM. Na molitvu s upaljenim svijećama okuplja se veliko mnoštvo koje svoje upaljene svijeće na kraju molitve stavlja oko središnjega spomenika unutar same bolnice.

Molitva i paljenje svijeća u krugu bolnice uoči 18. studenog

Molitva u „Borovo Commerceu“

Molitva se održava ispred spomen-ploče postavljene na ulaz u podrum stacionara ratne bolnice, a nakon nje formira se Kolona sjećanja do crkve Gospe Fatimske gdje se služi sveta misa za žrtve Borova naselja. Zatim slijedi molitva na obali Dunava za hrvatske branitelje i civile koji su ubijeni i bačeni u Dunav te potom molitva na mjestu masovne grobnice na farmi „Lovas“ između Borova i Dalja iz koje su 2001. ekshumirane 24 žrtve iz Domovinskoga rata.

Molitva na ostacima nekadašnjeg „Borovo Commercea“

Sveta misa u crkvi Gospe Fatimske

Molitva i sv. misa na prostoru nekadašnjeg koncentracijskog logora „Velepromet“

U organizaciji Župe BDM Kraljice mučenika održava se podno spomen-ploče molitva te sv. misa za sve žrtve srpskih koncentracijskih logora. U slučaju kiše svete se mise drže u hangarima u kojima su bili zatočnici logora.

Sveta misa na prostoru nekadašnjeg koncentracijskog logora „Velepromet“

Molitva na Ovčari

U molitvi na Ovčari prisjećamo se svih nevino stradalih osoba i njihovih imena. Pred otajstvom zla i trpljenja na ovome mjestu zastajemo ispunjeni vjerom i pouzdanjem u Gospodina. Ondje smo s dubokim osjećajima kršćanske sućuti za stradale i za njihove obitelji i rodbinu, ali i sa zahvalnošću za dar njihova života. Susrećemo duboke tragove mržnje i nasilja, ali u svjetlu Kristova križa i uskrsnuća upućujemo svoje molitve da bismo u njemu i njegovu nauku vidjeli veličinu ljubavi i žrtve. Bogu upućujemo molbu da svojim Duhom istine dotakne sve one koje je zarobila mržnja i srca im pretvorila u izvorište neljudskosti, da im probudi savjest i pomogne svjedočiti istinu jer istina spašava od zablude, pročišćuje srca i obnavlja svijet.

Molitva na Ovčari |

Stalne molitvene nakane

U molitvi se uzdižu prošnje za pokoj poginulih u Domovinskom ratu; za one koji se još uvijek vode kao nestali; za sve koji nose teret na tijelu i duši; za sve umorne i opterećene, da im Gospodin u svojoj blagosti daruje snagu, utjehu i odmor. Molimo za one koji traže članove svojih obitelji, rodbinu i prijatelje. Molimo za mir i za snagu Božjega Duha, ali i za napredak, rast i razvoj naše Domovine.

Molitva za ljubav i snagu pomirenja

*Bože, neizmjerena Ljubavi!
Sazdao si čovjeka na svoju sliku.
I kad se grijehom od tebe udaljio,
nisi mu uskratio svoga milosrđa,
već si ga obasipao blagoslovom svoga saveza
te naposljetku učinio da svim ljudima
u Kristu zasine Put, Istina i Život.*

*Pogledaj na nas i udijeli nam snagu Duha Svetoga:
da istinski prihvaćamo Evandjelje
i nepodijeljena srca nasljeđujemo
Put tvoje ljubavi.
Ratna su nas stradanja duboko ranila.
I kad smo zdvajali, s pouzdanjem smo molili:
da nam u vihoru rata ne prestane svijetliti spasenje
i tvoja zapovijed ljubavi.*

*Ovdje i na svim mjestima gdje smo stradavali
zahvaljujemo ti za milost kršćanskog svjedočenja u našem narodu –
za brojna junačka srca malih i velikih
u kojima nije prevladala mržnja,
već je, unatoč kušnjama, u njima pobjeđivala utjeha vjere
i snaga tvoje ljubavi.*

*Gospodine,
bez prestanka nas nadahnjuj svojom ljubavlju!
Jedino ona pokazivat će nam pravi put –
kako nam je zahvalno cijeniti žrtvom stečenu slobodu
i kako nam je iskrenim opraštanjem čistiti duh;
kako nam je pružati ruke na pomirenje
i, ištući od tebe mudrost, graditi istinski mir.
Po Kristu, Gospodinu našem.
O: Amen.*

TRADICIONALNE MANIFESTACIJE U SKLOPU PROGRAMA DANA SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA

◆ *Svjetlosna rijeka sjećanja*

Gradski muzej Vukovar i Zajednica športsko-ribolovnih udruga Vukovar od 2007. godine organiziraju manifestaciju „Svjetlosna rijeka sjećanja“, kada se niz Dunav puštaju na stotine svjetiljki u spomen na poginule i nestale branitelje i civile u obrani Vukovara 1991. Manifestacija se održava 18. studenoga nakon Kolone sjećanja te svete mise zadušnice na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskog rata.

Izvorna ideja ove manifestacije, temeljena na japanskoj priči po kojoj svjetlost lampiona plutajući rijekom osvjetljava put dušama umrlih, potječe od zagrebačkoga arhitekta Željka Kovačića, a realizirala ju je Ružica Marić, ravnateljica Gradskoga muzeja Vukovar, sa suradnicima.

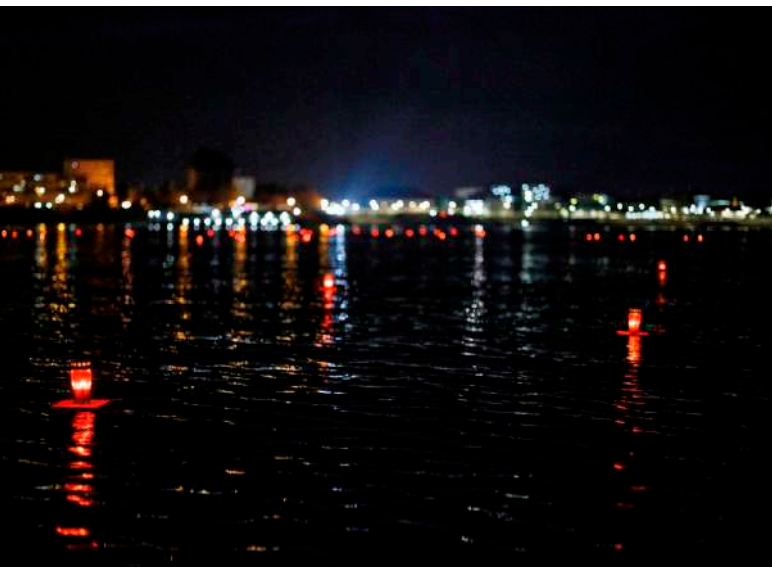
Niz Dunav se puštaju crveni i bijeli lampioni. Oni crveni u spomen su na nestale, a oni bijeli na poginule branitelje i civile. Prema do sada prikupljenim podatcima u Vukovaru je u kasnu jesen i ranu zimu 1991. godine u vojnoj agresiji bivše JNA i srpskih paravojskih postrojbi poginulo, ubijeno ili nestalo 2717 osoba, a 375 osoba još uvijek se vode kao nestale.

Svijeće koje se s desetina ribarskih brodica puštaju niz Dunav s pozicije poviše dvorca Eltz tvore svjetlosnu rijeku koja dodiruje obale uz sam dvorac i ide prema Spomen-križu u čast svim poginulim braniteljima za slobodu Hrvatske smještenom na ušću Vuke u Dunav, duž barokne jezgre grada pa sve podno franjevačkog samostana i Vukovarskog vodotornja - simbola hrvatskog zajedništva, i dalje prema Vučedolu. Ova svjetla simbolično

obilježavaju putovanje svih poginulih i nestalih branitelja Vukovara u vječnost.

Svjetlosnu rijeku sjećanja s obala Dunava isprate brojni Vukovarci i hodočasnici, a mir jesenskog predvečerja nagovještaj je mûka nastalog nakon što je grad nakon tromjesečnog neprestanog bjesomučnog granatiranja utonuo u mrak.

Ipak, kao što je i jedno maleno svjetlo na obzoru bilo znak nade u povratak Vukovaraca svome Vukovaru, tako i ova svjetlosna rijeka sjećanja koja teče među dunavskim valovima u daljinu znak je kako sjećanja na sve koji su nam ratom uzeti nikada neće nestati.

| *Svjetlosna rijeka sjećanja*

◆ *I u mom gradu Vukovar svijetli*

Brisanje sjećanja, čemu i vremenski tijek sam po sebi pridonosi, opasnost su za identitet svakog naroda koji to ne osvješćuje. Hrvatska ne smije pristati na zaborav i relativiziranje istine o stradalništvu hrvatskih branitelja i civila u Domovinske ratu.

Tim mislima rukovođena, sjećanjem na žrtve Vukovara, njegove branitelje i stradalnike u Domovinske ratu, dr. sc. Vini Rakić pokrenula je 1999. godine spomen-čin „I u mom gradu Vukovar svijetli“ koji je prvi put održan 18. studenoga iste godine u Splitu. Tada je Vukovarska, najduža splitska ulica blistala ukrašena desecima tisuća svijeća, koje su plamtjele s obje strane pločnika. Spomen-čin u Splitu se nastavio održavati svake godine na isti način. Odrasli i djeca 18. studenoga pohode Vukovarsku ulicu kako bi zapalili svoju svijeću u tišini. Ogranak Matice hrvatske u Splitu suorganizator je ovoga spomen-čina, a on je uvršten i u službene programe Tjedna sjećanja na žrtvu Vukovara u Splitu te službeni program Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine.

Već je narednih godina spomen-čin prihvaćen diljem Hrvatske te se redovito održava svake godine uoči ili na sam Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. Dužnost nam je čuvati i braniti hrvatsku istinu, pa je posebna dragocjenost ovoga projekta uključanje djece i mladih. Nadležno ministarstvo za odgoj i obrazovanje podupire ovaj spomen-čin upućujući svake godine poziv školama da sudjeluju u njemu.

Ustrajnom posvećenošću, a povodom 25. obljetnice žrtve Vukovara 1991., autorica Vini Rakić u Splitu inicirala je i realizirala izradu i postavljanje spomenika istoga naziva: I u mom gradu Vukovar svijetli, brončanu skulpturu dječaka s luminom u ruci, rad akademske kiparice Dijane Ive Sesartić, koji svijetli svaku večer, paleći se s gradskom rasvjetom. Tako Vukovar poput moralnoga lučonoše svijetli Splitu inspirativnu istinu o ljubavi prema Domovini.

Svjetlo svijeća duž ulica grada Vukovara ili duž glavnih ulica brojnih hrvatskih gradova svjedoči kako poštujući Vukovar, njegovu žrtvu i njegove heroje poštujemo sve nedužne žrtve i branitelje Domovinskoga rata širom Domovine, jer Vukovar nije samo Grad heroj, on je simbol svehrvatske obrane, junaštva i žrtve za neovisnu Republiku Hrvatsku.

svijeće za Vukovar

Split, 18. studenoga 2021.,
I u mom gradu Vukovar svijetli

◆ *Znanstveno-stručni skup „Vukovar '91.“*

Institut društvenih znanosti Ivo Pilar osnovan je u mjesecu studenome 1991. godine. Od 1993. godine djeluje kao javni znanstveni institut u Republici Hrvatskoj, koji u ustrojbenome smislu svoju temeljnu aktivnost obavlja u administrativnome sjedištu u Zagrebu te u područnim centrima u Dubrovniku, Gospiću, Osijeku, Puli, Splitu, Varaždinu, Virovitici, Visu i Vukovaru.

U proteklih tridesetak godina djelovanja Institut Pilar uspješno se razvijao kao znanstveni institut iz područja društvenih i humanističkih znanosti, dominantno usmjeren prema interdisciplinarnim i multidisciplinarnim istraživanjima suvremenoga hrvatskog društva, pri čemu je velik dio svojih znanstvenih i organizacijskih resursa te ljudskih potencijala u području društvenih i humanističkih znanosti (sociologija, psihologija, povijest, demografija, antropologija, teologija, ekonomija, filozofija, pravo i dr.), kroz provedbu niza znanstvenih projekata, organizaciju domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova i konferencija te kroz brojne i vrijedne nakladničke projekte, posvetio analizama i sintezama kompleksnih događaja, fenomena i paradigmi vezanih uz proces uspostave i obrane samostalne, neovisne, suverene i demokratske hrvatske države, odnosno upravio prema metodološki zahtjevnim empirijskim istraživanjima odrednica i sastavnica modernoga hrvatskog nacionalnog, socijalnog i kulturnog identiteta.

Od početka znanstvenoga bavljenja temom Domovinskoga rata bilo je sasvim jasno da se jedino višedimenzionalnim, metodološki kompleksnim i na empirijskim istraživanjima utemeljenim pristupom mogu objektivno analizirati i sintetizirati recentni društveni procesi i povijesni događaji koji su na više načina odredili i usmjerili dosadašnji razvoj hrvatske države i hrvatskoga društva, a koji će svojega odjeka imati i u budućnosti. Stoga je problematika Domovinskoga rata u cjelini, u kontekstu „duha vremena“, zauzela istaknuto mjesto u znanstvenome (humanističkom i društvenom) opusu Instituta, što je vidljivo u prepoznatim znanstvenim postignućima, bogatoj nakladničkoj djelatnosti i različitim manifestacijama znanstvenoga i znanstveno-stručnog karaktera.

Vukovarska bitka i, sukladno tomu, fenomen i paradigma „Vukovara '91.“ posebna su i iznimno dobro zastupljena tematska cjelina u Institutu Pilar. Razlozi tomu leže u činjenici, dokazanoj u brojnim istraživanjima, da su zbivanja u Vukovaru 1991. godine takvoga iskustvenog značenja da predstavljaju ne samo prijelomnicu u uspostavi i obrani samostalne i suverene hrvatske države nego su opravdano uzdignuti na razinu simbola otpora i pobjede u ratu, ali i simbola stradanja i žrtve podnesene u obrani vlastite države.

Stožerno mjesto u manifestacijskome smislu tema Domovinskoga rata kroz različite analitičke vidove Vukovarske bitke, vukovarskoga ratnog iskustva i vukovarskoga fenomena/paradigme pripada tradicionalnome znanstveno-stručnom skupu „Vukovar '91.“. Institut Pilar je, samostalno ili u suradnji, organizirao ukupno 25 znanstveno-stručna skupa, prvi već daleke 1998. godine u Zagrebu. Do 2005. godine skupovi su bili organizirani u Zagrebu i u Vukovaru, a od 2006. godine isključivo se održavaju u Vukovaru, s tim da su zbog pandemije COVID-19 skupovi 2020. i 2021. godine održani mrežno, putem mrežne platforme ZOOM. Od 2006. godine skup je i dio službenoga programa obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine. Pojedini su skupovi imali visoka pokroviteljstva – predsjednice RH Kolinde Grabar Kitarović, predsjednika RH Zorana Milanovića, Vlade Republike Hrvatske, Hrvatskoga sabora...

Budući da je „Vukovar '91.“ iznimno složen fenomen, s brojnim i kauzalno povezanim dimenzijama, od kojih mnoge nadilaze lokalnu, pa i nacionalnu razinu, na do sada održanim skupovima prezentirane su i u živoj raspravi pojašnjene različite povijesne, vojne, geopolitičke, geostrategijske, demografske, geografske, žrtvoslovne, sociopsihološke, medicinske, religijsko-duhovne, antropološke, humanitarne, kulturološke, medijske, pravne, međunarodne, ekonomske i druge dimenzije „Vukovara '91.“ i Domovinskoga rata. Na taj je način istražena i javnosti posredovana iznimna količina činjenica, podataka, osobnih svjedočanstava i spoznaja na temelju kojih je moguće dati objektivnu znanstvenu ocjenu uzročno-posljedičnih odnosa „Vukovara '91.“ i suvremenoga hrvatskog društva i identiteta.

Izneseno potvrđuju i naslovi održanih skupova, na kojima je sudjelovalo više desetaka uglednih znanstvenika i stručnjaka iz Hrvatske i inozemstva (SAD, Japan, Belgija, Mađarska, Austrija, BiH, Francuska, Velika Britanija) i na kojima je prezentirano gotovo 400 priopćenja, od kojih je veći dio objavljen u opsežnim zbornicima radova.

1. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – sedma godina poslije; „Vukovar '91. – značenje i identitet“* (Zagreb, 1998.)
2. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – osma godina poslije; „Vukovar – Hrvatska – svijet“* (Zagreb, 1999.)
3. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – deveta godina poslije* (Zagreb, 2000.)
4. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – deseta godina poslije; „Međunarodni odjeci Vukovara '91.“* (Zagreb – Vukovar, 2001.)
5. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – jedanaesta godina poslije; „Ljudska prava i logoraška iskustva“* (Zagreb, 2002.)
6. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvanaesta godina poslije; „Dragovoljstvo“* (Zagreb, 2003.)
7. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – trinaesta godina poslije; „Hrvatske osloboditeljske akcije – činjenice i predrasude“* (Vukovar, 2004.)

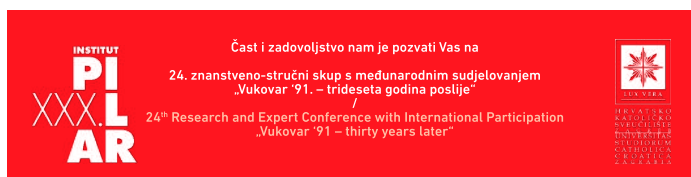

8. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – četrnaesta godina poslije; „Haški sud – djelovanje Međunarodnoga kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju“* (Zagreb, 2005.)
9. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – petnaesta godina poslije; „Vukovar – hrvatska baština i perspektive razvoja“* (Vukovar, 2006.)
10. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – šesnaesta godina poslije; „Demografski i sociokulturni kontekst Hrvatskoga domovinskog rata“* (Vukovar, 2007.)
11. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – sedamnaesta godina poslije; „Mirna reintegracija Hrvatskoga Podunavlja: očekivanja, učinci, perspektive“* (Vukovar, 2008.)
12. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – osamnaesta godina poslije; „Vukovarska bitka – bitka za Hrvatsku“* (Vukovar, 2009.)
13. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – devetnaesta godina poslije; „Victor Quia Victima – Nada za Hrvatsku“* (Vukovar, 2010.)
14. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvadeseta godina poslije; „Dva desetljeća hrvatskoga pamćenja i razvoja“* (Vukovar, 2011.)
15. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvadeset i prva godina poslije; „Vukovar '91. – istina i/ili osporavanje (između znanosti i manipulacije)“* (Vukovar, 2012.)
16. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvadeset i druga godina poslije; „Genocid i memoricidna baština Europske Unije“* (Vukovar, 2013.)
17. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvadeset i treća godina poslije; „Što je Vukovar Hrvatskoj i Europi?“* (Vukovar, 2014.)
18. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvadeset i četvrta godina poslije; Vukovar '91.: domovinska i europska sigurnost. Kriza sigurnosti i politike manipuliranja suverenitetom“* (Vukovar, 2015.)
19. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvadeset i peta godina poslije; „Hrvatsko društvo: 25 godina nakon Vukovara '91.“* (Vukovar, 2016.)
20. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvadeset i šesta godina poslije; „Vukovar '91.: javni diskursi i pozicije moći“* (Vukovar, 2017.)
21. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvadeset i sedma godina poslije; „Gradovi u ratovima: kroz povijest do suvremenosti“* (Vukovar, 2018.)
22. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvadeset i osma godina poslije; „Suvremene migracije u Republici Hrvatskoj: uzroci, posljedice i aktualni trendovi“* (Vukovar, 2019.)
23. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – dvadeset i deveta godina poslije; „Europska unija između izazova suverenizma i hrvatskog zaloga europskom miru“* (mrežno, 2020.)
24. *znanstveno-stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem Vukovar '91. – trideseta godina poslije; „Vukovar '91.: uzdarje slobodi – identiteti, sjećanja, povijest“* (mrežno, 2021.)
25. *znanstveno-stručni skup Vukovar '91. – trideset i prva godina poslije; „Vukovar danas – sjećanja, iskustva i realitet života“* (Vukovar, 2022.)

Održani skupovi pridonijeli su znanstvenoj i empirijskoj valorizaciji povijesno-političkih i društvenih procesa bitnih, pa i ključnih u razumijevanju uzroka i posljedica hrvatskoga državnog i nacionalnog osamostaljenja te obrane slobode, suvereniteta, demokracije i teritorijalne cjelovitosti Hrvatske u nametnutome joj ratu. Veliki odaziv znanstvene i stručne zajednice omogućio je metodološki objektivne i kompetentne uvide u Domovinski rat, njegovu fenomenologiju, kronologiju, sudionike, uzroke, posljedice i simboličko, odnosno identitetsko značenje. Naime, formiranje modernoga hrvatskog nacionalnog, socijalnog i kulturnog identiteta ne može se objasniti bez ratnog „fenomena“, osobito bez vukovarskih načela i vrijednota na kojima je počivala obrana toga grada. Znanstveno-stručni skupovi „Vukovar '91.“ pridonijeli su kontinuiranoj aktualizaciji Domovinskoga rata i Vukovarske bitke kao relevantnih znanstvenoistraživačkih i društveno važnih tema, sprječavajući njihovu marginalizaciju, krivotvorenje, iskrivljavanje ili potpuno prešućivanje.

24. 91

Plakat 24.
znanstveno-stručnog
skupa Vukovar '91.

Čast i zadovoljstvo nam je pozvati Vas na
24. znanstveno-stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem
„Vukovar '91. – trideseta godina poslije“
24th Research and Expert Conference with International Participation
„Vukovar '91 – thirty years later“

INSTITUT
PI
XXX
LAR

HRVATSKO
SOCIJALNO
DEMOKRATSKO
PUNOKRAJNO
SUDIONIČKO
ZNAČENJE

**VUKOVAR '91.: UZDARJE SLOBODI –
IDENTITETI, SJEĆANJA, POVIJEST**

**VUKOVAR '91: GIFT IN GRATITUDE TO
FREEDOM – IDENTITIES, MEMORIES, HISTORY**

koji će se pod visokim pokroviteljstvom
Predsjednika Republike Hrvatske

gospodina Zorana Milanovića
i Vlade Republike Hrvatske

te medijskim pokroviteljstvom

HRVATSKOGA RADIJA VUKOVAR i VUKOVARSKIH NOVINA

održati u u virtualnom okruženju pomoću internetske ZOOM platforme.

14. – 16. studenoga 2021.

▶ 14. studenoga 2021. / 14 November 2021
(nedjelja / sunday)

15:00 – 17:00

Memorijal – polaganje vijenaca na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata i na Ovčari.

Sudionici i gosti 17.
znanstveno-stručnog skupa
„Vukovar '91. – 23. godina poslije“
na Memorijalnom groblju
žrtava iz Domovinskog rata;
Vukovar, 13. studenoga 2014.

◆ *Novinarsko-književnički susreti „Grad - to ste Vi“*

Brojni su znani i neznani heroji branili Vukovar, svi jednako hrabri, jednako odani i jednako vrijedni u našim sjećanjima. Ipak, samo je jedan glas mogao prijeći sve prepreke te ostati upamćen kao glas istine iz grada koji je gorio za Hrvatsku. U vrijeme bjesomučnoga tromjesečnog granatiranja Vukovara glas Siniše Glavaševića i njegova izvješća iz okupiranoga Vukovara bili su vapaji iz grada koji to više nije bio.

Siniša Glavašević bio je pisac proze, knjižničar, novinar, ratni izvjestitelj. Za vrijeme Domovinskoga rata bio je urednik Hrvatskoga radija Vukovar s kojega je svakodnevno u eter slao ratna izvješća. Bio je ranjen krhotinom granate 4. studenoga 1991. godine na putu u bolnicu kamo je krenuo prikupiti podatke za izvješće. Posljednje izvješće Siniša je poslao iz vukovarske bolnice 18. studenoga navečer. Poslije pada grada Vukovara odveden je 19. studenoga 1991. godine iz vukovarske bolnice i od tada mu se gubi trag. Naknadno je utvrđeno da je ubijen i pokopan u masovnoj grobnici na Ovčari 20. studenoga 1991. godine, a ekshumiran je i identificiran u veljači 1997. godine.

24 tople ljudske priče nastale u podrumu Hrvatskoga radija Vukovar u vrijeme okupacije grada uz ratna su izvješća poslije Sinišine smrti objavljena u zbirci priča „Priče iz Vukovara“, koja je doživjela pet izdanja i dio je svih školskih knjižnica. Ove priče iz podruma vukovarske bolnice Siniša Glavašević faksirao je književniku Mladenu Kušecu na Hrvatski radio, a Mladen je priče kasnije i objavio u izdanju Matice hrvatske.

Godine 2005. na Odboru za obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. prihvaćena je inicijativa Zdenke Buljan o pokretanju novinarsko-književničkih susreta u spomen na Sinišu Glavaševića. Ovaj važan zadatak povjeren je Gradskoj knjižnici Vukovar.

Iste godine potpisivanjem akta o utemeljenju Novinarsko-književničkog susreta „Grad – to ste vi“ posvećenog novinaru i ratnom izvjestitelju Siniši Glavaševiću, ubijenom na Ovčari 20. studenoga 1991. godine., ovaj program postaje tradicionalni program u okviru obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine.

Potpisnici akta utemeljenja Susreta bili su Tomislav Gašpar u ime Hrvatskoga radija Vukovar, Dragutin Lučić kao predstavnik Hrvatskoga novinarskog društva, Stjepan Čuić, predstavnik Društva hrvatskih književnika, i Antonija Kukuljica, ravnateljica Gradske knjižnice Vukovar, koja je i vodila susrete u svome mandatu, a naslijedile su je ravnateljice Vlatka Surma Szabo i Jelena Miškić.

Novinarsko-književnički susret „Grad – to ste vi“ utemeljen je kao manifestacija koja na najprimjereniji način čuva uspomenu na novinara, ratnog izvjestitelja i književnika Sinišu Glavaševića i na sve žrtve Domovinskoga rata. Ideja je susreta sačuvati ih od zaborava, s plemenitim ciljem da se sličan zločin nikada i nigdje ne ponovi.

Poseban je naglasak u okviru ove manifestacije na dimenziji zločina koji se zbio na Ovčari 20. studenoga 1991. godine gdje su žrtve bili ranjenici i civili vukovarske bolnice.

18 godina zaredom Novinarsko-književnički susreti, koji se svake godine održavaju 20. studenoga u prostoru Gradske knjižnice Vukovar, na dan kada je Siniša mučki ubijen na Ovčari, nose zajednički naziv „Grad – to ste vi“ prema posljednjoj rečenici najpoznatije iz zbirke priča – „Priči o gradu“.

Pod istim su se nazivom na ovim Susretima okupili brojni književnici poput Nevenke Nekić, Mirka Čurića, Luje Merdvidovića, Ivana Kiefera Helina, Jakše Fiamenga, Ernesta Fišera, Ivane Šojat, Andrije Vučemila, Tomislava Marijana Bilosnića, Miroslava Međimoreca, Borisa Domagoja Biletića, Diane Burazer, Ružice Cindori, Denisa Peričića, Delimira Rešickog, Branke Primorac, Lane Derkač Šalat, Dragice Vranjić Golub, Josipa Cvenića, Julijane Matanović, Stjepana Tomaša, Nikole Đutretića, Gorana Rema, Ratka Cvetnića, Grozdane Cvitan, Zorana Žmirića, Igora Beleša, Đure Vidmarovića, Tomislava Domovića, Marije Peakić Mikuljan, Stjepana Svedrovića i Gorana Piena.

O Sinišinu novinarskome radu, ali i radu Hrvatskoga radija Vukovar u nemogućim ratnim uvjetima, o jačini izgovorene riječi i novinarskoj slobodi svoja su razmišljanja na Susretima podijelili i poznati novinari poput Dragutina Lucića, Zdenka Duke, Davora Mezinića, Mladena Kušeca, Borbena Vladovića, Višnje Mišin, Ivane Petrović, Andrije Jarka, Hloverke Novak-Srzić, Zoltana Kaboka, Mirka Čurića, Stanislava Marijanovića, Davora Lončarića, Mirjane Grismajer-Hrpka te novinari Hrvatskoga radija Vukovar Josip Esterajher, Alenka Mirković-Nadž, Vesna Vuković Orešković, Adrijana Čorak, Milan Paun, Dražen Bočkaj, Janoš Keri, Amalija Lovrić i Robert Rac.

„Priče iz Vukovara“, te tople ljudske priče, često su interpretirali velikani hrvatske kazališne scene pa su tako na Susretima 2013. sudjelovali Bojana Gregorić Vejzović i Goran Grgić.

Godine 2013. Novinarsko-književnički susret „Grad – to ste vi“ bio je koncipiran kao okrugli stol na temu „Domovinski rat u suvremenoj hrvatskoj prozi“, a sličan format imao je i od 2017. do 2019. u obliku tematskih razgovora: „Europski pogledi na Vukovar 1991.“ (sudionici su bili dr. sc. Ana Holjevac Turković, dr. sc. Roman Domović, dr. sc. Danijel Labaš i dr. sc. Sandra Cvikić, a suorganizator susreta te je godine bio Područni centar Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar u Vukovaru), „Glas nade“ i „Istinom protiv zaborava“. Godine 2020. u vrijeme pandemije Covida-19 Susret je održan u formatu radijske emisije naslovljene „Glas koji ne šuti, glas koji se čuje“ tijekom koje je uz emitirane materijale iz arhiva Hrvatskoga radija Vukovar stvoren i Radio most uključenjem brojnih medijskih kuća diljem Hrvatske. Godine 2021. tema Novinarsko-književničkog susreta „Grad – to ste vi“ bila je zbirka priča i ratnih izvješća Siniše Glavaševića „Priče iz Vukovara“, a o zbirci su govorili Dražen Živić, Lidija Miletić i Petar Elez. 2022. susret je održan pod nazivom „Pogled izvana - glas hrvatskog iseljeničtva za Vukovar“.

Sudionici svih Susreta zapalili su svijeće i položili cvijeće podno biste Siniše Glavaševića, rad akademskog kipara Mladena Mikulina, koja se nalazi na ulazu u Hrvatski radio Vukovar.

Novinarsko-književničkim susretima „Grad – to ste vi“, koji su odjekivali hrvatskim radijskim eterom, odnosno svojim pričama, Siniša Glavašević spajao je radijske postaje diljem Hrvatske ujedno povezujući i spajajući domovinu u sjećanju i pijetetu prema žrtvi Vukovara, ali i beskrajnoj nadi da sve dobro ovoga svijeta: grad, ljubav, vrijeme, roditelji, djetinjstvo, zagrljaj, igra, pjesnici i vagabundi, svemir, more, pjesnici pa i sam život mogu pobijediti sve zlo.

Poslavši u svijet svoje priče, koje je nazvao svojom „dječicom“, izvrle iz dubine njegove duše Siniša se zapitao jesu li one potrebne još komu osim njemu samome i njegovu gradu.

Danas, 32 godine kasnije, potpuno sigurni možemo mu odgovoriti: Jesu! Potrebne su cijelomu svijetu!

DAN SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA 1991. – 2016.
VUKOVAR - MJESTO POSEBNOG PIJETETA

u povodu
12. NOVINARSKO-KNJIŽEVNIČKOG SUSRETA

GRAD – TO STE VI

[spomen na književnika, novinara i urednika Hrvatskog radija Vukovar Sinišu Glavaševića]

Sudjeluju:
Ivana Petrović, urednica Redakcije vanjske politike na Novoj TV
Andrija Jarak, novinar - reporter, Nove TV
Hloverka Novak-Srzić, urednica i voditeljica na HTV-u
Zoran Žmirić, književnik

Moderatori programa:
Robert Rac, glavni i odgovorni urednik Hrvatskoga radija Vukovar
Igor Beleš, književnik

organiziraju Okrugli stol:
"Izazovi suvremenoga novinarstva u aktualnom društveno-političkom okruženju i u službi običnog čovjeka"

subota, 19. studenoga 2016. godine u 18:00 sati
u Gradskoj knjižnici Vukovar,
Trg Republike Hrvatske 1

Zelvalojamo gradovačniku Grada Vukovara gospođicu Ivanu Penyvi na pedišci u organizaciji manifestacije
Remištića Gospele knjižnica Vukovar, Jovana Mileć
Društvo hrvatskog radija Vukovar, Mirjana Demić

Gradska knjižnica, Vukovar, autor fotografije: Mirna Šušter, autor slike Siniše Glavaševića: Ana Čerina Mirošević, webdizajner programiranja: Ankica Čerina Mirošević, Foto: Tihomir Čerina, Vukovar, 19. studenoga 2016.

Plakat 12. Novinarsko-književničkog susreta „Grad – to ste vi“

◆ *Znanstveno-stručni simpozij „Ratna bolnica Vukovar 1991.“*

„Riječi lete, zapisano ostaje“ – krilatica je kojom su se vodili liječnici vukovarske bolnice kada su tijekom 2005. godine odlučili progovoriti o iskustvima vezanima uz rad bolnice u ratnim uvjetima tijekom Domovinskoga rata. Uz podršku Udruge hrvatskih liječnika dragovoljaca 1990 – 1991. Ogranak Vukovarsko-srijemske županije, kao i Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, tada Opća bolnica Vukovar, krenula je u realizaciju ovoga zahtjevnog projekta.

Prvi znanstveno-stručni simpozij „Ratna bolnica Vukovar 1991.“ održan je u Pastoralnome centru sv. Bone 17. studenoga 2005. godine kao dio programa obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine. Organizacijski odbor simpozija činili su predsjednica dr. Vesna Bosanac i tajnik dr. Štefan Biro, a Stručni odbor dr. Zoran Aleksijević, dr. Vladislav Nadaš, dr. Vladimir Emedi, dr. Ana Matoš, dr. Dražen Karnaš, dr. Vladimir Horvatić, dr. Ante Todorčić i dr. Boris Kratočil, dok je administratorica simpozija bila Binazija Kolesar. Pokrovitelji toga znanstveno-stručnog simpozija bili su potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Akademija medicinskih znanosti Hrvatske, Vukovarsko-srijemska županija i Grad Vukovar. Želja, cilj i sadržaj simpozija bila je da se progovori o iskustvu, organizaciji i stručnosti pristupa ratu u potpunome okruženju kao dio velikoga projekta – studije „Uloga i značaj vukovarske bolnice tijekom agresije i okupacije grada Vukovara i njezina uloga i značaj tijekom mirne reintegracije zdravstva u hrvatskom Podunavlju“.

Prvi simpozij obuhvatio je široki tematski raspon – od „Povijesti grada Vukovara i okolice“, preko „Opsade Vukovara 1991., zbrinjavanje i evakuacija ranjenika“, „Humanitarne krize u Vukovaru tijekom Domovinskog rata“, „Kirurgije ratne bolnice u Vukovaru“, „Ratne anestezije u vukovarskoj bolnici“, „Značenje logistike u sustavu ratne bolnice u Vukovaru“, „Organizacijski ustroj integralnog zdravstva tijekom Domovinskog rata u Vukovaru i okolici“, „Uloge i značenja medicinskih sestara u liječenju i njegovanju ranjenika vukovarske ratne bolnice“ pa sve do „Evakuacije ranjenika iz ratne bolnice Vukovar“. Želja je organizatora već tada bila da organizacijom sljedećih simpozija obradi teme i iskustva vukovarske ratne medicine, ali i iskustva drugih ratnih bolnica u Hrvatskoj.

Posebni gosti na prvome znanstveno-stručnom simpoziju bili su liječnici Kliničke bolnice Mostar iz susjedne Bosne i Hercegovine. Kako su i sami imali iskustvo rada u ratnim uvjetima, bili su prava podrška i u provođenju mirne reintegracije zdravstva Republike Hrvatske.

Znanstveno-stručni simpozij od te 2005. godine redovito se i tradicionalno održava uoči Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. u našem gradu mnogobrojne eminentne stručnjake iz područja medicine. Organizacijskom odboru uz doktoricu Vesnu Bosanac i dr. Štefana Biroa već 2006. godine priključila se Binazija Kolesar, a Stručne odbore kroz godine su nadopunjavali dr. Siniša Maslovara (2017.), Anto Blažanović (2017.), Agneza Aleksijević (2021.) i Željko Hirjovati (2021.). Uz Binaziju Kolesar od 2011. godine administrativni zadatci povjereni su i Jasmini Jelisavac koja je tajnica simpozija do danas.

Već 2006. godine sudionici Znanstveno-stručnog simpozija „Ratna bolnica Vukovar 1991.“ mogli su oživjeti sjećanje na dane opsade bolnice i grada Vukovara posjetom novootvorenome Muzeju ratne bolnice – mjestu sjećanja u podrumu zgrade bolnice na autentičnoj lokaciji.

Odlukom Vijeća Udruge hrvatskih liječnika dragovoljaca 1990 – 1991. od 2009. godine ovaj znanstveno-stručni simpozij nosi naziv „Ratna bolnica Vukovar 1991. – doktor Juraj Njavro“, ističući na taj način i čuvajući uspomenu na lik i djelo ovoga vukovarskog liječnika, velikoga humanista i domoljuba.

Osim brojnih stručnih predavanja simpoziju su bili prilika za susrete liječnika koji su sudjelovali u Domovinskome ratu, kao i o promicanju istine o ulozi i važnosti vukovarske ratne bolnice kao simbola hrvatske patnje, stradanja i hrabrosti. Teme o kojima se na simpoziju govorilo uz iskustva ratne bolnice u Vukovaru vezale su se i za iskustva drugih bolnica i saniteta kako u Hrvatskoj tako i izvan nje, a neke od njih su „Transformacija zdravstva od mirnodopskog u ratni sanitet, primjer BIH“ (2005.); „Franjevačka ratna bolnica Nova Bila“ (2012.); „Kantonalna bolnica Bihać u ratnom periodu 1992. – 1995.“ (2010); „Organizacija Doma zdravlja Dubrovnik tijekom okupacije“ (2010.); „Logistička podrška KB Osijek susjednim bolnicama tijekom Domovinskog rata“ (2010); „Uloga KBC Rijeka u Domovinskom ratu“ (2012.); „Organizacija rada Vinkovačke bolnice u Domovinskom ratu“ (2010.); „Sanitetska služba 105. brigade hrvatske vojske iz Bjelovara“ (2014.); „Sanitet 121. brigade Nova Gradiška u Domovinskom ratu“ (2016.) i druge.

Važno je istaknuti kako su se među brojnim temama koje su obrađivane tijekom godina našle i one vezane za rehabilitaciju, standarde u skrbi za branitelje iz Domovinskoga rata, skrbi za branitelje sa psihičkim traumama i druge, a koje govore o tome kako je potreba za zdravstvenom skrbi branitelja i stradalnika Domovinskoga rata još uvijek aktualna tema. Vukovarska bolnica u tome segmentu pružanja medicinske skrbi planira pokrenuti Centar za rehabilitaciju žrtava rata.

Tijekom godina Znanstveno-stručnome simpoziju podršku su pružali i Hrvatski liječnički zbor, Hrvatska liječnička komora, Hrvatska komora medicinskih sestara i dr.

Znanstveno-stručne simpozije „Ratna bolnica Vukovar 1991.“ pratila su i izdanja zbornika od kojih je prvi javnosti predstavljen 2006. godine, nešto manje od godinu dana poslije održavanja. Drugi zbornik tiskan je 2010. godine i u njemu su predstavljeni radovi od drugog do petog Znanstveno-stručnog simpozija. U trećemu broju zbornika Znanstveno-stručnoga simpozija nazivu Ratna bolnica Vukovar 1991. dodaje se i dr. Juraj Njavro, a zbornik započinje tekstom o 150 godina prve gradske bolnice u Vukovaru. Četvrti i peti zbornici izdani su 2014. i 2016. godine. Sudeći po odjecima koje su simpoziji, ali i zbornici imali u široj stručnoj javnosti, oni su donijeli nova iskustva u području ratne medicine te otvarali nove pristupe i uvide u medicinski rad vukovarske bolnice i Domovinski rat.

Biti čovjek u vremenu kada je čovjek čovjeku vuk najteže je iskušenje pred koje možemo biti dovedeni. Djelatnici ratne bolnice u Vukovaru svojom su hrabrošću, odlučnošću, ali nadasve humanizmom pokazali kako su zahtjevna i neljudska vremena ona koja stvaraju heroje.

Znanstveno-stručni simpozij „Ratna bolnica Vukovar 1991.“ u Pastoralnom centru sv. Bone

◆ *Predvečernji spomen na žrtvu Vukovara 1991.*

Postoje dani u povijesti svakoga čovjeka ili obitelji koji se s nestrpljenjem očekuju, koji nas okupljaju i koji čine dio naše obiteljske memorije. Postoje takvi dani i u memoriji cijeloga naroda. Takav je dan 18. studeni. Dan je to kada je nakon tromjesečne bjesomučne opsade pod naletom nezamislivo nadmoćnijega neprijatelja slomljen otpor Vukovara. Dan je to kada je Vukovar svojom žrtvom obranio Hrvatsku i zauvijek postao pobjednik jer je žrtva.

Kako bismo se uvijek iznova prisjećali najtežih, ali i najponosnijih dana vukovarske, ali i hrvatske povijesti, Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru već niz godina u službenom programu Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine sudjeluje programom „Predvečernji spomen“, čije su idejne začetnice profesorice hrvatskoga jezika Štefica Šarčević i Vesna Karaula. Program je to koji zajednički realiziraju Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru i Gimnazija Vukovar, uz podršku drugih partnera: Hrvatskoga doma Vukovar, Franjevačkoga samostana u Vukovaru, Područnoga centra Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar u Vukovaru, Gradske knjižnice Vukovar, Gradskoga muzeja Vukovar i drugih, nastojeći iskazati svoju zahvalnost svima koji su za našu slobodu dali najviše – svoje živote.

Program „Predvečernji spomen na žrtvu Vukovara 1991.“ Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru prvi put je organizirao 2006. godine, a kroz godine je postao tradicionalnim oblikom obilježavanja vukovarske žrtve. Program je realiziran u različitim oblicima, ali uvijek s istom porukom ponosa i zahvalnosti.

spomen

Među brojnim programima, među kojima su predstavljane knjige (*Kronika franjevačkog samostana u Vukovaru – godine progonstva i povratka u Vukovar. Grad tisuću istina*), razgovori s književnicima („Rat u otkucaju srca“, „Žensko pismo u/o ratu“), koncerti zborova, orguljaški koncert („Vukovarske ratne razglednice – glazbom protiv agresije“) i koncert glazbenika tamburaša, glazbeno-scenski recitali („Dunav nije prestao teći“, „Za moj grad“, „Nad gradom lebde anđeli bijeli“), prikazivanje dokumentarnih filmova („Vukovar – petnaesta postaja križnoga puta“) i stručnih predavanja („Hrvatski jezik kao čuvar baštine i temelj nacionalnog identiteta“), osobito smo ponosni na suradnju našega Ogranka s dramsko-recitatorskom skupinom Gimnazije Vukovar „Sunčani grad“. Različitim scenskim uprizorenjima, počevši od Ivšićeve drame istoga nazivlja (2014.), preko dramskih preradbi autora Lade Martinec i Snježane Sinovčić pod nazivom „Živim“ (2015.) i „Tko zna hoće li sutra postojati“ Miroslava Međimorca i Amara Bukvića (2019.), do raznovrsnih glazbeno-scenskih igara, mladi gimnazijalci pokazali su kako promišljaju, sjećaju se i žive istinu o svome gradu, ali i kako sanjaju njegovu budućnost.

U okviru programa „Predvečernjeg spomena“ redovito se svake druge godine prigodnim plaketama nagrađuju i autori najboljih radova pristiglih na Natječaj Ogranka za kraće književno djelo ili zbirku poezije o hrvatskome Domovinskom i obrambenom ratu. Brojni radovi u prozi ili poeziji koji pristižu na natječaj jasan su znak kako je tema Domovinskog pravednog i obrambenog rata još uvijek inspiracija mnogima. Povjerenstvo za odabir najboljih radova čine: Vesna Karaula, Petar Elez, Tijana Pavliček, Darija Benaković i Tanja Belobrajdić.

Od 2018. godine program „Predvečernjeg spomena na žrtvu Vukovara 1991. godine“ Ogranak je organizirao izvan Vukovara. Domaćin prvog događanja bio je Muzej Mimara u Zagrebu gdje je program organiziran 12. studenoga. U svečanome programu sudjelovao je zbor Osnovne škole Izidora Kršnjavog iz Zagreba, solistice na klaviru Umjetničke akademije Sveučilišta J. J. Strossmayera iz Osijeka, kao i studenti Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu. Ulomke iz djela akademika Pavla Pavličića o Vukovaru govorili su učenici Gimnazije Vukovar. Sve okupljene pozdravio je predsjednik Matice hrvatske dr. sc. Stipe Botica.

Sljedeće godine u programu koji je organiziran u Zagrebu nastupili su mladi umjetnici iz Osnovne glazbene škole Rudolfa Matza, kao i višeglasni zbor Glazbenih odjela Osnovne škole Dragutina Tadijanovića iz Vukovara. Okupljeni u svečanoj dvorani Jure Petričevića slušali su tekst o vukovarskim pjesnicima ubijenima u Domovinskomu ratu Reneu Matoušku, Ivanu Baranjeku i Siniši Glavaševiću te nesretno stradalome Darku Dombaju, kao i njihove odabrane pjesme i tekstove. Pokrovitelj programa bio je predsjednik Hrvatskog sabora Republike Hrvatske.

Predvečernji spomen na žrtvu Vukovara 1991. godine u Pastoralnom centru sv. Bone

◆ *Sat povijesti iz Vukovara*

„Sat povijesti iz Vukovara“ projekt je učenika i učitelja Osnovne škole Dragutina Tadijanovića, jedinstven u Republici Hrvatskoj, koji je uvod u mrežnu nastavu kakvu danas poznajemo. U svibnju 2007. godine skupina učitelja škole povodom Dana Grada Vukovara organizirala je videosusret s Prvom osnovnom školom Varaždin. Tom prigodom učenici su u neposrednu kontaktu jedni drugima govorili o svojim gradovima i tako jedni od drugih učili.

Godine 2010. ravnateljica škole Lidija Miletić pokrenula je ideju zajedničkoga sata povijesti s temom Domovinskoga rata i obrane Vukovara kao njegova simbola, a koji bi ostvarili s više škola iz cijele Hrvatske. Izvršnu organizaciju projekta preuzeo je učitelj povijesti Darko Tufekčić, a potrebnu tehničku podršku osigurao je CARNET (od 2010. do 2014.) svojom videokonferencijskom mrežom postavljenom na sveučilištima i veleučilištima u većim gradovima, a koordiniranom iz Računalnoga centra Srca iz Zagreba. Od 2015. godine ulaskom škole u projekt „e-Škole, Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola (pilot projekt)“ ostvareni su tehnički uvjeti za realizaciju Sata povijesti iz same škole.

Podršku projektu pružila je i Agencija za odgoj i obrazovanje, Podružnica Osijek.

Prvi sat povijesti realiziran je u konferencijskoj dvorani Veleučilišta Lavoslava Ružičke 2010. godine s temom „Bitka za Vukovar“. Važno je ovdje spomenuti i škole koje su sudjelovale u prvome Satu povijesti, a to su: OŠ Lapad, Dubrovnik, OŠ dr. Jure Turića iz Gospića, OŠ Marija Martinolića s Maloga Lošinja, Prva Osnovna škola iz Varaždina, OŠ Vladimira Nazora iz Svetoga Ilije, OŠ Brodarica iz Brodarice, OŠ Sućidar iz Splita, OŠ Stoja iz Pule, OŠ Marije i Line iz Umaga, OŠ Dragutina Tadijanovića iz Zagreba, OŠ Matije Gupca iz Zagreba, OŠ Jagode Truhelke iz Osijeka, OŠ Čeminac iz Čeminca i OŠ Antuna Bauera iz Vukovara.

Sat povijesti 2012. godine obilježilo je radosno i ponosno zajedništvo kada je stigla vijest o oslobađajućoj presudi generalima Čermaku, Markaču i Gotovini. Dijeliti oduševljenje i ponos koji je u tome trenutku osjećala cijela domovina Hrvatska bilo je za sve učenike nezaboravno iskustvo.

Od 2010. godine ovaj je projekt postao tradicionalna manifestacija u okviru službenoga programa obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine s ciljem da se kroz različite aspekte života i djelovanja učenike upozna s različitim licima Domovinskoga pravednog i obrambenog rata. U Satu povijesti sudjelovalo je preko 5000 učenika iz preko 40 škola iz različitih dijelova Hrvatske, a obrađene su teme: „Bitka za Vukovar“ (2010.), „Koliko učim i znam o Domovinskom ratu“ (2011.), „Riječ o Domovinskom ratu – Domovinski rat u književnoj riječi“ (2012.), „Pozdrav Liko, Velebita diko“ (2013.), „Plači mili Zadre moj“ (2014.), „Iseljena Hrvatska u Domovinskom ratu“ (2015.), „25 godina bitke za Vukovar – na temeljima povijesti mi gradimo novu budućnost“ (2016.), „Učitelji u Domovinskom ratu – učitelji uče primjerom“ (2017.), „Hrvatska baština kao hrvatski identitet u Domovinskom ratu“ (2018.), „Novinari u Domovinskom ratu – riječ i slika glasniji od tenkova“ (2019.), „Mir nebu nad Hrvatskom – 25. godina Oluje“ (2020.), „Golubice lete u vječnost“ (2021.), „Naša pjesma, naša snaga“ (2022.).

U Satu povijesti sudjelovali su i gosti, ugledni predstavnici kulturnih i znanstvenih institucija od kojih su neki dr. sc. Dražen Živić, dr. sc. Vlado Šakić, književnica Ivana Simić Bodrožić; ministrica Blaženka Divjak i ministri Mate Granić, Ante Kotromanović i Tomo Medved; državni tajnik Zvonko Milas, ravnateljica Agencije za odgoj i obrazovanje Jadranka Žarković-Pečenković, ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar Ružica Marić, hrvatski branitelji i dr.

Godine 2017., uz potporu izdavačke kuće „Alfa“, tiskana je i zbirka učeničkih radova kao odjek šestog Sata povijesti na kojemu se učenicima obratila predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović, a čija je poruka objavljena kao uvod u zbirku. Putem svojih literarnih i likovnih radova učenici 11 osnovnih škola iz 11 hrvatskih mjesta (Dubrovnika, Maloga Lošinja, Velike Gorica, Bregane, Zadra, Začretja, Šenkovca, Kutine, Varaždina, Svetoga Ilije i Vukovara) pokazali su koliko vole herojski grad Vukovar i svoju domovinu Hrvatsku.

Svaki poziv na sudjelovanje u Satu povijesti završava simboličnom rečenicom:

Povijest je učiteljica života, na nama je da branimo i ističemo vrijednosti borbe za samostalnu domovinu Hrvatsku vođeni svjetlom dobrote i ljubavi.

S osobitim poštovanjem, srdačan pozdrav iz herojskoga grada Vukovara!

HRVATSKA BRIGADA
BRIGADA

T

Antique
cafe

vip

B-35
Ludwig
Balk

◆ *Susret ratnih izvjestitelja*

Zbor ratnih izvjestitelja Hrvatske radiotelevizije osnovan je u studenome 2010. godine u Vukovaru na poticaj ratnih reportera iz HRT Centra Osijek. Upravo su HRT-ovi novinari, snimatelji i članovi snimateljskih ekipa bili prvi koji su izvještavali o ranim žarištima srbijanske pobune, postavljanju barikada i blokadama prometnica te prvim ratnim operacijama u sklopu napada na državnopravni ustroj Republike Hrvatske. Ratni izvjestitelji svjedočili su napadima na civile, ali i njih same, pri čemu su mnogi ranjeni. Izvjestitelji Žarko Kaić, Gordan Lederer, Đuro Podboj, Nikola Stojanac, Željko Ružičić i Branimir Polovina poginuli su na radnim zadacima, a Siniša Glavašević, simbol ratnog novinarstva, ubijen je na Ovčari.

Zbog svega toga se u Vukovaru, Gradu Heroju, okupljaju kako bi očuvali spomen na svoje poginule kolege, koji su baš kao i poginuli hrvatski branitelji dali najveći mogući obol Domovinskome ratu. Prisjećaju se pritom slavni dana stvaranja naše domovine u kojima su sudjelovali rame uz rame, ravnopravno, na prvim crtama bojišnice, pronoseći istinu o brutalnoj agresiji na Republiku Hrvatsku.

Naša je država obranjena puškom i junačkim srcem hrvatskih branitelja, ali i izvješćima, snimljenim kadrovima i autentičnim tonovima ratnih reportera HRT-a. Bili su na mjestu svih ratnih razaranja u zemlji, često izloženi paljbi namijenjenoj isključivo njima, jer neprijatelj je znao da ako ubije glasnike istine, ubit će i nju samu. No, u tome nije imao uspjeha. Hrvatska je dobila i medijski rat, upravo zahvaljujući ratnim izvjestiteljima.

Godine 2022. održan je 12. susret ratnih izvjestitelja, a tradicionalno se održava u Pastoralnome centru sv. Bone u Vukovaru.

*Susret ratnih
izvjestitelja
u Hotelu „Lav“*

◆ *GRAD U ŠKOLJCI - festival neobjavljene domoljubne poezije*

Udruga Braniteljice Domovinskog rata RH organizator je festivala najljepše neobjavljene domoljubne poezije. Idejni je začetnik ovoga festivala braniteljica i poznata spisateljica Tanja Belobrajdić.

Godine 2022. održao se jubilarni deseti festival u sklopu programa obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara. Ideja je bila objavom prvoga natječaja utemeljiti stalni festival domoljubne poezije, no prije svega potaknuti na pisanje iste kako bi se stihom i riječju očuvale vrijednosti Domovinskoga rata i sjećanja na sve poginule i nestale braniteljice i branitelje. Od 2013. do 2017. godine festival je nosio naziv „Pjesmom protiv zaborava“, a od 2018. godine pa do danas festival se održava pod nazivom „Grad u školjci“. Ime je promijenjeno u spomen na pokojnoga branitelja i pjesnika Vukovarca Darka Dombaja, koji je autor pjesme „Grad u školjci“.

Natječaj se objavljuje svake godine, a pjesme pristizu iz cijele Hrvatske i inozemstva nakon čega ih povjerenstvo ocjenjuje. Trideset najbolje ocijenjenih pjesama objavljuju se u zborniku, a od 2018. godine udruga je ujedno i izdavač zbornika. Članica udruge Verica Marunček voditeljica je projekta te je zadužena za cjelokupnu tehničku provedbu festivala. O kvaliteti pristiglih radova govori i činjenica da je pjesma koja je 2021. godine osvojila prvu nagradu uvrštena u udžbenik za osnovne škole.

Festival „Grad u školjci“ u Gradskoj knjižnici Vukovar

◆ *Večer pijeteta i sjećanja na žrtvu Vukovara*

Dana 17. studenoga 2014. godine prvi je put održana Večer pijeteta na inicijativu Nacionalnoga sindikata policije MUP-a RH u Pastoralnome centru sv. Bone. Tada je prvi put organiziran takav program u sklopu obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara, kako bi se podsjetilo na mjesto i ulogu hrvatske policije u obrani, ali i kasnijoj reintegraciji Vukovara i hrvatskog Podunavlja u ustavno-pravni poredak RH. Nakon 2014. godine svaka sljedeća Večer pijeteta održala se u Hrvatskome domu Vukovar, a do sada je Nacionalni sindikat policije MUP-a RH osam puta održavao ovaj prigodni program, izuzevši 2020. godinu kada zbog pandemije koronavirusa program nije održan.

Večer pijeteta putem izvedbi glumaca HNK, izvođenja domoljubnih pjesama te čitanja svjedočanstava o ratnome stradanju u Vukovaru podsjeća na neke od događaja iz rata kao što su logor „Velepromet“, smrt Martine Štefančić i drugi. S istim ciljem 2015. godine prikazan je film „Ovčara – neispričana priča“ u produkciji Nacionalnoga sindikata policije MUP-a RH, a predstavljena je i knjiga „Hrvatska policija u obrani grada Vukovara 1990. – 1998.“

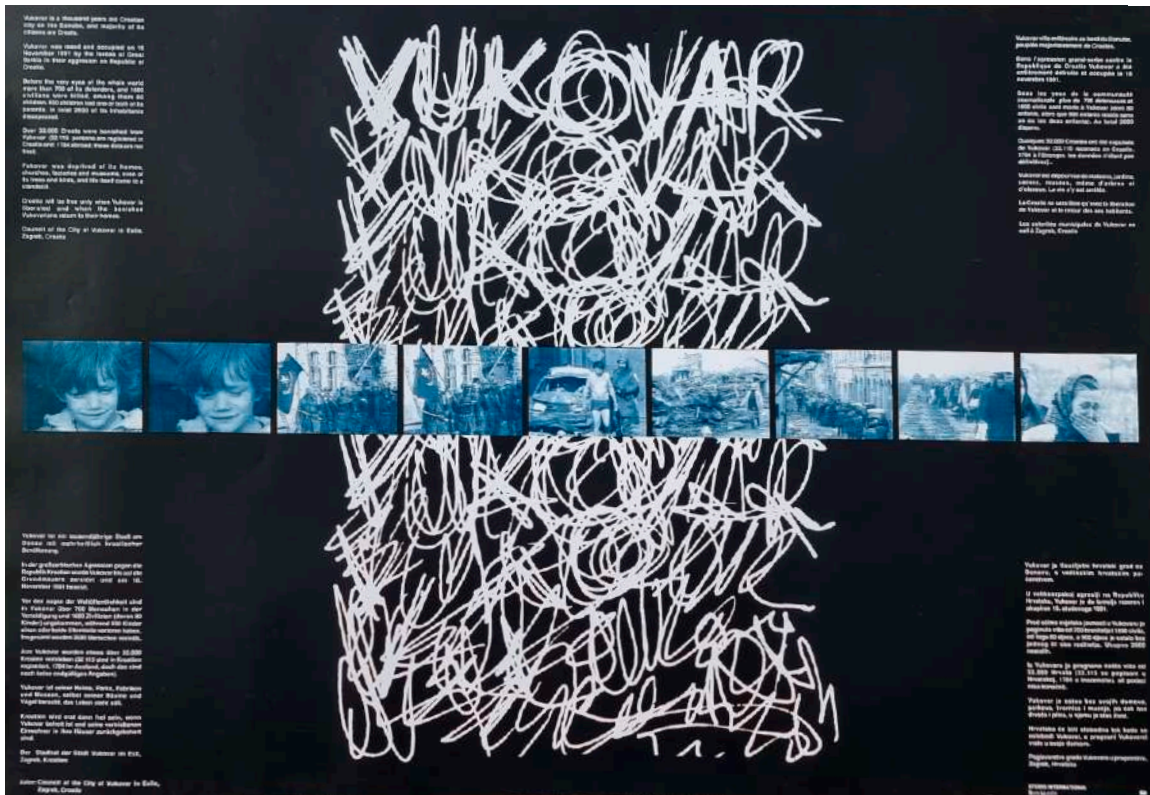
Od 2014. do 2022. u programu Večeri pijeteta sudjelovali su glumci HNK Osijek Robert Kurbaša, Zorko Bagić, Miroslav Čabraja, Sandra Lončarić i drugi te Vukovarac Darko Milas, ali i glazbenici Miroslav Škoro, Đani Stipaničev, Vladimir Kočiš Zec, Krunoslav Kićo Slabinac te klapa Kurjože, Palma, Sv. Juraj, Lindo, Neverin i drugi.

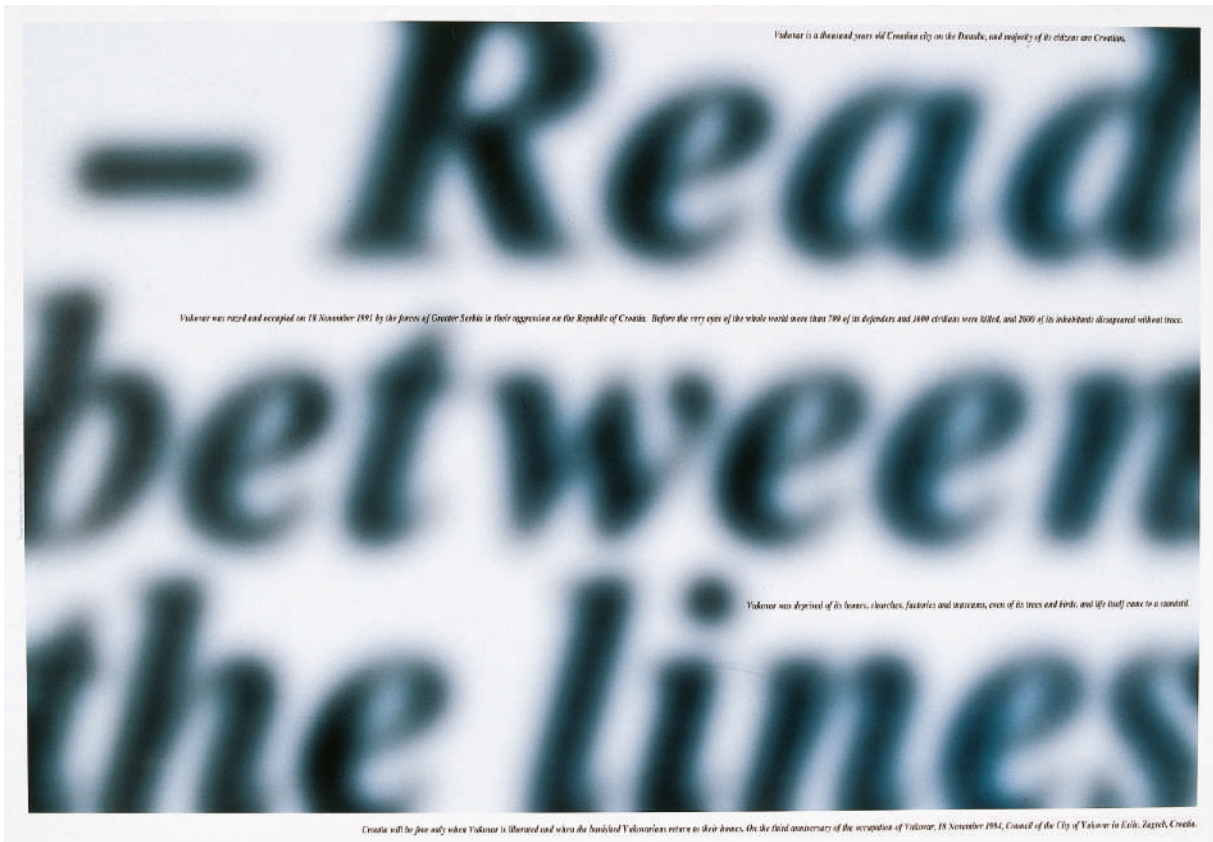

Večer pijeteta i sjećanja na žrtvu Vukovara u Hrvatskom domu Vukovar

U progonstvu je godišnjice Vukovara pratio prigodan plakat Borisa Ljubičića.

1994.

2001.

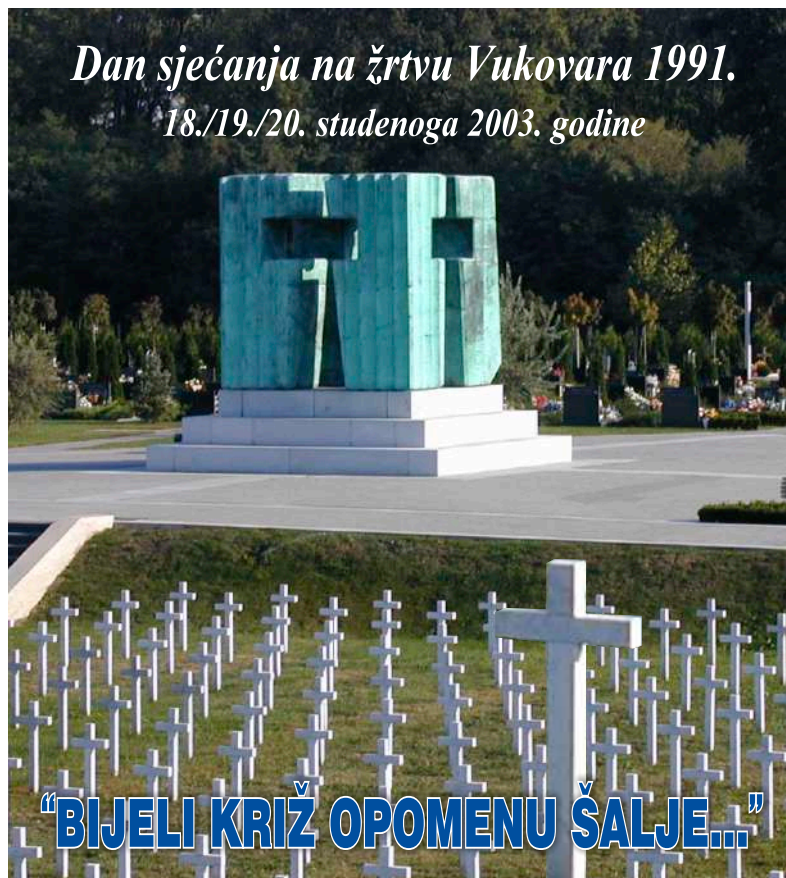

2002.

Program nakon povratka od 2002. godine prati i posebno dizajnirani plakat.

2003.

2004.

DANI SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA 1991. 18./19./20. studenoga 2005.

»GDJE DA TRAZIM SINA SVOGA?«

2005.

» HODOČAŠĆE HRVATSKOJ SLOBODI «

18./19./20. STUDENOGA 1991.
DANI SJEĆNJA NA ŽRTVU VUKOVARA 1991.
18./19./20. STUDENOGA 2006.

2006.

**»U VUKOVAR
ZA ISTINU I PRAVDU«**

**18., 19., 20. studenoga 2007.
DANI SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA 1991.**

2007.

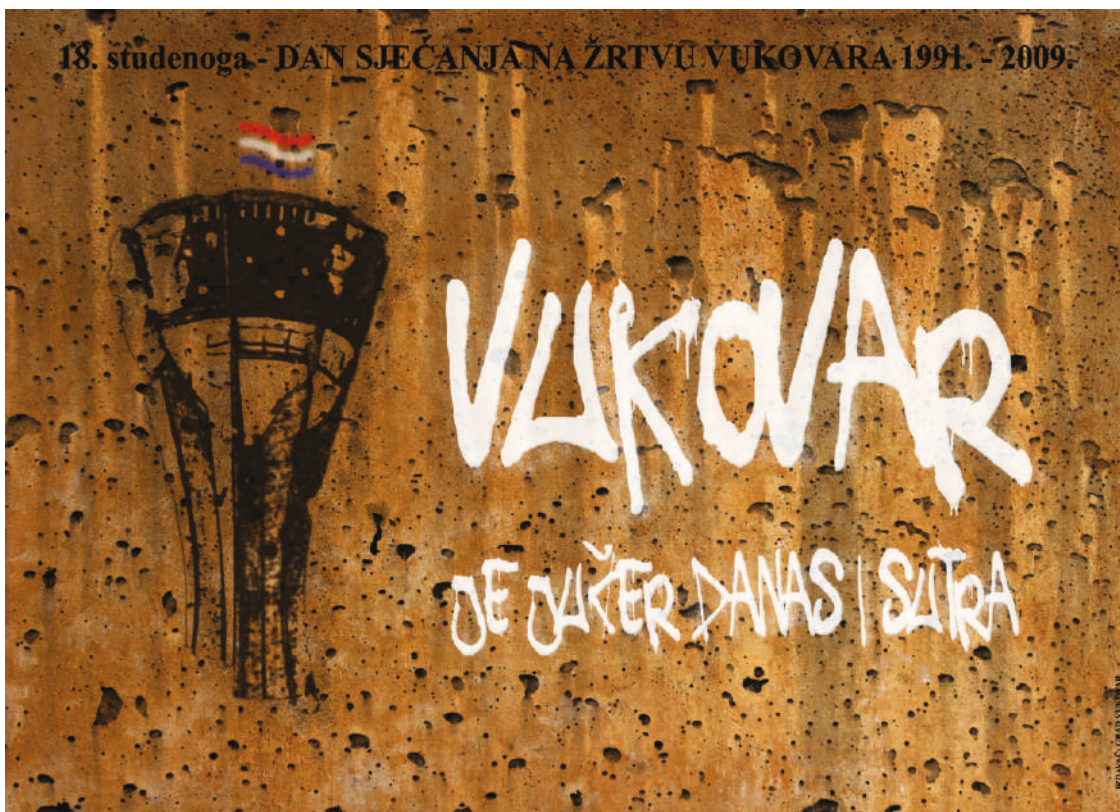
18. studenoga 1991.-2008. - Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991.

2008.

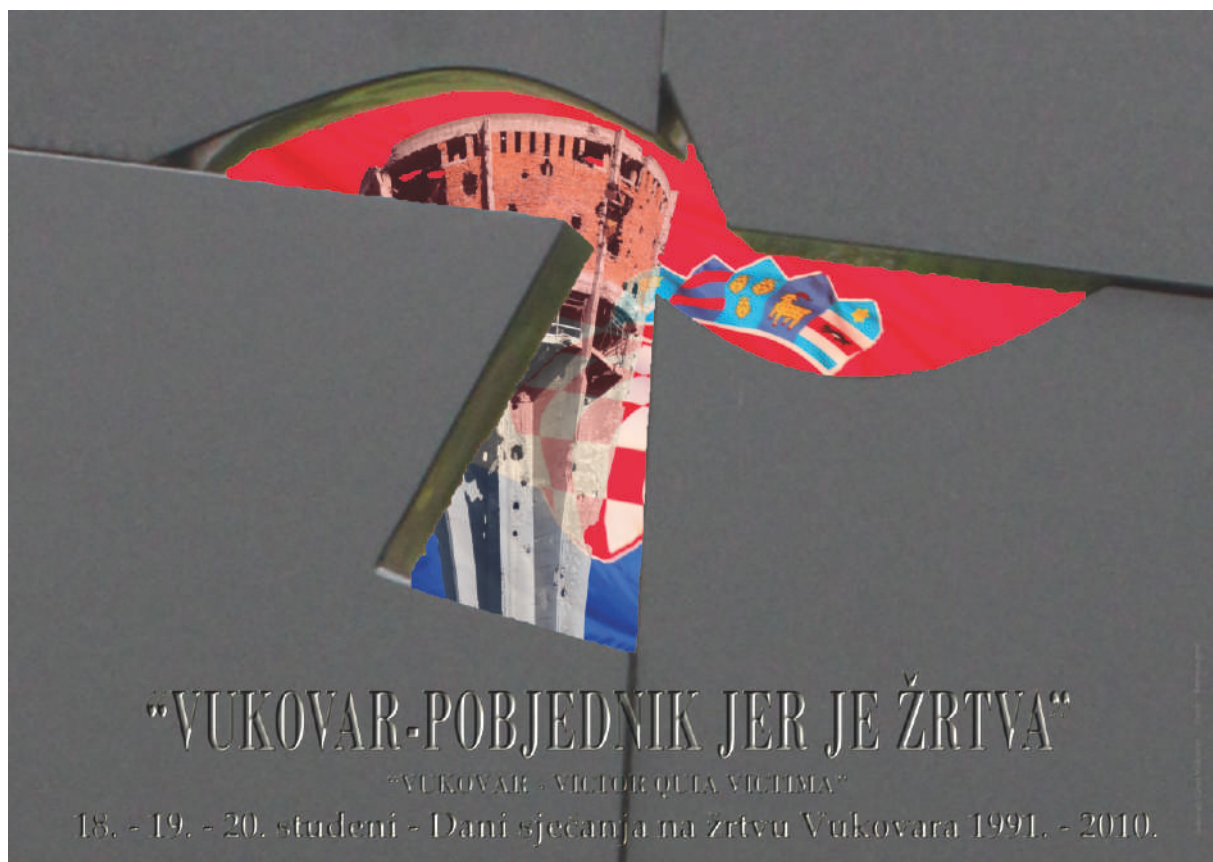

VUKOVAR JE LIJEPA NAŠA, VUKOVAR JE MOJA HRVATSKA

18. studenoga - DAN SJEĆANJANA ŽRTVU VUKOVARA 1991. - 2009.

2009.

2010.

2011.

18. studenoga - Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991.-2011.

18.11.1991.

18.11.2012.

VUKOVARU IME SVETO

2012.

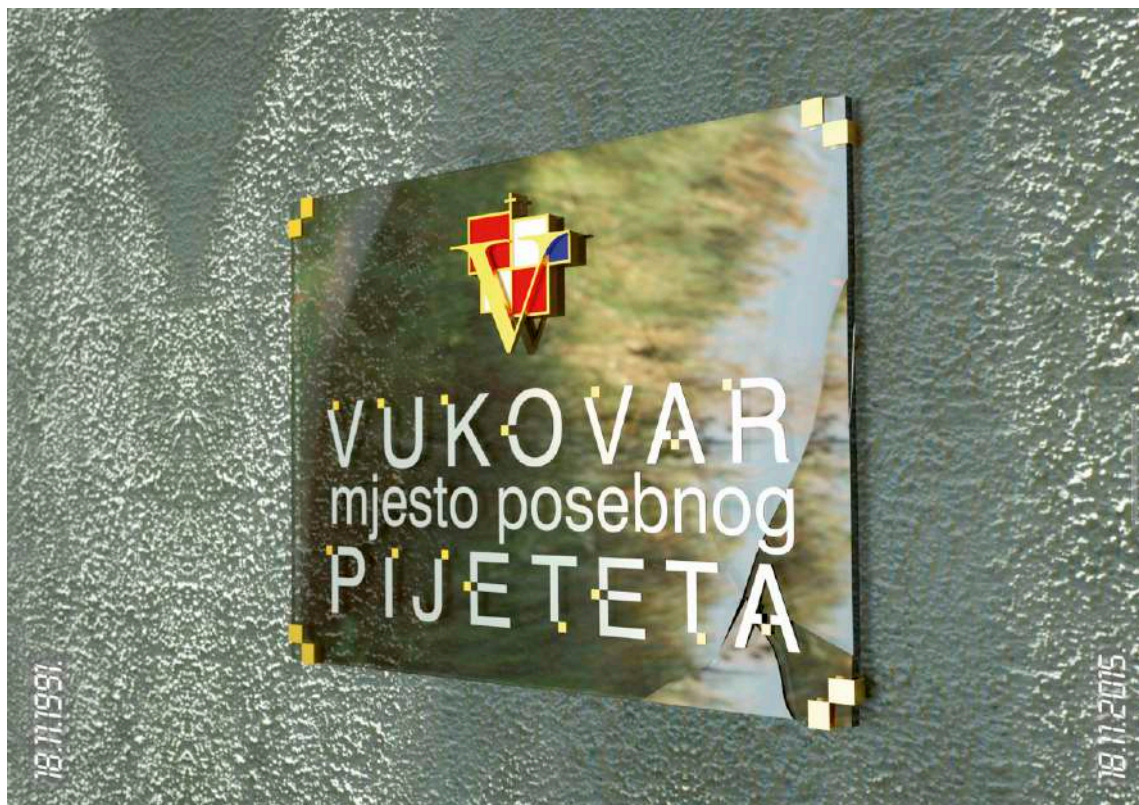
2013.

2014.

2015.

2016.

2017.

2018.

2019.

2020.

Popis literature

- BIČANIĆ, A. (gl. ur.) (2021.), *Herojski Vukovar. 1. knjiga: priprema i provedba velikosrpske oružane agresije na Hrvatsku i Vukovar 1991. godine i ogromne posljedice agresije*, Zagreb – Vukovar: Društvo za promicanje hrvatske kulture i znanosti CROATICA.
- CVIKIĆ, S., ŽIVIĆ, D., ŽANIĆ, M. (2015.), Vukovar 1991 Battle and Cultural Memory, *Culture. International Journal for Cultural Researches*, vol. IV, no. 5, 71-80.
- CVIKIĆ, S., ŽIVIĆ, D., MARAS KRALJEVIĆ, J. (2021.), *Rat, ljudi, brojevi – Vukovar 1991. i danas*, Vukovar: Državni arhiv u Vukovaru, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
- JURČEVIĆ, J. (2000.), Povijesno značenje Vukovara '91., u: J. JURČEVIĆ (ur.), *Vukovar '91. Značenje, vrednote, identitet*, Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 11-18.
- KARAČ, Z. (2004.), The Tragedy of the Urban Heritage of Vukovar. Destruction of the Croatian and European Town Identity in 1991, in: J. JURČEVIĆ, D. ŽIVIĆ, B. ESIH (eds.), *Vukovar '91: international echoes and signifance*, Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 125-144.
- KOSEC, B., PERKOVIĆ, A. (2009.), *Kronika franjevačkog samostana u Vukovaru – godine progonstva i povratka*, Vukovar: Ogranak Matice hrvatske Vukovar, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda.
- KUFRIN, K., ŽANIĆ, M. (2016.), Obilježavanje i sjećanje. Značenje 18. 11. u godinama progonstva i vremenu nakon povratka, u: ŽIVIĆ, D., ŠPOLJAR VRŽINA, S., ŽEBEC ŠILJ, I., MIHALJEVIĆ, V. (ur.), *Što je Vukovar Hrvatskoj i Europi?*, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru, Zagreb – Vukovar, 137-151.
- MARIJAN, D. (2013.), *Obrana i pad Vukovara*, Zagreb: Hrvatski institut za povijest.
- NAZOR, A. (2011.), *Greater-Serbian Aggression Against Croatia in the 1990s*, Zagreb: Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata.
- ROGIĆ, I. (1993.), Vukovar '91. i hrvatski nacionalni identitet, *Društvena istraživanja*, god. 2, br. 2-3, 501-519.
- ROGIĆ, I. (1998.), *Smaragdni brid. Vukovar '91. i hrvatski nacionalni identitet*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- SUČIĆ, S., ŽIVIĆ, D. (2007.), Značenje Vukovarske bitke u stvaranju i obrani hrvatske države, u: D. ŽIVIĆ, I. ŽEBEC (ur.), *Vukovar – hrvatska baština i perspektive razvoja*, Zagreb – Vukovar: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 73-96.
- ŠAKIĆ, V. (2000.), Što je načelo Vukovar (znanstvena bilješka – 17. 11. 1998.), u: J. JURČEVIĆ (ur.), *Vukovar '91. Značenje, vrednote, identitet*, Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 19-26.
- ŽANIĆ, M. (2014.), Društveni okviri obilježavanja. Vukovarska bitka i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, u: I. ŽUŽUL et al (ur.), *Kultura, identitet, društvo – europski realiteti*, Osijek – Zagreb: Odjela za kulturologiju Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, 262-277.
- ŽANIĆ, M., KUFRIN, K., ŽIVIĆ, D. (2016.), Kultura i sjećanje na rat: Vukovarska bitka i njezini društveni odjeci, *Migracijske i etničke teme*, god. 32, br. 2, 245-270.
- ŽANIĆ, M. (2017.), *Kultura sjećanja između emocija i institucija. Reprezentiranje Vukovarske bitke od 1991. do 2016.*, Biblioteka Studija, knjiga 35, Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar.
- ŽANIĆ, M., ŽIVIĆ, D. (2017.), Oblikovanje kulturnog identiteta Vukovara u godinama progonstva (1991. – 1998.), u: D. TASLIDŽIĆ HERMAN (ur.), *Granice & identiteti*, Beli Manastir/Vukovar: Zavod za baranjsku povjesnicu Beli Manastir, Državni arhiv u Vukovar, 195-204.
- ŽIVIĆ, D. (2012.), Izazovi i mogućnosti poslijeratne revitalizacije Grada Vukovara, *Hrvatski geografski glasnik*, god. 74, br. 1, 75-90.
- ŽIVIĆ, D. (ur.) (2012.), *Victor Quia Victima. Nada za Hrvatsku*, Zagreb – Vukovar: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Ogranak Matice hrvatske Vukovar.
- ŽIVIĆ, D. (2016.), Ratne slike Vukovara – dokumenti zločina i čuvari sjećanja, u: ŽIVIĆ, D., ŠPOLJAR VRŽINA, S., ŽEBEC ŠILJ, I., MIHALJEVIĆ, V. (ur.), *Što je Vukovar Hrvatskoj i Europi?*, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Ogranak Matice hrvatske u Vukovaru, Zagreb – Vukovar, 201-215.

Zahvala

Prije svega iskreno i srdačno zahvaljujemo svim autorima tekstova koji su dio ove monografije: Tomislavu Čorku, Barbari Lovrić, Draženu Živiću, Vesni Karauli, Ivici Jagodiću, Ružici Marić, Anti Blažanoviću, Vini Rakić, Ljiljani Alvir, Sandri Rapčak Škomrlj, Zdravku Komšiću, Svjetlani Dželaliji, Ivani Bendri, Lidiji Miletić, Tijani Pavliček, Antoniji Kukuljici, Boni Tomaševiću i Izvršnome odboru Zbora ratnih izvjestitelja HRT-a.

Hvala svima koji su svojim savjetima, komentarima ili pak ustupanjem fotografija i druge arhivske građe doprinijeli izradi ove monografije. Stoga posebno zahvaljujemo Gradskome muzeju Vukovar koji nam je ustupio arhivske fotografije, zatim Hrvatskome radiju Vukovar koji je izdvojio novinske članke vezane za temu obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, Državnome arhivu Vukovar koji je selektirao i kronološki poredao novinske članke te dodatno skenirao dokumentaciju koju smo im dostavili. Nadalje, zahvaljujemo i Miroslavu Šlafhauzeru koji je iz fotoarhive Grada Vukovara odabrao fotografije te ih kronološki i tematski rasporedio, čime nam je uvelike olakšao posao, Biljani Pavlović koja je pretragom arhivske građe značajno doprinijela tome da podatci zabilježeni u ovoj monografiji budu što točniji i detaljniji te Borisu Ljubičiću koji je svojim sugestijama i doradom dao doprinos u kreiranju naslovnice.

Ovo je prilika i za zahvalu svim udrugama i institucijama koje su posljednje 32 godine svojim programima unaprjeđivali i oblikovali službeni program obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine i koji su nam pišući o povijesti nastanka tih programa pomogli da ova monografija bude izdana i da kao takva sadrži pregršt informacija i detalja te sve ono što želimo prenijeti na mlađe generacije. Stoga zahvaljujemo:

- Gradskom muzeju Vukovar
- Nacionalnoj memorijalnoj bolnici „Dr. Juraj Njavro“ Vukovar
- Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Vukovar
- Gradskoj knjižnici Vukovar
- Ogranku Matice hrvatske u Vukovaru
- Osnovnoj školi Dragutina Tadijanovića Vukovar
- Savezu udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja
- Udruzi roditelja i obitelji zarobljenih i nasilno odvedenih hrvatskih branitelja „Vukovarske majke“
- Hrvatskom društvu logoraša srpskih koncentracijskih logora
- Udruzi djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskog rata
- Udruzi Braniteljice Domovinskog rata Republike Hrvatske
- Zboru ratnih izvjestitelja Domovinskog rata Hrvatske radiotelevizije
- Nacionalnom sindikatu policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Naposljetku, zahvaljujemo i svima drugima koji svih ovih godina svojim programima, izložbama, koncertima, sportskim te svim drugim aktivnostima, porukama mira i paljenjem svijeća u Vukovaru i mnogim drugim gradovima u Hrvatskoj i izvan nje čuvaju uspomenu i sjećanje na žrtvu Vukovara.

Sadržaj

PREDGOVOR (Ivan Penava)	05
VUKOVARSKA BITKA: kontekst, značenje, simbol	07
<i>Uvod (dr. sc. Dražen Živić)</i>	07
<i>Vukovarska bitka - opći kontekst (dr. sc. Dražen Živić)</i>	08
<i>Zločini nad gradom, njegovim braniteljima i civilnim stanovništvom (dr. sc. Dražen Živić)</i>	10
<i>Vukovar '91 - simbol pobjede i trpljenja (dr. sc. Dražen Živić)</i>	12
KOLONA SJEĆANJA ZA HEROJE VUKOVARSKE BITKE	16
<i>Simbolika Kolone sjećanja (Tomislav Čorak)</i>	16
<i>Dani sjećanja na Vukovar 1991. u progonstvu (Tomislav Čorak)</i>	17
<i>Došao je i taj trenutak - Hrvatska i Vukovarci na Dunavu 1998. (Tomislav Čorak)</i>	28
<i>18. studeni - Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine (Tomislav Čorak)</i>	33
<i>Kolona sjećanja u Vukovaru - čast i ponos Hrvatske (Tomislav Čorak)</i>	37
<i>Kolona sjećanja u Vukovaru nakon 2000. godine (Tomislav Čorak, Barbara Lovrić)</i>	39
<i>U koloni sjećanja žrtve Vukovara živjet će zauvijek (Tomislav Čorak)</i>	46
<i>Svečani program obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara u dvorištu Nacionalne memorijalne bolnice "dr. Juraj Njavro" u Vukovaru (Vesna Karaula, prof., Darko Milas)</i>	52
ŽRTVA BOROVA NASELJA ZA DOMOVINU (Ljiljana Alvir)	58
KONCENTRACIJSKI LOGOR VELEPROMET (Zdravko Komšić)	61
OVČARA - VJEČNA RANA (Sandra Rapčak Škomrlj)	64
MOLITVENA OBILJEŽAVANJA DANA SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA 1991. (fra Ivica Jagodić)	68
TRADICIONALNE MANIFESTACIJE U SKLOPU PROGRAMA DANA SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA	77
<i>Svjetlosna rijeka sjećanja (Ružica Marić, prof.)</i>	77
<i>I u mom gradu Vukovar svijetli (dr. sc. Vini Rakić)</i>	78
<i>Znanstveno-stručni skup „Vukovar '91.“ (dr. sc. Dražen Živić, dr. sc. Ivana Bendra)</i>	80
<i>Novinarsko-književni susreti „Grad - to ste Vi“ (Antonija Kukuljica, prof.)</i>	85
<i>Znanstveno-stručni simpozij „Ratna bolnica Vukovar 1991.“ (mr. sc. Anto Blažanović dr. med.)</i>	89
<i>Predvečernji spomen na žrtvu Vukovara 1991. (Lidija Miletić, prof., dr. sc. Tijana Pavliček)</i>	93
<i>Sat povijesti iz Vukovara (Lidija Miletić, prof.)</i>	98
<i>Susret ratnih izvjestitelja (Izvršni odbor Zbora ratnih izvjestitelja HRT-a)</i>	104
<i>GRAD U ŠKOLJCI – festival neobjavljene domoljubne poezije (Svjetlana Dželalija)</i>	105
<i>Večer pijeteta i sjećanja na žrtvu Vukovara (Bono Tomašević)</i>	107

GRAD VUKOVAR

MONOGRAFIJA

SJEĆANJE NA ŽRTVU

VUKOVARA

1991.

ISBN 978-953-7115-30-2

